

MORAL MOMENTUM

PHENOMENON IN TRANSITION

ปรากฏการณ์สังคมไทยในยุคเปลี่ยนผ่าน

รายงานสถานการณ์คุณธรรม ปี 2567
ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

MORAL MOMENTUM

Phenomenon in Transition

ปรากฏการณ์สังคมไทยในยุคเปลี่ยนผ่าน

รายงานสถานการณ์คุณธรรม ปี 2567
ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

คำนำ

เมื่อโลกกำลังเผชิญหน้ากับความท้าทายครั้งใหญ่หลายด้าน ทั้งวิกฤตเศรษฐกิจ ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ และภัยพิบัติจากสภาพภูมิอากาศสุดขั้ว ซึ่งถูกจัดให้เป็นความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมอันดับหนึ่งของโลก รวมถึงภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง ประเทศไทยเองก็มีอาจหลีกเลี่ยงผลกระทบเหล่านี้ได้

ปี 2567 นับเป็นปีที่สังคมไทยต้องเผชิญกับปัญหาที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในหลายมิติ วิกฤตหนี้ครัวเรือนที่พุ่งสูงขึ้นได้กระตุ้นกำลังซื้อและผลักดันให้ประชาชนจำนวนมากต้องก่อหนี้เพิ่ม ขณะที่ปัญหาความเหลื่อมล้ำยังคงกีดกร่อนโครงสร้างทางสังคมอย่างต่อเนื่อง สถานการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยเฉพาะอุทกภัยครั้งใหญ่ในภาคเหนือและภาคใต้ ได้สร้างความเสียหายอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ ปัญหามลพิษทางอากาศฝุ่น PM 2.5 ได้ส่งผลให้จำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ในขณะที่ภัยทางสังคมในรูปแบบการหลอกลวงให้ลงทุน ได้สร้างความเสียหายต่อทรัพย์สินของประชาชนเป็นมูลค่ามหาศาล จำนวนผู้ป่วยจิตเวชที่เพิ่มสูงขึ้น รวมถึงอุบัติเหตุจากความประมาทที่คร่าชีวิตผู้คนจำนวนไม่น้อย ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้สถานการณ์คุณธรรมในสังคมไทยมีความซับซ้อนและหลากหลายมิติมากขึ้น

ท่ามกลางความท้าทายเหล่านี้ สังคมไทยยังต้องเผชิญกับการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างเต็มรูปแบบ โดยที่ยังขาดการเตรียมความพร้อมในหลายด้าน ทั้งระบบสาธารณสุข สวัสดิการสังคม และโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกเหล่านี้ กำลังทดสอบความเข้มแข็งของสังคมไทย และเรียกร้องให้ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังในการหาทางออกและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคม

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ในฐานะองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและสนับสนุนการส่งเสริมคุณธรรมของเครือข่ายทางสังคม จึงได้จัดทำหนังสือ “Moral Momentum Phenomenon in Transition ปรากฏการณ์สังคมไทยในยุคเปลี่ยนผ่าน” โดยมีเป้าหมายเพื่อนำเสนอภาพรวมสถานการณ์ทางสังคมไทยในปี 2567 พร้อมทั้งวิเคราะห์แนวโน้มอนาคตในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย และเป็นแรงผลักดันในการส่งเสริมคุณธรรมระดับบุคคล เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและความเข้มแข็งให้กับสังคมไทย ในการรับมือกับความท้าทายที่หลากหลาย

เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ จึงไม่เพียงเป็นการบันทึกภาพสะท้อนสังคมไทยที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ยังมุ่งหวังที่จะเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงสังคม ด้วยการสร้างความเข้าใจและตระหนักรู้ถึงความสำคัญของคุณธรรม พร้อมทั้งเสนอแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับบริบทและความหลากหลายของสังคมไทย เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์สังคมคุณธรรมเป็นรากฐานอย่างยั่งยืน และสร้างคนดีให้มีพื้นที่ในความดีมีพื้นที่ในสังคม

รศ.นพ.สุริยเดว ทรีปาตี
ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม

สารบัญ

คำนำ

2

เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม การเมือง และไซเบอร์
จับตา 4 ความเสี่ยงโลก ที่ต้องรับมือ

6

PART 1

Phenomenon in Transition : Challenges and Opportunities
ปรากฏการณ์สังคมในยุคเปลี่ยนผ่าน สู่ความท้าทายและโอกาส

10

PART 2

The Sustainability Code : Unlocking Success for People Planet and Profit 20
ถอดรหัสความยั่งยืนสู่ความสำเร็จ ให้คนสุข โลกดี ธุรกิจมีกำไร

PART 3

AI & Technology
เรียนรู้ เดิบโต ท่ามกลางยุคปัญญาประดิษฐ์

34

PART 4

Aging Society & Care Economy
เข้าใจและปรับตัวสู่ “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด”

56

PART 5

Empathy & Mental Health
สำรวจสุขภาพใจ ในยุคแห่งความเปราะบาง

80

PART 6

Moral Behavior Index
ดัชนีชี้วัดคุณธรรม : กระจกสะท้อนสังคมไทยในยุคแห่งความท้าทาย

106

TOOL

25.01%

user

Ai

เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม การเมือง และไซเบอร์

จับตา

4

ความเสี่ยงโลก
ที่ต้องรับมือ

“เมื่อโลกกำลังถึงจุดเปลี่ยน”

จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองที่ทวีความรุนแรง ความตึงเครียดระหว่างมหาอำนาจและประเทศที่มีอิทธิพลปานกลาง ประกอบกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบไปทั่วโลก ได้ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “ภาวะโลกเดือด (Global Boiling)” สถานการณ์นี้ทำให้แนวคิดเรื่อง “ความยั่งยืน” ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นแนวทางหลักในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบในระยะยาว โดยทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมต่างให้ความสำคัญกับการนำหลักความยั่งยืนมาประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง

จากรายงาน State of The Global Climate 2023 โดยองค์การอุตุนิยมวิทยาโลก (World Meteorological Organization : WMO) ได้ชี้ให้เห็นภาวะโลกร้อนที่น่ากังวลที่สุดในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ โดยระบุว่า **อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกในปี 2023 เพิ่มขึ้นประมาณ 1.4 องศาเซลเซียส เมื่อเทียบกับระดับก่อนอุตสาหกรรม (ระหว่างปีคริสต์ศักราช 1850 – 1900)** โดยปัจจัยหลักที่กระตุ้นให้อุณหภูมิสูงขึ้น คือ การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมของมนุษย์ และปรากฏการณ์เอลนีโญที่ทำให้อุณหภูมิทะเลสูงขึ้น ซึ่งส่งผลให้สภาพอากาศแปรปรวนสุดขั้วอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน

รวมถึงเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และการบริหารจัดการข้อมูลขององค์กร ในทางกลับกัน การใช้ AI อย่างไม่รอบคอบก็นำมาสู่ปัญหาทางจริยธรรม เช่น การใช้งานข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอม การสร้างข้อมูลเท็จ (Fake News) นอกจากนี้ ปรากฏการณ์สังคมสูงวัย (Aging Society) ก็เป็นสิ่งที่คนทั่วโลกกำลังเผชิญอยู่ ด้วยสัดส่วนของประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่มีมากกว่า 10 % ของประชากรโดยรวมทั้งประเทศ ส่งผลให้ประชากรวัยกลางคนลดลง สวนทางกับจำนวนผู้สูงวัยที่เพิ่มสูงขึ้น

สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum) ได้จัดทำ **รายงานความเสี่ยงโลกประจำปี 2567** ฉบับล่าสุด ซึ่งระบุถึงความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโลกในอนาคต โดยได้รวบรวมมุมมองและการวิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญภาคเอกชนผ่านการสำรวจ Global Risks Perception Survey (GRPS) ซึ่งระบุความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อโลก ทั้งในระยะสั้น (2 ปี) และระยะยาว (10 ปี) ครอบคลุม 5 มิติสำคัญ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ภูมิรัฐศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยมีประเด็นที่น่าจับตามอง ดังนี้

จับตา 4 ความเสี่ยงโลกที่ต้องรับมือ

1) ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีจากข้อมูลที่ผิดและข้อมูลบิดเบือน

โดยถูกจัดให้เป็น “ความเสี่ยงอันดับหนึ่ง” ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบรุนแรงในอีก 2 ปีข้างหน้า โดยเฉพาะในช่วงที่หลายประเทศมีการเลือกตั้งใหม่ เช่น บังคลาเทศ อินเดีย และสหรัฐอเมริกา การแพร่กระจายของข้อมูลเท็จอาจนำไปสู่ความไม่สงบและเกิดการประท้วงขึ้น

2) ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม

มีแนวโน้มรุนแรงในระยะยาว ในอีก 10 ปีข้างหน้า โดยเฉพาะเหตุการณ์สภาพภูมิอากาศสุดขั้ว ซึ่งถูกจัดให้เป็นความเสี่ยงอันดับหนึ่งของโลก พร้อมกับความเสี่ยงใหม่ที่เพิ่มเข้ามา ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อระบบโลก การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ

3) วิกฤตทางการเมืองและเศรษฐกิจ

การแบ่งขั้วทางสังคมและความขัดแย้งระหว่างประเทศในปัจจุบัน กำลังทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะความขัดแย้งที่นำไปสู่การแทรกแซงระหว่างประเทศด้วยกำลังทหาร เช่น สงครามระหว่างรัสเซีย-ยูเครน ความขัดแย้งในภูมิภาคตะวันออกกลาง ฯลฯ ซึ่งอาจนำไปสู่การปะทะและความรุนแรงในระดับนานาชาติ นอกจากนี้ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ เช่น เงินเฟ้อ และการตกต่ำทางเศรษฐกิจ ก็ยังคงเป็นความเสี่ยงที่น่ากังวล

4) ความไม่ปลอดภัยทางไซเบอร์

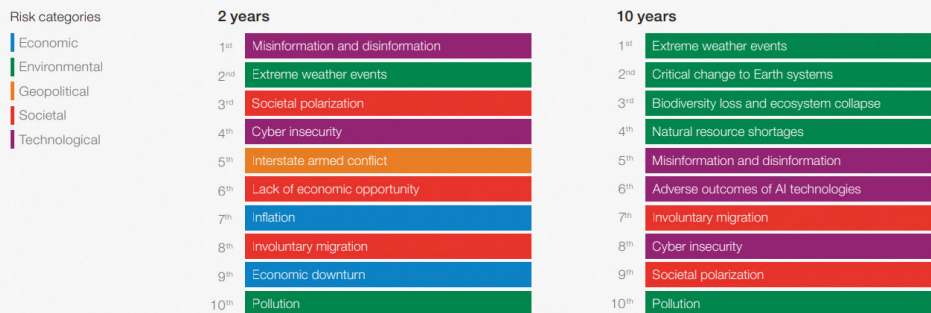
จัดเป็นความเสี่ยงสำคัญในมิติเทคโนโลยีทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยเฉพาะเมื่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ผนวกกับอาชญากรรมรุนแรง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมในหลายภูมิภาค

จากรายงานดังกล่าว ได้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของความเสี่ยงในทุกมิติ การรับมือกับความท้าทายเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กร ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และประชาชน เพื่อสร้างความตระหนักและการศึกษา เกี่ยวกับข้อมูลที่ถูกต้อง การพัฒนานโยบายที่ยั่งยืน และการส่งเสริมความร่วมมือ ระหว่างประเทศ รวมถึงการพัฒนาความมั่นคงทางไซเบอร์เพื่อปกป้องข้อมูลและสังคม ด้วยความรับผิดชอบร่วมกันของทุกภาคส่วน

ความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อโลกในระยะสั้นและระยะยาว

(Global risks ranked by severity over the short and long term)

"Please estimate the likely impact (severity) of the following risks over a 2-year and 10-year period."

Source
World Economic Forum Global Risks
Perception Survey 2023-2024.

แหล่งข้อมูล :

- WMO. Provisional State of the Global Climate 2023. <https://wmo.int/sites/default/files/2023-11/WMO%20Provisional%20State%20of%20the%20Global%20Climate%202023.pdf>
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันและเศรษฐกิจในประเทศไทย. <https://www.dop.go.th/th/know/15/926#:~:text=%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8>
- World Economic Forum. Global Risks Report 2024: The risks are growing - but so is our capacity to respond. <https://www.weforum.org/agenda/2024/01/global-risk-report-2024-risks-are-growing-but-theres-hope/>
- World Economic Forum. The Global Risks Report 2024. 19th Edition - Insight Report. https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2024.pdf

PART 1

Phenomenon in Transition : Challenges and Opportunities

**ปรากฏการณ์สังคม
ในยุคเปลี่ยนผ่าน**
สู่ความท้าทาย
และโอกาส

โลกและสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย ทั้งทางบวกและทางลบในหลายมิติ เช่น เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติด้านคุณธรรม ที่เป็นรากฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคม จากปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความขัดแย้งทางความคิดและการแบ่งขั้ว ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในครอบครัว ชุมชน และสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเปราะบางด้านคุณธรรม ที่ยังคงเป็นความท้าทายสำคัญ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน ได้ก่อให้เกิดความท้าทายด้านคุณธรรมรูปแบบใหม่ เช่น การแพร่กระจายของข่าวปลอม และข้อมูลบิดเบือน การพบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในโลกออนไลน์ การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและจริยธรรมในยุคดิจิทัล และอื่น ๆ ซึ่งส่งผลให้สถานการณ์คุณธรรมของสังคมไทยมีความซับซ้อนและหลากหลายจากปัจจัยทั้งภายนอกและภายในประเทศ

เมื่อผู้คนทั้งโลกต่างต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงที่ถาโถมเข้ามาหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งนับเป็นสัญญาณเตือนถึงความท้าทายที่เราทุกคนต้องร่วมมือร่วมใจกัน ศูนย์คุณธรรมจึงขอเชิญชวนผู้อ่านทุกท่านเข้ามาสำรวจเหตุการณ์เด่นในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับโลกและสังคมไทย ที่ส่งผลกระทบต่อทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ในปี 2567

วิกฤตการณ์ ปี 2567

จุดเปลี่ยนผันสังคมโลก

10 มกราคม - เศรษฐกิจ

สหรัฐฯ อนุมัติ Bitcoin ETF

คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์สหรัฐฯ (SEC) ได้อนุมัติการจัดตั้งกองทุน Bitcoin ETF ที่ลงทุนใน Bitcoin โดยการถือครองจริงเป็นครั้งแรก การอนุมัตินี้ไม่เพียงแต่เป็นโอกาสทางการลงทุน แต่ยังเน้นย้ำถึงความโปร่งใสและจริยธรรมในระบบการเงินสมัยใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความไว้วางใจให้กับนักลงทุน

13 มีนาคม - สิ่งแวดล้อม

วิกฤตโลกร้อนที่รุนแรงที่สุด

ปี 2567 ถูกบันทึกว่าเป็นปีที่โลกเผชิญวิกฤตโลกร้อนครั้งใหญ่ที่สุด อุณหภูมิของโลกพุ่งสูงเกิน 1.5 องศาเซลเซียส เหตุการณ์นี้กระตุ้นให้ทั่วโลกตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น การเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและการลดผลกระทบต่อธรรมชาติ รวมถึงน้ำแข็งในแอนตาร์กติกาละลายในอัตราสูงสุดจากรายงานของนักวิทยาศาสตร์ในปี 2567 ระบุว่าน้ำแข็งในแอนตาร์กติกาละลายด้วยอัตราสูงสุดในประวัติศาสตร์ สถานการณ์นี้เรียกร้องให้ทุกประเทศยึดมั่นในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ไฟป่าในอเมริกาเพิ่มขึ้นกว่า 40% เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพและเพิ่มปริมาณก๊าซเรือนกระจก เหตุการณ์นี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการป่าไม้และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

27 กรกฎาคม - ศิลปวัฒนธรรม

โอลิมปิก ปารีส 2567 จัดยิ่งใหญ่ชูแนวคิด “ความยั่งยืน”

ในเดือนกรกฎาคม 2567 มหกรรมกีฬาโอลิมปิกที่กรุงปารีสเปิดฉากขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ โดยเจ้าภาพฝรั่งเศสได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากเม็ดเงินที่สะพัดกว่า 9,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ งานนี้สะท้อนถึงการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ การให้ความสำคัญกับความงดงามทั้งเชิงศิลปะ การแสดง และยึดแนวคิด ‘ความยั่งยืน’ เป็นแนวคิดหลักด้วย

13 ตุลาคม - เทคโนโลยี

ความสำเร็จ SpaceX ในการผลิตแบบกลจบบชิ้นส่วนจรวด Starship

วันที่ 13 ตุลาคม 2567 SpaceX ประสบความสำเร็จในการใช้แขนกลจับชิ้นส่วนด้านล่างของจรวด Starship ที่ตกลงมาได้เป็นครั้งแรกในโลก ความสำเร็จนี้แสดงถึงความมุ่งมั่นในนวัตกรรมและความยั่งยืนในการพัฒนาอุตสาหกรรมอวกาศ ซึ่งสะท้อนถึงการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

17 สิงหาคม - ธุรกิจและอุตสาหกรรม

การล้มละลายของ Evergrande Group

ศาลฮ่องกงตัดสินให้ Evergrande Group ล้มละลายและปิดกิจการ หลังจากการผิดนัดชำระหนี้รวมมูลค่ากว่า 300,000 ล้านดอลลาร์ เหตุการณ์นี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการบริหารธุรกิจอย่างโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อป้องกันผลกระทบในวงกว้าง นอกจากนี้ การล้มละลายของ Evergrande เป็นปัญหาที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อเศรษฐกิจจีนและตลาดโลก และเป็นเรื่องที่น่าจับตามองอย่างมากในแง่ของการปรับโครงสร้างหนี้และการฟื้นฟูภาคอสังหาริมทรัพย์ของจีน

3 ธันวาคม - การเมือง

การประกาศกฎอัยการศึกในเกาหลีใต้

ในวันที่ 3 ธันวาคม 2567 ประธานาธิบดียุนซอกยอล ประกาศใช้กฎอัยการศึกฉุกเฉินครั้งแรกในรอบ 45 ปี โดยอ้างถึงภัยคุกคามจากเกาหลีเหนือและความมั่นคงของชาติ เหตุการณ์นี้ชี้ให้เห็นถึงการสร้างความเชื่อมั่นในหมู่ประชาชน และการตัดสินใจในสถานการณ์วิกฤตของผู้นำ

ประเทศไทย ท่ามกลางพายุ แห่งความท้าทาย

6 กรกฎาคม - อาชญากรรม

เหตุผู้ร้ายใช้อาวุธมีดบุกเข้าทำร้ายครู

จากเหตุการณ์การที่คนร้ายได้นำมีดบุกเข้าไปทำร้ายครูโรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ส่งผลให้เกิดมาตรการ “ยกเลิก..ครูอยู่เวร คืนครูให้ห้องเรียน” โดยกระทรวงศึกษาธิการ ให้ครูไม่ต้องอยู่เวรที่โรงเรียนหลังเวลาเรียนอีกต่อไป รวมถึงการปรับแนวทางการรักษาความปลอดภัย เช่น การใช้พนักงานรักษาความปลอดภัย ติดตั้งกล้องวงจรปิด การประสานกับฝ่ายปกครองในพื้นที่หรือประสานตำรวจมาติดตั้งตู้แดงช่วยตรวจตรา การใช้ระบบแจ้งเตือนผู้บุกรุกมาปรับใช้ให้เหมาะสม เป็นต้น ซึ่งมาตรการดังกล่าวสะท้อนถึงความพยายามในการปรับตัวของสังคมในการเพิ่มความปลอดภัยในโรงเรียน แต่การดำเนินการต้องมาพร้อมกับการสร้างความเข้าใจในบทบาทของครู หน่วยงาน และชุมชน

11 กันยายน - อุทกภัย

เกิดอุทกภัยใหญ่ในจังหวัดเชียงราย และเชียงใหม่

จากอิทธิพลของพายุายางิ ซึ่งลดระดับจากซูเปอร์ไต้ฝุ่นเป็นพายุดีเปรสชัน คือปัจจัยของน้ำท่วมหนัก และส่งผลต่อจังหวัดริมแม่น้ำโขงในภาคอีสานบางส่วน การเกิดอุทกภัยใหญ่ในครั้งนี้ ยังเป็นเครื่องเตือนใจให้สังคมไทยตระหนักถึงความมีน้ำใจในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รวมทั้งการสร้าง ความรับผิดชอบ ความอดทน และการตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เมื่อทุกคนร่วมมือและมีจิตสำนึกที่ดีก็สามารถก้าวข้ามวิกฤตครั้งนี้ไปอย่างมีคุณค่าและยั่งยืน

24 กันยายน - กฎหมาย

กฎหมายสมรสเท่าเทียมครั้งแรกในไทย

การประกาศใช้กฎหมายสมรสเท่าเทียมในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2567 เพื่อเปิดโอกาสให้คู่รักเพศเดียวกันสามารถจดทะเบียนสมรสได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และได้รับสิทธิและสถานะทางครอบครัวเทียบเท่ากับคู่สมรสชายหญิง กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้เป็นเพียงก้าวสำคัญในด้านสิทธิมนุษยชน แต่ยังเป็นการส่งเสริมด้านความเท่าเทียม ความยุติธรรม ความเคารพในศักดิ์ศรีมนุษย์ และความรักที่ไม่แบ่งแยกเพศ สังคมไทยได้ก้าวไปข้างหน้าอีกขั้นในเรื่องสิทธิมนุษยชนและการยอมรับความหลากหลาย ซึ่งคือก้าวสำคัญที่สร้างแรงบันดาลใจให้คนรุ่นใหม่ และสนับสนุนสังคมไทยเป็นพื้นที่ที่ทุกคนสามารถมีความสุข สามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้อย่างสงบสุข และเท่าเทียม

1 ตุลาคม - อุบัติเหตุ

เพลิงไหม้รถบัสทัศนศึกษา

เกิดเหตุเพลิงไหม้รถบัสทัศนศึกษา บริเวณหน้าอนุสรณ์สถานแห่งชาติ อำเภอ ลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยมีผู้รอดชีวิต 20 ราย (เป็นครู 3 ราย นักเรียน 16 ราย และคนขับรถ 1 ราย) และมีผู้เสียชีวิต 23 ราย เหตุการณ์ครั้งนี้เป็นบทเรียนสำคัญที่สะท้อนถึงหลายปัจจัย เช่น มาตรฐานความปลอดภัยในภาคส่วนของการขนส่งสาธารณะ ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในการดูแลรักษารถให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน การเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉิน ฯลฯ เหตุการณ์ดังกล่าวนี้กระตุ้นให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัยในการเดินทาง และเรียกร้องให้มีการปรับปรุงระบบความปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7 ตุลาคม - การฉ้อโกง กูร์ด

คดีดีไอคอนกรุ๊ป ชักชวนประชาชนร่วมลงทุน

คดีที่มีการกล่าวหาบริษัท ดีไอคอนกรุ๊ป จำกัด ว่ามีพฤติกรรมหลอกลวงชักชวนให้ประชาชนมาร่วมลงทุน แต่สุดท้ายกลับไม่ดำเนินการตามที่ตกลงไว้ มีผู้แจ้งความ 9,862 ราย ความเสียหายรวมกว่า 3,044,013,139.52 บาท ถือเป็นคดีสำคัญที่สังคมไทยต้องให้ความสำคัญทั้งด้านความซื่อสัตย์ ความโปร่งใสในธุรกิจ ความรับผิดชอบต่อสังคม การส่งเสริมการศึกษาเรื่องการลงทุน และการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเสียหาย

27 พฤศจิกายน - อุกกภัย

3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ น้ำท่วมหนักในรอบกว่า 30 ปี

จังหวัดนราธิวาส สงขลา และปัตตานี ได้เผชิญกับน้ำท่วมหนักจากฝนที่ตกต่อเนื่อง และมีการประกาศเป็นพื้นที่เขตภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เหตุภัยพิบัตินี้สะท้อนถึงคุณธรรมในหลายด้าน ตั้งแต่การช่วยเหลือเกื้อกูล ความสามัคคี ความอดทน จนถึงความรับผิดชอบ ต่อสิ่งแวดล้อม การที่คนในสังคมร่วมมือกันเผชิญวิกฤตครั้งนี้ แสดงถึงศักยภาพของมนุษย์ในการสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงบวก และเป็นแรงผลักดันให้ทุกคนได้ตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการจัดการกับความท้าทายด้านภัยพิบัติในอนาคต

จากหลากหลายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในทุกมิติของโลกและในประเทศ การแก้ไขปัญหาจึงไม่สามารถทำได้โดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงลำพัง แต่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ที่ต้องทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมในการรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น มีการสร้างความตระหนักและรับผิดชอบต่อสังคม เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพของประชาชนในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สังคมไทยสามารถเผชิญหน้ากับความท้าทายต่าง ๆ และก้าวไปสู่อนาคตที่ยั่งยืนได้

แหล่งข้อมูล :

- กรุงเทพมหานคร. ‘กองทุนบิตคอยน์ อีทีเอฟ’ เพิ่ม ‘ทางเลือก’ ลงทุนแห่งอนาคต. <https://www.bangkokbiznews.com/finance/investment/1128979>
- ฐานเศรษฐกิจ. สรุปวิกฤตโลกร้อน 2024 จุดเริ่มต้นหายนะสู่ 2025 เกมยังไม่จบ ! | เขียวรักษ์โลก. <https://www.youtube.com/watch?v=N190yVoz0Zc>
- Thai PBS. The Active. โลกเดือด-น้ำแข็งขั้วโลกละลาย-น้ำทะเลสูงขึ้นสัญญาณอันตรายภัยพิบัติโลก. <https://theactive.thaipbs.or.th/read/global-boiling-dangerous-sign#:~:text=%E0%B9>
- ฐานเศรษฐกิจ. ปาแอมะซอน ปอดของโลก ในวันที่ถูกคุกคาม. <https://www.thansettakij.com/sustainable/zero-carbon/558718>
- SDG MOVE. โอลิมปิก ปารีส 2024 มหกรรมกีฬาที่พูดถึง ‘ความยั่งยืน’ – ตั้งเป้าลดคาร์บอน เน้นใช้ซ้ำ และใส่ใจสิ่งแวดล้อม. <https://www.sdgmovement.com/2024/07/30/olympic-paris-2024-sdg/>
- BBC. เปิดรายละเอียดความสำเร็จของยานสตาโรป กับภารกิจครั้งประวัติศาสตร์. <https://www.bbc.com/thai/articles/c4gl3ep78w0o>
- CNN. China’s Evergrande files for bankruptcy. <https://edition.cnn.com/2023/08/17/business/evergrande-files-for-bankruptcy/index.html>
- Thai PBS. โหมไลน์ผู้นำเกาหลีใต้ประกาศ “กฎอัยการศึก” ก่อนสภาโหวตคว่ำ. <https://www.thaipbs.or.th/news/content/346900>
- สก๊อปพิเศษ “ยกเลิก..ครูอยู่เวร คืนครูให้ห้องเรียน”. ศธ. 360 อังศา. <https://moe360.blog/2024/02/06/p57682/>
- โฆษก ศธ. ลั่น “ยกเลิกครูเวร” ทำแล้วต้องทำให้ถึง วอนทุกโรงเรียนอย่าเสียดาย! ความปลอดภัยพี่น้องครูต้องมาก่อน. ศธ. 360 อังศา. <https://moe360.blog/2024/02/06/p57682/>
- ThaiPBS จ.เจียงราย สรุปสถานการณ์น้ำท่วม 9-11 ก.ย. รวม 5 อำเภอ 20 ตำบล 46 หมู่บ้าน ขณะที่ “แม่น้ำกก” น้ำเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง ชาวบ้านเร่งขนย้ายทรัพย์สินขึ้นที่สูง. <https://www.thaipbs.or.th/news/content/344092>
- BBC. วิเคราะห์ 4 เหตุผล ทำไมระบบเตือนภัยน้ำท่วมไทยจึงล้มเหลว. <https://www.bbc.com/thai/articles/cx25lz81755o>
- AMARIN. กฎหมายสมรสเท่าเทียม ประกาศราชกิจจานุเบกษา มีผลบังคับใช้ ม.ค. 68. <https://www.amarintv.com/spotlight/sustainability/69662>
- ไทยรัฐ. ไฟไหม้รถบัส พานักเรียนไปทัศนศึกษา มีผู้บาดเจ็บ-เสียชีวิตจำนวนมาก. <https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/2817491>
- ประชาไท. 3 จังหวัดภาคใต้ท่วมหนัก ทางกรมประมงภัยพิบัติแล้ว อาหารเสี่ยงขาดแคลน. <https://prachatai.com/journal/2024/11/111519>
- DSI กรมสอบสวนคดีพิเศษ. รักษาการอธิบดี DSI สั่งบังคับคดี “ดีไอคอนกรุ๊ป” เป็นคดีพิเศษ เกี่ยวเนื่องเกี่ยวพันกับคดีฟอกเงิน. <https://www.dsi.go.th/th/Detail/5443322833dab5bec511d8a3af4fcef8>

PART 2

The Sustainability Code: Unlocking Success for People Planet

ถอดรหัสความยั่งยืน
สู่ความสำเร็จ ให้คนสุข
โลกดี ธุรกิจมีกำไร

เมื่อโลกกำลังอยู่ในโหมดของการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ที่ไม่ใช่แค่กระแสของเทคโนโลยีและดิจิทัลเพียงอย่างเดียว แต่เป็นทุกมิติ ตั้งแต่ “อากาศที่หายใจ” ไปจนถึง “เงินในกระเป๋า” ปัญหาเดิม ๆ อย่างเช่น “โลกร้อน” และ “ทรัพยากรที่ร่อยหรอ” จึงมาพร้อมกับความท้าทายใหม่ ๆ และตามมาด้วยโจทย์ที่ยากในการสร้าง “เศรษฐกิจที่เติบโตแบบไม่ทำร้ายโลก” ในเกมที่เดิมพันด้วยอนาคตของเราทุกคน

ด้วยบริบทของการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่นี้ คำว่า “ความยั่งยืน” จึงไม่ใช่แค่เทรนด์สวยหรู แต่คือภารกิจสำคัญที่นำมาใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องไปด้วยกัน เหมือนกับการเล่นเป็นทีม เพื่อให้เกิดการสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจให้แข็งแกร่ง การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์ และการพัฒนาสังคมที่ครอบคลุมและเป็นธรรม โดยตระหนักถึงผลกระทบต่ออนาคตของคนรุ่นหลังอย่างลึกซึ้ง

เพื่อบรรลุเป้าหมายความยั่งยืนนี้ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกกำลังปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาไปสู่ “ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน” ที่มุ่งเน้นการลดการใช้ทรัพยากรใหม่และการจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริม “นวัตกรรมและเทคโนโลยีสะอาด” ได้กลายเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง ในขณะที่ภาคธุรกิจเองก็กำลังปรับตัวเข้าสู่ “โมเดลธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม” มากยิ่งขึ้น

เอลนีโญ ฝุ่นละอองพิษ อุทกภัย หยदनํ้าตา แห้งแผ่นดิน เสียงสะท้อนจากธรรมชาติ

หากย้อนกลับไปในช่วงปี 2567 จะพบกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น และรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นเอลนีโญที่นำพาความแห้งแล้งและภัยแล้งมาสู่หลายภูมิภาคทั่วโลก ฝุ่น PM 2.5 ละอองพิษที่ปกคลุมเมืองใหญ่และส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้คน หรืออุทกภัยที่สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินอย่างมหาศาล สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสัญญาณเตือนจากธรรมชาติว่า เรากำลังเดินทางมาถึงจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญ เพราะแม้ธรรมชาติจะเป็นผู้ที่สร้างสมดุลของโลกใบนี้ ในขณะที่เดียวกัน ธรรมชาติก็สามารถเป็นผู้พรากทุกสิ่งทุกอย่างไปจากเราได้เช่นกัน

เอลนีโญ

ปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อหลายพื้นที่ โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ของไทยที่ประสบปัญหาภัยแล้ง ปริมาณฝนที่ลดลงอย่างน่าใจหาย ทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติเหือดแห้ง พืชผลทางการเกษตรเสียหาย และประชาชนขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค สถานการณ์ที่เกิดขึ้นชี้ให้เห็นว่า **เอลนีโญ** อาจเป็นหนึ่งในปรากฏการณ์ที่รุนแรงที่สุดในรอบหลายทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยและทั่วโลกอย่างกว้างขวาง

อุทกภัย

น้ำท่วมยังคงเป็นปัญหาที่สร้างความเสียหายอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือที่เกิดน้ำท่วมรุนแรง มีฝนตกหนักและต่อเนื่อง ทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันและน้ำป่าไหลหลาก เช่น จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ฯลฯ ที่ส่งผลกระทบและสร้างความเสียหายแก่บ้านเรือน พื้นที่ทำการเกษตร โครงสร้างพื้นฐาน ปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้นไม่เพียงแต่สร้างความเสียหายทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังสร้างความเสียหายทางจิตใจให้กับผู้ประสบภัยอีกด้วย ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการบริหารจัดการน้ำอย่างครอบคลุม ตั้งแต่การวางแผน การจัดการแหล่งน้ำ และป้องกันน้ำท่วม

ฝุ่นละออง PM 2.5

ยังคงเป็นภัยคุกคามต่อสุขภาพของคนไทย โดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพฯ และปริมณฑล จนติดอันดับหนึ่งในสิบเมืองที่มีคุณภาพอากาศที่แย่ที่สุดในโลก และคุณภาพอากาศอยู่ในระดับที่น่ากังวล สาเหตุหลักของปัญหานี้มาจากการเผาชีวมวล การขนส่ง และกิจกรรมอุตสาหกรรม การแก้ไขปัญหฝุ่น PM 2.5 จำเป็นต้องมีมาตรการที่เข้มงวด เช่น ลดการเผาในที่โล่ง ส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด การวางผังเมืองและการจัดการพื้นที่สีเขียว และการออกกฎหมายที่ครอบคลุมตั้งแต่ต้นตอของการปล่อยมลพิษไปจนถึงการเยียวยาผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนในหลายมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ภัยแล้งและน้ำท่วมได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของเกษตรกรและเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อผลผลิตลดลง รายได้เกษตรกรก็ลดลง และอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของประเทศ ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูก็เพิ่มขึ้น เพราะการเกิดอุทกภัยในแต่ละครั้ง รัฐบาลและประชาชนต้องเผชิญกับค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูที่สูงมาก ซึ่งเป็นภาระทางการคลังและอาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว

“ความยั่งยืน” ที่ตอบสนองคนรุ่นปัจจุบัน แต่ไม่กระทบคนรุ่นถัดไป

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เรามักจะได้ยินคนกล่าวถึง “ความยั่งยืน” กันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในบริบทขององค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มุ่งให้ความสำคัญกับการดำเนินงานที่คำนึงถึงผลกระทบในระยะยาว ความยั่งยืนจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่ด้านสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงมิติด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งประเด็นด้านคุณธรรม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนายั่งยืนได้

หากมองในมิติของคุณธรรม หลายคนอาจเกิดความสงสัยว่า **คุณธรรมเกี่ยวข้องอย่างไรกับความยั่งยืน** โดยเมื่อพิจารณาในประเด็นการดำเนินงานขององค์กรภาคธุรกิจ ความยั่งยืนต้องสะท้อนให้เห็นการเติบโตขององค์กรที่ต้องดำเนินควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นพนักงาน ลูกค้า ชุมชน หรือสังคมโดยรวม มีการดำเนินธุรกิจด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม และมีธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

การพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนนั้น มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน ซึ่งมีความเชื่อมโยงและส่งผลกระทบต่อกันในทุกมิติ ได้แก่

1. เศรษฐกิจ

การสร้างระบบเศรษฐกิจที่มั่นคงและเป็นธรรม สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันภาครัฐและเอกชนมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการเติบโตอย่างยั่งยืน ผ่านการสนับสนุนธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น ส่งเสริมให้ธุรกิจมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาสินค้า บริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริมทักษะบุคลากรในองค์กร

2. สังคม

การสร้างสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความเสมอภาค และเคารพสิทธิมนุษยชน โดยทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษา สาธารณสุข และโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียม โดยภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา การเสริมสร้างความรู้และทักษะให้กับประชาชน รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างครอบคลุมและยั่งยืน

3. สิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ เพื่อให้โลกยังคงเป็นสถานที่ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ปัจจุบันได้มีการสนับสนุนด้านพลังงานหมุนเวียน ซึ่งสามารถช่วยลดการพึ่งพาพลังงานจากฟอสซิล เช่น การลงทุนในพลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม หรือพลังงานชีวมวล เพื่อสนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมความยั่งยืนด้านพลังงาน

การพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเป็นการสร้างสมดุลระหว่างการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนโอกาสและศักยภาพในการพัฒนาของคนรุ่นต่อไป ผ่านการบูรณาการองค์ประกอบทั้งสามด้านเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน โดยมีหลักคุณธรรมเป็นเข็มทิศนำทางสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

ประเทศไทย กับการขับเคลื่อนนโยบายด้านความยั่งยืน

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนานโยบายและกลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อกระแสโลก นโยบายและแนวคิดด้านความยั่งยืนจึงเกิดขึ้น เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ เอสดีจี (SDGs : Sustainable Development Goals) การพัฒนาองค์กรตามหลักอีเอสจี (ESG : Environmental, Social, Goals) หรือ บีซีจี (BCG : Bio-Circular-Green Economy) โดยนำมาใช้เป็นกรอบแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน การขับเคลื่อนนโยบายเหล่านี้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงภาครัฐ แต่ยังอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนทั่วไป โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว

SDGs (Sustainable Development Goals)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยสหประชาชาติ เป็นกรอบแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับประเทศ โดยครอบคลุมด้านต่าง ๆ ตั้งแต่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร และการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ใช้ SDGs เป็นเครื่องมือหลักในการประเมินความก้าวหน้าและผลกระทบจากนโยบายและโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้ง 17 ข้อ ดังนี้

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

ESG (Environmental, Social, and Governance)

ในช่วงปีที่ผ่านมา เทรนด์ธุรกิจที่ได้รับความสนใจมากที่สุด คือการมุ่งใส่ใจเกี่ยวกับโลกมากกว่ามุ่งเน้นความสำเร็จเพียงอย่างเดียว ประกอบกับนโยบายระดับประเทศต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้ธุรกิจหันมาใส่ใจกับการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนผ่านแนวคิด ESG มากขึ้น ESG เป็นแนวคิดที่นักลงทุนใช้ประกอบการพิจารณาการลงทุนในธุรกิจ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้านที่สำคัญ ได้แก่

สิ่งแวดล้อม (Environmental)	สังคม (Social)	การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Governance)
• การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก • การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ • การจัดการของเสีย • การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ • การสนับสนุนการใช้พลังงานสะอาด	• การดูแลสุขภาพ ความปลอดภัย และความเป็นอยู่ที่ดีของพนักงาน • การปฏิบัติต่อชุมชน • สิทธิมนุษยชน • ความหลากหลายและการยอมรับความแตกต่าง • การรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด	• ความโปร่งใส • ความรับผิดชอบ • การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่ถูกต้องและครบถ้วน • การมีคณะกรรมการที่เป็นอิสระ • การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน • การบริหารความเสี่ยง

ความสำคัญของ ESG ต่อนักลงทุน

นักลงทุนหันมาให้ความสำคัญกับองค์กรที่มีการดำเนินงานตามเกณฑ์ ESG มากขึ้น เนื่องจากมองว่าองค์กรเหล่านี้

1. สามารถจัดการความเสี่ยงได้ดีกว่า
2. มีการบริหารจัดการที่มั่นคง
3. สร้างผลตอบแทนที่ยั่งยืน
4. ตอบสนองต่อความต้องการของตลาด
5. ลดความเสี่ยงด้านชื่อเสียง

ทั้งสามองค์ประกอบของ ESG (สิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับดูแลกิจการที่ดี) เป็นเสาหลักของการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ที่มุ่งสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อโลก สังคม และเศรษฐกิจในระยะยาว การประเมิน ESG จึงไม่เพียงแต่เป็นมาตรฐานสำหรับการพัฒนาธุรกิจเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายในยุคที่ความยั่งยืนเป็นหัวใจสำคัญของทุกองค์กร

BCG (Bio-Circular-Green Economy)

นโยบายเศรษฐกิจ BCG ของประเทศไทย มุ่งเน้นเชื่อมโยงแนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียวเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ลดผลกระทบทางลบต่อระบบนิเวศ นโยบาย BCG มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันได้ในเวทีระดับโลกในระยะยาว

กรณีศึกษา : นวัตกรรมบริการโรคเพื่อโลกที่ยั่งยืน

Moreloop ธุรกิจที่มุ่งสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อความยั่งยืน

Moreloop สตาร์ทอัพสัญชาติไทยที่มุ่งเน้นการสร้างความยั่งยืนผ่านแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) โดยบริษัทดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการจัดการเศษผ้าเหลือใช้จากโรงงานผลิต ซึ่งปกติจะถูกทิ้งเป็นขยะ Moreloop ได้นำวัสดุที่เหลือใช้นี้กลับมาใช้ใหม่ ในการผลิตสินค้าแฟชั่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กระบวนการดังกล่าวไม่เพียงแต่ช่วยลด

ปริมาณขยะเท่านั้น แต่ยังช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมแฟชั่นอีกด้วย

เป้าหมายของ Moreloop คือการทำให้ความยั่งยืนเป็นเรื่องที่เข้าถึงได้ง่าย โดย

กระตุ้นให้ผู้บริโภคเห็นคุณค่าในวัสดุส่วนเกินหรือเศษผ้าเหลือ ซึ่งถูกเรียกว่า “สต็อกส่วนเกิน” แทนการมองว่าเป็นขยะ นับตั้งแต่ก่อตั้งมา Moreloop ได้ร่วมมือกับโรงงานเกือบ 80 แห่ง เพื่อป้องกันผ้าเหลือใช้มากกว่า 60,000 กิโลกรัมไม่ให้ถูกทิ้งลงสู่หลุมฝังกลบ และช่วยลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้ราว 950,000 กิโลกรัม

นอกจากการจัดการผ้าสำหรับธุรกิจต่าง ๆ แล้ว Moreloop ยังได้สร้างสรรค์คอลเล็กชันที่เน้นความโดดเด่นของแต่ละชิ้นจากการใช้วัสดุที่มีอย่างจำกัด ผลงานเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของการเคลื่อนไหวเพื่อ Zero Waste ซึ่งบริษัทมีแผนที่จะขยายตัวไปยังภูมิภาคอาเซียนในอนาคต

PEAR is Hungry การเดินทางเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น

รายการที่จะพาผู้ชมดำดิ่งสู่วัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น และเรื่องราวอันลึกซึ้งที่ซ่อนอยู่เบื้องหลัง โดยมุ่งนำเสนอมากกว่า

แค่รสชาติ แต่รวมถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนที่หล่อหลอมให้เกิดอาหารเหล่านั้น ในแต่ละตอนได้ลงพื้นที่ร่วมกับเชฟท้องถิ่นและชุมชน เพื่อเรียนรู้เทคนิคการปรุงอาหารดั้งเดิม แหล่งวัตถุดิบ และความสำคัญของอาหารต่อชีวิตผู้คนในพื้นที่นั้นๆ มีการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านการพูดคุยกับผู้คนที่เป็เจ้าของวัฒนธรรม ต้มดากับภูมิปัญญาที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน และนำความรู้เหล่านั้นมาแบ่งปันสู่ผู้ชมในรูปแบบที่เข้าถึงได้และสร้างแรงบันดาลใจ

Greenery เพื่อนคู่คิดการกินดี และถนอมโลก อย่างยั่งยืน

ในยุคที่ผู้คนตระหนักเรื่องสิ่งแวดล้อม และสุขภาพมากขึ้น คุณธนบูรณ์ สมบูรณ์ ผู้ก่อตั้ง Greenery” มองเห็นโอกาสที่จะส่งเสริม สนับสนุนการกินดีและการถนอม

โลกอย่างยั่งยืน จึงได้ผสมผสานกับแนวคิด BCG (Bio-Circular-Green) ซึ่งเป็นแนวทางที่มุ่งเน้นสร้างความยั่งยืน ทั้งใน ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยยึดหลักการที่ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดผลกระทบต่อโลก นอกจากนี้ Greenery ยังให้ความสำคัญในการสร้างเครือข่าย ผู้บริโภคในการเลือกอาหารที่สะอาด ปลอดภัย โดยใช้การสื่อสารที่เข้าใจง่ายบน แพลตฟอร์มออนไลน์ที่เข้าถึงได้สะดวก นำเสนอแนวทางหลักที่สามารถสรุปได้ด้วย วลีสั้น ๆ ว่า “Eat Good. Live Green” สะท้อนถึงความเชื่อในการเลือกอาหารที่ดีต่อสุขภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้น 2 เรื่องหลัก คือ

- **การเลือกอาหารที่ดี ปลอดภัย** และปรุงอาหารอย่างตั้งใจ เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสุขภาพที่ดี ท่ามกลางข้อจำกัดที่หลากหลาย การใส่ใจเลือก ‘กิน’ อาหารที่ดีเป็นสิ่งที่ทุกคนควรทำเพื่อสุขภาพที่ดี

- **การรักษาสิ่งแวดล้อม** การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมช่วยเชื่อมโยงความเป็นอยู่เข้ากับการดูแลสุขภาพโลก เพื่อสร้าง ‘สุขภาพชีวิต’ ที่ดีและยั่งยืน

การบูรณาการแนวคิดความยั่งยืนผ่านกรอบการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายร่วมกันว่า “คนสุข โลกดี ธุรกิจมีกำไร” คือหนทางที่ตอบโจทย์ต่อความท้าทายในยุคนี้ ทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชนทั่วไป เพื่อผลักดันการพัฒนาที่เป็นธรรม ครอบคลุม และยั่งยืน รวมถึงการส่งเสริมคุณธรรมควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ จะช่วยสร้างสังคมที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมั่นคง

สองเทรนด์ ‘ความยั่งยืน’ ที่สำคัญในปี 2567

1) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมาตรการ ทางการค้าที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกำลังทวีความรุนแรง โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาและกลุ่มคนเปราะบาง สหภาพยุโรปได้ออกมาตรการ Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) เพื่อควบคุมการนำเข้าสินค้าที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง ด้วยการปรับราคาคาร์บอนของสินค้านำเข้าบางประเภท เพื่อรับมือกับปัญหานี้

2) ความท้าทายของแรงงานในอนาคตในการเปลี่ยน ผ่านพลังงานอย่างเป็นธรรม

การเปลี่ยนผ่านไปสู่การใช้พลังงานหมุนเวียน ภายในปี 2583 เป็นเป้าหมายสำคัญ รัฐบาล และภาคธุรกิจต้องพัฒนามาตรการรองรับแรงงาน โดยให้มีการฝึกทักษะใหม่ เพื่อเปลี่ยนอาชีพจากอุตสาหกรรมพลังงานฟอสซิลไปสู่พลังงานสะอาด

3) แนวโน้มความมั่นคงทางอาหาร อธิปไตยทางอาหาร และอาหารอนาคต

การพัฒนาเทคโนโลยีในการเกษตรเพิ่มผลผลิต และกระจายอำนาจทางอาหารให้เกษตรกรมีอธิปไตย ภาครัฐยังพยายามสนับสนุนการผลิตแหล่งโปรตีนทางเลือก เช่น แมลง เพื่อสร้างโอกาสการเติบโตในตลาดโลก และลดการผูกขาดในธุรกิจอาหาร

4) การจัดการขยะพลาสติกในทะเลอย่างยั่งยืน

ขยะพลาสติกในทะเลกลายเป็นวิกฤตระดับโลก โดยมีการทิ้งขยะกว่า 8 ล้านตันต่อปี ภาครัฐจึงต้องออกกฎหมายควบคุมการผลิตและการใช้พลาสติก พร้อมส่งเสริมความรู้แก่ประชาชนในการคัดแยกและจัดการขยะอย่างเหมาะสม

5) การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต

การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการทำธุรกิจและการบริหารงานภาครัฐ ภาคธุรกิจต้องปรับตัวใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความยั่งยืน ส่วนภาครัฐต้องเร่งก้าวสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่มีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ

แหล่งข้อมูล :

- กรุงเทพฯธุรกิจ. สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (TEI) ได้เผยแพร่รวมปัญหาสิ่งแวดล้อมโลกและสิ่งแวดล้อมไทย และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในปี 2567. <https://www.bangkokbiznews.com/environment/1109118>
- ฐานเศรษฐกิจ. กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม เปิดรับฟังความคิดเห็นร่างแผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกและบรรลุเป้าหมาย Carbon Neutrality ปี 2050 และ Net Zero ปี 2065 ครอบคลุม 6 ด้าน เน้นการศึกษา การสร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลักดันไทยสู่อนาคตที่ยั่งยืน! <https://www.thansettakij.com/climatecenter/net-zero/606272>
- THAIPUBLICA. วิจัยกรุงศรีวิเคราะห์ความเสี่ยงภัยแล้งและน้ำท่วม ปี 2567 ผลกระทบต่อภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง. <https://thaipublica.org/2024/03/krungsri-research-on-drought-and-flood/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566. <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=plan13>
- Future Trends Ahead 2567. <https://page.futuretrend.co/Future-Trends-Ahead-2024/send?hash=11d3c4c5ee1ecbcfd4a996f434c0f2cf>
- SDG Move. <https://www.sdgmove.com/intro-to-sdgs/>
- setsustainability. <https://setsustainability.com/libraries/1031/item/-esg-bcg->
- Clover Power. <https://www.cloverpower.co.th/th/updates/blog/224/esg-%E0%B8%84%E0>
- setsustainability. <https://setsustainability.com/libraries/1031/item/-esg-bcg->
- <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/9/iid/217335>
- Moreloop. About Us. <https://moreloop.ws/pages/about-us>
- Thailand NOW. Icon NOW: Moreloop Weaves Connections for a Zero Waste Future. <https://www.thailandnow.in.th/business-investment/icon-now-moreloop-weaves-connections-for-a-zero-waste-future/>
- The Cloud. ห้องเรียนในบ้าน. <https://readthecloud.co/pear-is-hungry-house/>
- PEAR is hungry. Youtube : <https://www.youtube.com/@PEARishungry> Facebook : <https://www.facebook.com/PearIsHungry>
- greenery. website. about. <https://www.greenery.org/about>
- greenery. facebook. <https://www.facebook.com/greeneryorg>

PART 3

AI & Technology

เรียนรู้ เทบโท
ท่ามกลาง
ยุคปัญญาประดิษฐ์

“ความร่วมมือของ AI และมนุษย์ คือกุญแจแก้ปัญหายุคใหม่ บนพื้นฐานการมีจริยธรรม”

ปฏิเสธไม่ได้ว่า เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร การทำงาน หรือแม้แต่ในชีวิตประจำวัน การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้ส่งผลกระทบต่อมนุษย์เป็นวงกว้างไปทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย โดยไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือที่ช่วยเหลือและสร้างความสะดวกสบายแก่มนุษย์เท่านั้น แต่กลับเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของสังคม การปรับตัวให้เข้ากับยุคปัญญาประดิษฐ์ จึงกลายเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้มนุษย์สามารถพัฒนาตนเอง ให้มีทักษะและความสามารถด้านเทคโนโลยีที่เพิ่มพูนยิ่งขึ้น ดังนั้น การผสมผสานความสามารถของมนุษย์เข้ากับสมองกลของปัญญาประดิษฐ์ จึงกลายเป็นกุญแจสำคัญ ที่มุ่งหวังในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและแก้ไขปัญหาซับซ้อนที่อาจเกิดขึ้นบนพื้นฐานการมีจริยธรรม

สถานการณ์ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในประเทศไทย

เมื่อทั่วโลกต่างตื่นตัวในการเตรียมความพร้อมกับการก้าวเข้าสู่ยุคปัญญาประดิษฐ์ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตมากขึ้น จากสถานการณ์ในประเทศไทย ได้มีการจัดตั้งแผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (พ.ศ. 2565 – 2570) ส่งเสริมเตรียมความพร้อมด้านข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดการ AI อีกทั้งยังมีเป้าหมายการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยให้มีจำนวนมากยิ่งขึ้น ตามนโยบายรัฐบาลในการส่งเสริมเศรษฐกิจและยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ตลอดจนมุ่งสร้างระบบนิเวศปัญญาประดิษฐ์ให้เกิดขึ้นจริงผ่าน 5 ยุทธศาสตร์ 15 แผนงาน ที่มุ่งหวังให้กลายเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างกลยุทธิ์การใช้งานปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยต่อเนื่องไปจนถึงการผลิตนวัตกรรมที่ใช้ขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาไปได้ไกลมากยิ่งขึ้น

สองเทรนด์ AI ปี 67

นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ ที่ขับเคลื่อนในยุคดิจิทัล

ปัจจุบันได้มีการนำนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์มาใช้งานอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในรูปแบบของ “โปรแกรมเครื่องมือ” ที่เปรียบเสมือนผู้ช่วยในการสร้างสรรค์งานที่หลากหลายของมนุษย์ (AI Assistant) โดยมีรูปแบบการทำงานที่อาศัยโมเดลภาษาขนาดใหญ่ ที่ได้รับการฝึกอบรมการทำงาน ผ่านการใช้ข้อความและข้อมูลจำนวนมากใช้เป็นฐานในการวิเคราะห์ พร้อมสร้างคำตอบที่สอดคล้องเหมาะสมตามบริบทที่ต้องการสำหรับนำไปใช้งานต่อได้อย่างง่ายดาย อีกทั้งยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในวงการธุรกิจ ลดภาระการทำงานซ้ำซ้อน และเพิ่มความสะดวกสบายในการดำเนินงานให้แก่มนุษย์มากยิ่งขึ้น โดยนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ที่ได้รับความนิยมและส่งผลกระทบต่อวงการธุรกิจในปี 2567 ประกอบไปด้วยเทคโนโลยีต่าง ๆ ดังนี้

Multimodel AI ปฏิวัติรูปแบบการโต้ตอบ กับเทคโนโลยียุคใหม่

ในปี 2567 เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กำลังก้าวเข้าสู่ยุคใหม่ที่เรียกว่า “Multimodal AI” ซึ่งหมายถึงความสามารถของปัญญาประดิษฐ์ในการประมวลผลข้อมูลได้พร้อมกัน ไม่ว่าจะเป็นตัวอักษร ข้อความ เสียง หรือภาพ โดยสามารถแสดงผลลัพธ์ในหลากหลายรูปแบบ เช่น ผู้ใช้งานสามารถสั่งการด้วยเสียง แล้วได้รับคำตอบกลับมาเป็นรูปภาพ หรือการส่งภาพให้ระบบวิเคราะห์ แล้วได้รับคำอธิบายกลับมาเป็นรูปแบบข้อความ โดย Multimodel AI ได้มุ่งเน้นที่การสร้างประสบการณ์การใช้งาน AI ที่เป็นธรรมชาติมากยิ่งขึ้น โดยผู้ใช้งานจะสามารถสื่อสารกับอุปกรณ์ได้หลากหลายรูปแบบ แต่ในขณะเดียวกันก็ยังสามารถได้รับผลลัพธ์ที่ตรงตามความต้องการกลับมาได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำเช่นเดียวกัน

Agentic AI พลิกโฉมการทำงาน ด้วยความฉลาดเชิงรุก

เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เชิงตัวแทน (Agentic AI) คือ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์รุ่นใหม่ที่ถูกออกแบบมาให้สามารถทำงานได้เองโดยอัตโนมัติ มีเป้าหมายเฉพาะการทำงานในรูปแบบที่มีความเฉพาะเจาะจง เช่นเดียวกับมนุษย์ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการปฏิบัติงานตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่ง Agentic AI นี้จะมีความแตกต่างจากระบบปัญญาประดิษฐ์ทั่วไป ที่ต้องมีการสั่งการหรือตั้งโปรแกรมล่วงหน้า เพราะปัญญาประดิษฐ์เชิงตัวแทนนั้นสามารถเรียนรู้และปรับตัวเพื่อแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ทำให้การหยิบเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ชนิดนี้มาใช้งาน ทำให้ผู้ใช้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น

Open Source AI บูมพลังแห่งการร่วมสร้างสรรค์เทคโนโลยี

การพัฒนาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการประมวลผลภาษาธรรมชาติ เพื่อให้การสื่อสารระหว่าง AI และมนุษย์มีประสิทธิภาพสูงขึ้น จำเป็นต้องมีการหยิบใช้ทรัพยากรจำนวนมาก ทั้งในแง่ของบุคลากรและงบประมาณ ยิ่งเมื่อถึงช่วงที่เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ถูกพัฒนาไปสู่การเป็น Generative AI ซึ่งมีความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานที่หลากหลายมากขึ้น เช่น ภาพ เสียง และข้อความ ความต้องการทรัพยากรในการพัฒนาก็ยิ่งเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาที่กล่าวมาและเร่งกระบวนการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ให้สูงขึ้น จึงเกิดแนวคิดการสร้าง “ปัญญาประดิษฐ์แบบเปิด” หรือ Open Source AI ซึ่งเป็นการเปิดเผยรหัสต้นฉบับของโมเดลปัญญาประดิษฐ์ ที่ให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงและนำรหัสไปพัฒนาต่อยอดได้อย่างเสรี คล้ายกับซอฟต์แวร์โอเพนซอร์สทั่วไป เพื่อการลดการใช้ทรัพยากร รวมถึงเป็นการเปิดให้ AI สามารถเรียนรู้ภาษาธรรมชาติเพิ่มเติมได้จากการใช้งานโดยมนุษย์

RAG เทคโนโลยีผู้เสริมสร้างความน่าเชื่อถือให้กับปัญญาประดิษฐ์

การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโมเดลภาษาขนาดใหญ่อย่าง ChatGPT ได้เป็นจุดเริ่มต้นของการนำมาซึ่งความก้าวหน้าในการประมวลผลภาษาธรรมชาติของโปรแกรมอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ปัญหาหนึ่งที่ยังคงเป็นอุปสรรคต่อการนำปัญญาประดิษฐ์ไปใช้งานอย่างแพร่หลาย คือ ความผิดพลาดของข้อมูลที่ถูกสร้างขึ้นโดยโมเดล ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลและการตัดสินใจของผู้ใช้งาน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น ทางด้านนักวิจัยได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีเสริมสร้างความน่าเชื่อถือให้กับปัญญาประดิษฐ์ ที่เรียกว่า Retrieval Augmented Generation หรือ RAG โดยมีหลักการทำงาน คือ การเชื่อมโยงโมเดลภาษาขนาดใหญ่เข้ากับฐานข้อมูลความรู้ที่เป็นปัจจุบัน ทำให้โมเดลสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันได้ตลอดเวลา เมื่อมีการสอบถามข้อมูลใด ๆ โมเดลจะสามารถค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากฐานข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์ และสร้างคำตอบที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้น

CEG AI ปัญญาประดิษฐ์เฉพาะองค์กร ตอบโจทย์ความต้องการในการทำงาน

หากสังเกตการทำงานในหลายองค์กร จะพบเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ด้านการประมวลผลภาษาธรรมชาติ (NLP) และการสร้างภาพ (Image Generation) ซึ่งมักได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมา มีตัวอย่างที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย เช่น ChatGPT และ Midjourney ที่เข้ามาตอบโจทย์รูปแบบการทำงานในหลากหลายองค์กร ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีเหล่านี้จะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพอันยิ่งใหญ่ของปัญญาประดิษฐ์ ในขณะเดียวกันก็ยังมีข้อจำกัดในการตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะเจาะจงของแต่ละองค์กร เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์เฉพาะองค์กร หรือ Customized Enterprise Generative AI (CEG AI) ขึ้น ซึ่งเป็นโมเดลที่ถูกออกแบบและพัฒนาขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการเฉพาะของแต่ละองค์กร โดยพิจารณาจากข้อมูลและกระบวนการทำงานภายในองค์กรนั้น ๆ ทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม่นยำ และตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะกลุ่มได้มากยิ่งขึ้น

AI & Machine Learning Need

ความต้องการบุคลากร แรบบิ้นเคลื่อนสำคัญในปี 2567

เมื่อเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกภาคส่วนของสังคม ความต้องการบุคลากรที่มีความรู้และทักษะปัญญาประดิษฐ์จึงเพิ่มขึ้นสูงมากกว่าที่เคยเป็น ซึ่งส่งผลกระทบไปสู่การเกิดอัตราการแข่งขันของแต่ละบริษัท ที่ต้องการดึงดูดบุคลากรที่มีความสามารถเข้ามาทำงานภายใต้องค์กร เพื่อการบริหารจัดการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อย่างเป็นระบบมากขึ้น การให้ความสำคัญแก่นักพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านปัญญาประดิษฐ์นั้น คืออีกสิ่งที่จะทำให้แต่ละองค์กรอยู่รอดได้ ภายใต้การแข่งขันและเติบโตของยุคธุรกิจดิจิทัลในปัจจุบัน

Shadow AI ความท้าทายใหม่ในยุคดิจิทัล

เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กลายเป็นเครื่องมือที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในการทำงาน เนื่องจากความสามารถในการตอบสนองต่องานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูง แต่อย่างไรก็ตาม การนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้งานยังได้ก่อให้เกิดความท้าทายใหม่ที่เรียกว่า “ปัญญาประดิษฐ์เงา” (Shadow AI) ซึ่งหมายถึงการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้งานโดยไม่ได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการ หรือการใช้งานที่ไม่สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร ซึ่งถือเป็นความท้าทายใหม่ที่เหล่าสายงานธุรกิจต้องเผชิญ ดังนั้นเพื่อให้การนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้งานสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดในแต่ละองค์กรจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนและบริหารจัดการการใช้งานอย่างรอบคอบ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจ และพัฒนาไปจนถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

Evolving AI Regulation แนวโน้มการขับเคลื่อน AI บนความปลอดภัยและรับผิดชอบต่อสังคม

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาสังเกตได้ว่า การพัฒนาและเติบโตอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์นั้น ได้นำมาซึ่งทั้งโอกาสและความท้าทายใหม่ ๆ ของการพยายามปรับตัวโดยหลายภาคส่วนในสังคม แต่ในขณะเดียวกัน เพื่อตอบสนองวิธีการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ให้เกิดเป็นประโยชน์สูงสุด และการมีส่วนร่วมเพื่อลดผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้น จากการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ไปใช้งานในทางที่ผิด หลายภาคส่วนจึงมีความจำเป็นเร่งด่วน ที่จะต้องเริ่มต้นกำหนดกฎเกณฑ์และมาตรฐานสำหรับพัฒนาและใช้งานปัญญาประดิษฐ์ในสังคมอย่างชัดเจนและเป็นธรรม ร่วมสร้างหลักเกณฑ์ในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สังคมที่ดีขึ้นต่อไปอีกในอนาคต

“AI กับจริยธรรม” สร้างอนาคตที่ยั่งยืน ด้วย AI ที่ปลอดภัยและโปร่งใส

การเติบโตอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ นับว่าเป็นสิ่งที่ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ให้กับสังคมไทยไปถึงระดับโลก แต่ถึงแม้ว่าปัญญาประดิษฐ์นั้นจะเป็นเทคโนโลยีที่มีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาซับซ้อน พร้อมเป็นผู้ช่วยในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นมาอย่างง่ายดาย อย่างไรก็ตาม ยังคงมีสิ่งที่เรียกว่า “ความเสี่ยงจากการใช้งานที่ไม่เหมาะสม” เช่น การเลือกปฏิบัติ การรั่วไหลของข้อมูล และการเลือกใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในทางที่ผิด เพื่อการหลอกลวงผู้อื่นหรือทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย เช่น เหตุการณ์ Call Center หลอกเหยื่อให้โอนเงิน โดยการใช้เทคโนโลยี AI ปลอมแปลงรูปภาพเป็นเจ้าหน้าที่ จนทำให้เหยื่อสูญเสียทรัพย์สินเงินทอง จากปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ สิ่งที่จะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบเชิงลบจากการใช้งาน คือ การที่องค์กรต่าง ๆ จำเป็นจะต้องกำหนดแนวทางการพัฒนาและใช้งานปัญญาประดิษฐ์อย่างมีจริยธรรม ปลอดภัย และโปร่งใสมากที่สุด เพื่อให้การใช้งานเทคโนโลยีอันล้ำค่านี้ เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องอย่างพร้อมเพรียงกัน

“จริยธรรมกับปัญญาประดิษฐ์ คือหัวใจของ AI เพื่อการสร้างพื้นฐานสังคมอนาคตที่โปร่งใส และยั่งยืน”

แนวทางจริยธรรมของปัญญาประดิษฐ์ (Responsible AI) คือสิ่งจำเป็นที่แต่ละองค์กรจะต้องให้ความสนใจ และยึดเป็นหลักการในการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อย่างถูกต้อง เพื่อการสร้างความเชื่อมั่นในการทำงาน และต่อยอดไปจนถึงการขยายขอบเขตการใช้งานอย่างยั่งยืน หนึ่งในแนวทางตัวอย่างจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถยึดถือตามได้ในระดับสากล คือ Ethics Guidelines for Trustworthy AI โดยคณะกรรมการธิการสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมหลักการสำคัญในการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ที่น่าเชื่อถือ โปร่งใส และปลอดภัย เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถมั่นใจได้ว่า การนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรและสังคม ด้วย 7 หลักการดังต่อไปนี้

จริยธรรมกับปัญญาประดิษฐ์

การปฏิบัติตามแนวทางจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ไม่เพียงแต่สร้างมาตรฐานการใช้งานเทคโนโลยียุคใหม่บนพื้นฐานความปลอดภัย แต่ยังเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนายุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของประเทศไทย ให้มีความก้าวหน้าและนำมาปรับใช้ได้จริง เพื่อเตรียมความพร้อมก้าวสู่สังคมดิจิทัลอย่างมีคุณภาพในอนาคต

ตัวอย่าง นวัตกรรม AI **ในประเทศไทยสำหรับการบริการของภาครัฐ**

- **ระบบวิเคราะห์และตรวจจับใบหน้า** ระบบตรวจจับใบหน้า (Facial Recognition) สำหรับยืนยันตัวตนและเพิ่มความปลอดภัย เช่น การยืนยันตัวตนของนักท่องเที่ยวขาออกผ่านประตู Autogate ในประเทศไทยและญี่ปุ่น โดย AI จะเปรียบเทียบข้อมูลในไมโครชิพของหนังสือเดินทางกับใบหน้าจริง ช่วยลดเวลาในการผ่านด่านศุลกากร นอกจากนี้ ในประเทศจีน ระบบดังกล่าวยังถูกใช้เพื่อเฝ้าระวังความปลอดภัย เช่น คัดกรองผู้มีประวัติอาชญากรรมหรือการยืนยันตัวตนเพื่อรับสิทธิ์สวัสดิการต่าง ๆ
- **ระบบยืนยันตัวตนออนไลน์ (e-KYC)** หน่วยงานภาครัฐได้นำระบบ e-KYC มาใช้เพื่อให้ประชาชนยืนยันตัวตนผ่านสมาร์ทโฟน ช่วยอำนวยความสะดวกลดการเดินทาง และลดภาระเจ้าหน้าที่ ตัวอย่างเช่น การยืนยันตัวตนสำหรับการรับสิทธิ์สวัสดิการต่าง ๆ
- **AI Chatbot** ช่วยให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลและบริการต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น “น้องดินดี” Chatbot ของกรมพัฒนาที่ดิน ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาที่ดิน การบริการ และประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ตลอด 24 ชั่วโมง ช่วยลดภาระเจ้าหน้าที่และเพิ่มความสะดวกให้ประชาชน
- **ระบบวิเคราะห์การจราจร AI** ถูกนำมาใช้ควบคุมสัญญาณไฟจราจรและจับผู้กระทำความผิดจราจร ตัวอย่างเช่น กรุงเทพมหานครได้เริ่มใช้เทคโนโลยี “BMA AI Camera” ในการจับผู้ขับขีโมเตอร์ไซด์บนทางเท้าและการจอดรถในที่ห้ามจอด เพื่อลดอุบัติเหตุและปรับปรุงการจราจร
- **การค้นหาค้นหาข้อมูลภายในหน่วยงาน (ระบบสารสนเทศ)** AI ถูกนำมาใช้ในการจัดการเอกสารและค้นหาข้อมูลในหน่วยงานภาครัฐ ตัวอย่างเช่น ระบบ AI-Knowledge Management ที่ช่วยเปลี่ยนเอกสารเป็นรูปแบบดิจิทัล ค้นหาและจัดเก็บข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และยังสามารถพัฒนาเป็น Chatbot ตอบคำถามแบบเรียลไทม์เพื่ออำนวยความสะดวกประชาชน

การปรับตัวให้เท่าทันยุค AI

การให้ AI (Artificial Intelligence) เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน คือสิ่งที่ทำให้ผู้ใช้งานจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำงานของ AI อย่าง เลี้ยงไม่ได้ และพัฒนากลายเป็นทักษะที่จำเป็นที่หลากหลายสายอาชีพ เพื่อให้สามารถใช้ AI ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเข้าใจถึงข้อจำกัดและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จากการใช้งานเนื่องจาก AI คือเทคโนโลยีที่เลียนแบบการคิดและการตัดสินใจของมนุษย์ โดยทำงานผ่านอัลกอริธึมและการประมวลผลข้อมูล เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ และ ตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ AI จะมีการทำงานผ่าน หลายกระบวนการ โดยเฉพาะการเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) ที่เป็นการสอนให้ AI เรียนรู้จากข้อมูล เพื่อให้สามารถทำการตัดสินใจด้วยตนเองได้ แบบอัตโนมัติ เช่น แยกประเภทภาพ การทำนายผล หรือวิเคราะห์แนวโน้มภายใน เนื้อหาข้อมูล เป็นต้น ถึงแม้ AI จะเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ แต่ก็มีข้อจำกัด การใช้งานอยู่หลายประการ เพราะความสามารถของ AI ในการตัดสินใจก็ยังขึ้นอยู่กับ ข้อมูลที่ผู้ใช้งานทำการฝึกฝนให้แก่ระบบ หากข้อมูลนั้นไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ หรือ มีความลำเอียงไปในด้านใดด้านหนึ่ง ผลลัพธ์การคำนวณ AI ก็อาจไม่สามารถวิเคราะห์ ออกมาได้แม่นยำ หรือกลายเป็นการตัดสินใจที่ไม่ถูกต้องได้

นอกจากนี้ข้อจำกัดอีกหนึ่งประการของ AI คือการที่ระบบยังไม่สามารถเข้าใจมิติทางสังคมและจริยธรรมเช่นมนุษย์ หรือการใช้ AI ในบริบทที่ซับซ้อนเกินไป เช่น การตัดสินใจทางกฎหมาย การวินิจฉัยทางการแพทย์ เนื่องจากอาจเกิดปัญหาจากการขาดความเข้าใจในรายละเอียดในจิตวิญญาณความเป็นมนุษย์ อีกทั้งการใช้ AI อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ยังสร้างความกังวลทั้งเรื่องความเป็นส่วนตัว และความปลอดภัยของข้อมูล เนื่องจากการเก็บรวบรวมและประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลในระบบ AI อาจนำไปสู่ความเสี่ยงในการถูกละเมิดความเป็นส่วนตัว ดังนั้นการตระหนักถึงข้อจำกัดเหล่านี้จะช่วยให้ผู้ใช้สามารถใช้งาน AI ได้อย่างมีความรับผิดชอบมากขึ้น และสามารถพัฒนาต่อยอดกลายเป็นอีกหนึ่งทักษะสำคัญที่ช่วยผลักดันการใช้งานเทคโนโลยียุคใหม่ บนพื้นฐานความรับผิดชอบและปลอดภัยอย่างยั่งยืน

ทักษะสำคัญ ที่ต้องพัฒนาตัวเองในยุค AI

World Economic Forum ได้ระบุใน The Future of Jobs 2023 ว่าสายงานที่เติบโตเร็วที่สุด 10 อันดับแรกนั้น ส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับสายงานด้าน AI Specialist และ Big Data Specialist ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้องค์กรต่าง ๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ และมีการผลักดันให้พนักงานในองค์กรสร้างการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะเดิม เพิ่มเติมทักษะใหม่ และพัฒนาการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยี อยู่ตลอดเวลาอย่างไม่หยุดนิ่ง

Fastest Growing vs. Fastest Declining Jobs

Top 10 fastest growing jobs

1. AI and Machine Learning Specialists
2. Sustainability Specialists
3. Business Intelligence Analysts
4. Information Security Analysts
5. Fintech Engineers
6. Data Analysts and Scientists
7. Robotics Engineers
8. Big Data Specialists
9. Agricultural Equipment Operators
10. Digital Transformation Specialists

Source

World Economic Forum, Future of Jobs Report 2023.

Top 10 fastest declining jobs

1. Bank Tellers and Related Clerks
2. Postal Service Clerks
3. Cashiers and Ticket Clerks
4. Data Entry Clerks
5. Administrative and Executive Secretaries
6. Material-Recording and Stock-Keeping Clerks
7. Accounting, Bookkeeping and Payroll Clerks
8. Legislators and Officials
9. Statistical, Finance and Insurance Clerks
10. Door-To-Door Sales Workers, News and Street Vendors, and Related Workers

Note

The jobs which survey respondents expect to grow most quickly from 2023 to 2027 as a fraction of present employment figures

นอกจากนี้ ยังรวมถึงการฝึกฝนทักษะทางด้านอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และ การคิดวิเคราะห์ควบคู่ไปพร้อมกัน ซึ่งกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สามารถรับมือกับ โลกยุคใหม่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในหลากหลายมิติได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในด้าน AI จะช่วยให้สามารถเพิ่มความก้าวหน้าทางอาชีพได้ โดยทางกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ระบุว่าประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนา AI ซึ่งได้แก่ การขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะด้าน AI และ การประยุกต์ใช้ในภาคส่วนต่าง ๆ ที่ยังมีจำนวนน้อย ถึงแม้ว่าปัจจุบันผู้คนและองค์กรทั่วโลกจะตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยี AI มากขึ้น แต่การขาดแคลนแรงงานที่เชี่ยวชาญยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญของไทย โดยเฉพาะ ในภาคการศึกษาและอุตสาหกรรม โดยทางกระทรวงฯ มีนโยบายพัฒนาศักยภาพด้านปัญญาประดิษฐ์ (AI) ของประเทศไทยผ่าน 3 ด้านหลัก เพื่อตอบโจทย์การพัฒนา กำลังคนและเศรษฐกิจในยุคเทคโนโลยี ได้แก่

AI for Education

มุ่งใช้ AI เพื่อยกระดับการศึกษา โดยเน้นการเรียนการสอนที่ตอบโจทย์ทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ AI จะทำหน้าที่เสมือนครูหรือโค้ชในแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เช่น Thai MOOC ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และส่งเสริม Lifelong Learning

AI Workforce Development

ตั้งเป้าผลิตบุคลากร AI คุณภาพจำนวน 30,000 คนใน 3 ระดับ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ วิศวกร AI และผู้ที่มีทักษะพื้นฐาน AI ผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการ Super AI Engineer และ AI Degree Program

AI Innovation

สนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม AI เพื่อสร้างมาตรฐานและนำเทคโนโลยี AI สู่ตลาด รวมถึงการแก้ไขปัญหาโครงสร้างพื้นฐานและบุคลากร เพื่อส่งเสริมการใช้งาน AI ในภาคส่วนต่าง ๆ ให้แพร่หลายยิ่งขึ้น

ก้าวสู่การใช้ AI ที่ปลอดภัย โดยใช้จริยธรรมนำทาง

ในยุคที่ AI กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ทั้งการใช้งานเพื่อประโยชน์ และการสร้างสรรค์นวัตกรรม แต่เหมือนเป็นดาบสองคม ในขณะที่ฝ่ายหนึ่งพยายามใช้เพื่อความถูกต้อง อีกฝ่ายก็แสวงหาช่องโหว่เพื่อสร้างผลกระทบเชิงลบโดยปราศจากจริยธรรม ดังเห็นได้จากกรณีศึกษาในสังคมไทยปัจจุบัน

- **AI Deepfake** เทคโนโลยีที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) ในการสร้างวิดีโอ เสียง หรือรูปภาพที่เลียนแบบตัวตนได้อย่างสมจริง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงใบหน้าหรือเสียงของบุคคล ซึ่งสามารถนำไปใช้ในหลายรูปแบบ ทั้งเพื่อความบันเทิงและการล้อเลียน แต่ในขณะเดียวกันก็สามารถก่อให้เกิดความเสียหายทางสังคมและการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลได้

การใช้งาน Deepfake มีประโยชน์ในการนำมาใช้ทำวิดีโอเพื่อความบันเทิง นอกจากนี้ยังใช้ในการสร้างตัวละครสมจริงในวงการเกม หรือแอนิเมชัน แต่ในทางกลับกัน Deepfake ก็ถูกใช้เพื่อจุดประสงค์ที่ไม่เหมาะสม เช่น การปลอมแปลงข้อมูล ทำวิดีโอปลอมเพื่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคล และการใช้ปลอมแปลงข่าวสารหรือข้อมูลเท็จ นำไปสู่การบิดเบือนความจริงได้อย่างง่ายดาย

- **9Near** ปรากฏการณ์แฮกเกอร์ 9Near ประกาศขายข้อมูลส่วนตัวคนไทย 55 ล้านคน ซึ่งลักษณะข้อมูลทั้งหมดที่หลุดออกมานั้นได้รวมถึงหมายเลขบัตรประชาชน ชื่อ ที่อยู่ และข้อมูลส่วนตัวอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย โดยแฮกเกอร์รายนี้ได้เสนอขายข้อมูลดังกล่าวในตลาดมืด พร้อมระบุว่าผู้ที่สนใจสามารถซื้อข้อมูลทั้งหมดนั้นด้วยสกุลเงิน บิตคอยน์ (Bitcoin) ที่เป็นสกุลเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ถ้าการขายข้อมูลเหล่านี้สำเร็จเสร็จสิ้นได้ก่อนการจับกุม จะมีผู้ได้รับผลกระทบเป็นจำนวนมาก พร้อมเกิดความเสียหายมูลค่าสูง และเลวร้ายที่สุด คือ อาจส่งผลให้เกิดการโจรกรรมทางข้อมูลหรือการทุจริตในหลากหลายรูปแบบตามมา จากข่าวดังกล่าวนี้เป็นอีกสิ่งที่ทำให้เกิดความหวาดกลัวและการตั้งคำถามจากหลายคนว่า แฮกเกอร์ดังกล่าวได้รับข้อมูลส่วนตัวเหล่านั้นมาจากหน่วยงานใด และเราจะแน่ใจได้อย่างไรว่าความปลอดภัยในการรักษาข้อมูลของหน่วยงานปัจจุบันจะมีคุณภาพมากพอไม่ให้เกิดเหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นซ้ำได้อีกในภายภาคหน้า

- **Ransomware** มัลแวร์ประเภทหนึ่งที่ถูกออกแบบมาเพื่อเป้าหมายการโจมตีข้อมูลของผู้ใช้ ผ่านการเข้ารหัสไฟล์หรือระบบคอมพิวเตอร์ของเหยื่อ และทำการเรียกค่าไถ่เพื่อแลกกับการคืนสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูลนั้น ๆ ลักษณะการโจมตีแบบนี้มักส่งผลให้ธุรกิจและองค์กรต่าง ๆ เกิดความเสียหายอย่างรุนแรง จากการสูญเสียข้อมูลสำคัญ หรือการหยุดชะงักของระบบที่ใช้ในการดำเนินงาน

หนึ่งในกรณีศึกษาที่โด่งดังในไทย Bangkok Airways ถูกโจมตีโดย Ransomware ทำให้ข้อมูลลูกค้ารั่วไหลไปยังผู้ไม่หวังดีจำนวนมากถึง 100 GB ข้อมูลที่ถูกแฮกไปมีทั้งชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ และข้อมูลหนังสือเดินทาง ซึ่งได้สร้างความเสียหายอย่างมากทั้งต่อความเชื่อมั่นของลูกค้าและภาพลักษณ์ของบริษัท การโจมตีดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการป้องกันและรับมือกับมัลแวร์ ซึ่งองค์กรจำเป็นต้องมีมาตรการด้านความปลอดภัยที่เข้มงวดมากขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงจากการโจมตีทางไซเบอร์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

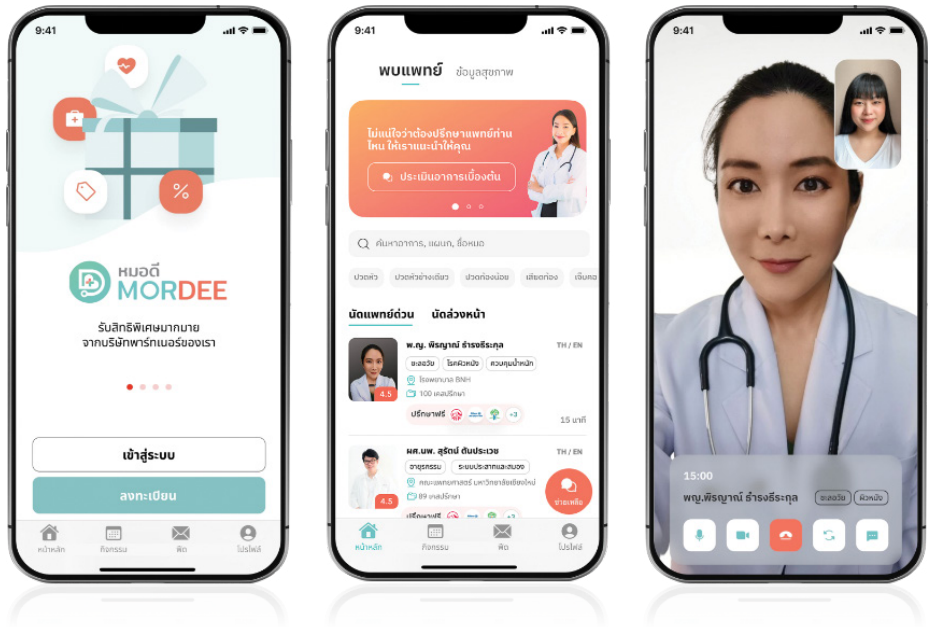
ตัวอย่าง การใช้นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ เพื่อหลอกลวงทางไซเบอร์

Voice Cloning		การใช้ AI ปลอมเสียง โดยจะเป็นการใช้ AI เลียนแบบเสียงของบุคคลอื่น ๆ ให้ความคล้ายคลึงกับบุคคลจริง เพื่อใช้ในการหลอกลวงเหยื่อให้คิดว่าได้คุยกับคนรู้จัก และสร้างสถานการณ์หลอกล่อให้เหยื่อโอนเงิน หรือหลอกลวงอื่น ๆ ต่อไป
Deepfake		การใช้ AI ปลอมแปลงใบหน้าให้มีความคล้ายคลึงกับบุคคลต่าง ๆ เพื่อกำการหลอกลวงผู้อื่นให้หลงเชื่อและโดนสับกริป หรือกระทำการเพื่อสร้างความอับอายให้กับบุคคลที่ปลอมแปลงต่อไป
Fake Business		การใช้ Generative AI ต่าง ๆ ในการสร้างบทความ หรือสคริปต์วิดีโอ เพิ่มเนื้อหาการหลอกลวงให้มีความเป็นมืออาชีพ เพื่อหลอกลวงเหยื่อให้มาร่วมลงทุน หรือ ใช้ร่วมกับนวัตกรรมการหลอกลวงอื่น ๆ เพื่อความแนบเนียนมากขึ้น
Social Maker		การสร้างโพสต์ปลอม ข้อความปลอม ความคิดเห็นปลอม และสร้างไทม์ไลน์ปลอม AI สามารถสร้างข้อความ โพสต์บนแอปพลิเคชันเสมือนจริง หรือแม้แต่จดหมายราชการปลอมได้อย่างแนบเนียน

แม้เราจะเห็นได้ถึงความน่ากลัวของการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อย่างผิดวัตถุประสงค์ และผลกระทบต่อความปลอดภัยจากข่าวกรณีศึกษาต่าง ๆ ที่กล่าวมา แต่สิ่งที่อยากให้ผู้ใช้งานทุกท่านยึดถือเอาไว้ว่า “ทุก ๆ อย่างมีสองด้านเสมอ” แน่แน่นอนว่าการเลือกใช้งานเทคโนโลยี AI กับข้อมูลส่วนบุคคล อาจฟังดูเป็นสิ่งใหม่ที่มีช่องโหว่และความอันตรายแฝงอยู่ แต่หากเรารู้จักใช้งานอย่างถูกต้อง ใส่ใจในเรื่องความปลอดภัย หนีบใช้ข้อมูลแต่ความพอดี และไม่ปล่อยให้มีช่องโหว่จากการใช้งานเพื่อป้องกันตัวเอง การใช้เทคโนโลยี AI เหล่านี้ ก็จะมีส่วนในการช่วยเหลือผู้ใช้งาน และสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมได้อีกมากมายด้วยเช่นกัน ดังเช่นกรณีศึกษาการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลผ่าน AI เพื่อสร้างประโยชน์ต่อสังคม ทั้ง 3 กรณีต่อไปนี้

ตัวอย่าง การใช้ข้อมูลส่วนบุคคลผ่านการใช้ AI เพื่อประโยชน์ต่อสังคม

MorDee (หมอดี)

บริการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพแบบออนไลน์ที่ทำให้ผู้ใช้งานสามารถพบแพทย์ได้ง่าย ๆ ผ่านวิดีโอคอล โทรศัพท์ หรือแชต โดยไม่ต้องเดินทางไปโรงพยาบาล ช่วยเพิ่มความสะดวกสบายให้กับผู้ป่วยในการเข้าถึงการดูแลสุขภาพ และได้รับการวินิจฉัยเบื้องต้นจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญหลากหลายสาขา เช่น การวินิจฉัยโรคทั่วไป ประเมินสุขภาพจิต และโภชนาการ เป็นต้น

แพลตฟอร์ม MorDee ยังมีประโยชน์ในการช่วยประสานงานให้ผู้ใช้งานสามารถจองการนัดหมายออนไลน์ได้อย่างรวดเร็ว และได้รับคำแนะนำด้านสุขภาพที่เป็นประโยชน์แบบเรียลไทม์ ถือเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการดูแลสุขภาพที่มีความยืดหยุ่นและเหมาะกับวิถีชีวิตที่รวดเร็วสำหรับคนในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังช่วยลดความแออัดของโรงพยาบาล อีกทั้งลดความเสี่ยงในการติดเชื้อโรคระบาดได้อีกด้วย ซึ่งบริการนี้เป็นส่วนหนึ่งของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสุขภาพยุคใหม่ในประเทศไทย ที่ช่วยขยายการดูแลสุขภาพ ให้สามารถเข้าถึงได้มากยิ่งขึ้น

Traffy Fondue

Traffy Fondue (ทราฟฟี ฟองดูว์) เป็นโครงการภายใต้การดูแลของทีมพัฒนาจาก NECTEC (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ) โดยได้รับการออกแบบเพื่อสร้างความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาเมือง เป็นแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ออกแบบมาเพื่อให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาภายในเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้ใช้งานสามารถรายงานปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สาธารณะ เช่น ถนนชำรุด ไฟฟ้าสาธารณะดับ ปัญหาการจัดการขยะ หรือปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ผ่านทางแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ โดยระบบจะส่งข้อมูลเหล่านี้ไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อให้สามารถดำเนินการแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงมีกระบวนการติดตามสถานะการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถติดตามความคืบหน้าในการแก้ไขด้วยตนเอง และช่วยประสานให้หน่วยงานรัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ITMS: ระบบการจัดการจราจรอัจฉริยะ

ITMS (Intelligent Traffic Management System) เป็นระบบการจัดการจราจรอัจฉริยะที่กรุงเทพฯ ได้นำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาการจราจรติดขัดภายในพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น โดยระบบนี้จะมีการเชื่อมโยงการควบคุมสัญญาณไฟจราจรแบบอัตโนมัติ (ACT) และมีศูนย์ควบคุมจราจรที่ช่วยเพิ่มความปลอดภัยในการเดินทาง ซึ่งเป้าหมายของโครงการ คือ การพัฒนากรุงเทพฯ สู่การเป็น Smart City โดยนโยบายนี้เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามและความตั้งใจของกรุงเทพมหานคร สิทธิพันธุ์ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในการปรับปรุงคุณภาพการเดินทางของประชาชนให้สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ผ่านการใช้เทคโนโลยีมาเป็นหนึ่งในการพัฒนา เพื่อการก้าวสู่การเป็นเมืองคุณภาพในระดับสากล

AI จะเปลี่ยนโลกได้อย่างยั่งยืน เมื่อขับเคลื่อนด้วยจริยธรรม และศักยภาพของมนุษย์

การดำเนินชีวิตในยุคที่ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกมิติของชีวิตมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การสื่อสาร หรือการสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยสิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นทั้งเครื่องมือช่วยเหลือน และปัจจัยสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในระดับโลก รวมถึงช่วยกระตุ้นให้ประเทศไทย ได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์สำหรับเตรียมความพร้อมรับมือกับความก้าวหน้าของ AI ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการศึกษา และกระตุ้นการสร้างบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีมากขึ้น เพื่อรองรับตลาดแรงงานที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม การใช้งาน AI อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องกระทำควบคู่ไปกับการกำกับดูแลด้านจริยธรรม ความปลอดภัย และความโปร่งใส เพื่อให้เทคโนโลยีเหล่านี้ไม่เพียงแต่เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ แต่จะต้องสามารถตอบโจทย์การแก้ปัญหาความท้าทายที่ซับซ้อนในสังคม และช่วยผลักดันการสร้างที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้เกิดขึ้นได้จริง โดยการผสมผสานความสามารถของมนุษย์เข้ากับความสามารถของ AI ซึ่งถือเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้ผู้คนในสังคมสามารถเติบโตอย่างมั่นคง และก้าวสู่ยุคดิจิทัลแห่งอนาคตได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืนต่อไป

แหล่งข้อมูล :

- แผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (พ.ศ. 2565–2570). <https://ai.in.th/about-ai-thailand/>
- Marketeer. <https://marketeeronline.co/archives/342085>
- Dynamic Intelligence Asia. <https://www.dia.co.th/articles/what-is-ai-assistant/>
- datawow. <https://www.datawow.co.th/blogs/responsible-ai-a-guide-to-ethical-and-socially-responsible-ai-usage>
- POSTTODAY. <https://www.posttoday.com/smart-city/707036>
- Aigencorp AI. พลิกโฉมการบริการของหน่วยงานภาครัฐ: ช่วยยกระดับชีวิตคนไทยอย่างไร? <https://aigencorp.com/>
- IBM AI Blog. “What is Artificial Intelligence (AI)?”, 2566. <https://www.ibm.com/topics/artificial-intelligence#:~:text=What%20is%20AI%3F,and%20respond%20to%20human%20language.>
- World Economic Forum. “The Impact of AI on Jobs and Society”, 2566. https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2023.pdf
- Jobhire. <https://jobhire.in.th/th/>
- MorDee (หมอดี). <https://mordeeapp.com/th/home>
- BBC. Deepfakes: A threat to democracy or just a bit of fun? <https://www.bbc.com/news/business-51204954>
- กรุงเทพธุรกิจ. จับสังเกต ‘AI Deepfake’ วิดีโอคอลหลอกโอนเงิน เช็กก่อนตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพ. <https://www.bangkokbiznews.com/news/news-update/1119221>
- BBC. 9near : จับกุม จำสับโต แยกเกอร์ที่อ้างมีข้อมูลคนไทย 55 ล้านคนได้แล้ว. <https://www.bbc.com/thai/articles/cq5z3w5lwdxo>
- <https://www.bangkokbiznews.com/news/news-update/1125430#>
- สวทช. “Traffy Fondue” (ทราฟฟี ฟองดูว์) ตัวช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง. https://www.nstda.or.th/home/performance_post/traffy-fondue/
- สำนักงานประชาสัมพันธ์กรุงเทพมหานคร. ITMS ระบบการจัดการจราจรอัจฉริยะ แกร็ดติด ก้าวสู่นาคต “สมาร์ทซิตี้”. <https://pr-bangkok.com/?p=304496>

PART 4

Aging Society & Care Economy

เข้าใจและปรับตัวสู่
‘สังคมสูงวัยระดับสุดยอด’

การดูแลบิดามารดาในยามเข้าสู่ช่วงสูงวัยนั้น เป็นหนึ่งในคติที่คนในสังคมยึดมั่นมาโดยตลอด เพราะไม่เพียงแต่เป็นการแสดงถึงความเคารพต่อผู้ที่มีอายุมากกว่า หรือตอบแทนคุณเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดสังคมที่เอื้ออาทรและเกิดความกลมเกลียวกัน แต่เนื่องด้วยค่านิยมและทัศนคติของคนในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งจำนวนผู้สูงวัยที่มากขึ้นสวนทางกับอัตราการเกิดใหม่ของประชากร เราจะสามารถเข้าใจและปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างไร

สถานการณ์สูงวัย ส่งผลต่อ “การเตรียมความพร้อมรับมือ”

เมื่อดูจากสถานการณ์สังคมสูงวัยประเทศไทย ปี 2567 ด้วยสัดส่วนผู้สูงวัยต่อประชากรทั้งหมดในประเทศไทยนั้น มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นในทุก ๆ ปี สวนทางกับอัตราการเกิดของประชากร ผลลัพธ์นี้กลายเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เร่งให้สังคมไทยก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยในระดับสุดยอดในอนาคตอันใกล้ ซึ่งถือเป็นระดับสูงสุดที่องค์การสหประชาชาติมีการกำหนดขึ้นจากสัดส่วนประชากรอายุ 60 - 65 ปี

ภาค	รวม ประชากร	รวม ประชากรไทย	รวม ผู้สูงวัย		รวม ผู้สูง		% ผู้สูงวัย	
			จำนวน	% ร้อยละ	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
ภาคใต้	9,515,474	9,455,080	1,658,237	17.54%	730,414	927,823	44.05%	55.95%
ภาคเหนือ	11,913,635	11,404,807	2,778,668	24.36%	1,245,795	1,532,873	44.83%	55.17%
ภาคตะวันออกเฉียง	21,662,474	21,607,655	4,229,460	19.57%	1,924,205	2,305,255	45.50%	54.50%
ภาคกลาง	22,891,401	22,521,962	4,784,026	21.24%	2,047,596	2,736,430	42.80%	57.20%
รวม	65,982,984	64,989,504	13,450,391	20.70%	5,948,010	7,502,381	44.22%	55.78%

ปัจจุบันมีจำนวนผู้สูงวัยมากกว่า 13 ล้านคน คิดได้เป็นร้อยละ 20.7% ของประชากรทั้งหมด ด้วยเหตุดังกล่าว “สังคมผู้สูงวัย” จึงเป็นความท้าทายในการจัดการนโยบายจากทางภาครัฐ และเป็นประเด็นสากลที่คนทั่วโลกกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน โดยลักษณะที่สำคัญหรือสิ่งที่จะเกิดขึ้นในสังคมผู้สูงวัย มีสาเหตุและผลลัพธ์ตามมา 4 ประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

จำนวนที่สวนทางกันระหว่างเด็กแรกเกิดและผู้สูงอายุ

เนื่องด้วยปัญหาทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการวางแผนครอบครัว รวมไปถึงค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้คนส่วนใหญ่มีแนวโน้มอยากใช้ชีวิตอยู่เพียงลำพังมากขึ้น ทำให้ปัจจุบันมีอัตราการเกิดใหม่น้อยลงเป็นอย่างมากทั่วโลก ซึ่งสวนทางกับการเพิ่มจำนวนของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่

ปัญหาขาดแคลนแรงงาน

เนื่องจากจำนวนของประชากรในแต่ละช่วงวัยมีความผกผัน ทำให้เกิดกระทบต่อตลาดแรงงาน เพราะถึงแม้ปัจจุบันจะมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพื่อลดแรงงานและต้นทุนลงแล้ว แต่จำนวนประชากรในวัยกลางคนยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการตลาด ซึ่งปัญหานี้เป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่ทั้งภาครัฐ เอกชน ต้องหาทางสนับสนุนหรือว่าจ้างแรงงานสูงวัยมากยิ่งขึ้น เพื่อเกื้อหนุนทั้งการดำเนินอุตสาหกรรมและสนับสนุนรายได้ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกัน

การเตรียมตัวรับมือผ่านการออกแบบ Universal Design

ซึ่งกลายเป็นเทรนด์การออกแบบที่แพร่หลายอย่างมาก สามารถนำไปปรับใช้ได้กับทั้งพื้นที่สาธารณะ ที่อยู่อาศัยหรือแม้แต่ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ แนวคิด Universal Design นั้นมีแก่นหลักคือ “การออกแบบที่เป็นมิตรกับทุกคน” รวมไปถึงผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การออกแบบระบบขนส่งสาธารณะในเมืองโกเธนเบิร์ก ประเทศสวีเดน ผ่านการปรับปรุงระบบรถรางให้มีพื้นต่ำ รวมไปถึงทางลาดอัตโนมัติในรถบัส เพื่อให้ชาวเมืองทุกคนเข้าถึงการขนส่งได้อย่างไม่แบ่งแยก

การออกแบบนโยบายรับมือจากภาครัฐ

เป็นเหมือนหนทางหลักที่จะช่วยให้สังคมผู้สูงวัยมีคุณภาพองค์รวมที่ดีขึ้นได้ เพราะท้ายที่สุดแล้วแม้ในภาคครัวเรือนหรือเอกชนจะมีการตื่นตัวและตระหนักรู้ต่อเรื่องนี้ แต่ศักยภาพการสนับสนุนทั้งทางด้านอาชีพ สุขภาพ และความ เป็นอยู่ ก็เป็นปัจจัยหลักและความรับผิดชอบโดยตรงของภาครัฐเช่นเดียวกัน

สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ได้เฉพาะแค่เพียงในประเทศไทยเพียงแห่งเดียวนั้น แต่เป็นความท้าทายระดับนานาชาติ ที่ทั้งทางภาครัฐ เอกชน และประชาชนต้องมีความตระหนักรู้และเข้าใจถึงกลไก การออกแบบ และสนับสนุนพื้นที่สำหรับกลุ่มผู้สูงวัย ครอบคลุมทั้งในเรื่องวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ การออกแบบ นโยบาย การสนับสนุน รวมไปถึงการเข้าใจซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่จะทำให้แต่ละพื้นที่สามารถรับมือกับการเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยได้

จากการตระหนักนำไปสู่ การออกแบบ “สื่อที่สร้าง ความเข้าใจการอยู่ร่วมกัน”

จากข้อมูลที่แสดงถึงจำนวนประชากรสูงวัยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในประเทศไทย ประเด็นดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่ต้องตระหนักและควรมีการรับรู้เข้าใจอย่างลึกซึ้งไม่ได้ สำหรับการเตรียมการรับมือในอนาคต หนึ่งในวิธีที่จะส่งเสริมแนวคิด หรือสร้างความเข้าใจให้แก่สังคมในวงกว้าง จำเป็นที่จะต้องใช้สื่อมาเป็นตัวแทนในการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับประเด็นผู้สูงวัย

การหยิบยกประเด็นเรื่อง “ความต่างระหว่างวัย” และ “การอยู่ร่วมกันของแต่ละช่วงวัย” ในครอบครัวจึงไม่ได้เป็นเพียงแค่กระแสที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเท่านั้น แม้แต่สารคดีต่างประเทศ ก็มีการหยิบยกประเด็นเหล่านี้มาถ่ายทอด เพื่อเสริมสร้างการรับรู้ รวมไปถึงชวนให้ทุกคนตกตะกอนสะท้อนถึง “ความเป็นอยู่” และ “การให้ความสำคัญ” ของกลุ่มผู้สูงวัยได้เช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างสื่อที่ได้ยกมานำเสนอต่อไปนี้

ภาพยนตร์เรื่อง The Farewell กำกับโดย Lulu Wang

กระแสภาพยนตร์ที่ถ่ายทอด “สังคมผู้สูงวัย”

สื่อประเภทแรกนี้อาจเป็นสื่อบันเทิงที่เข้าถึงง่ายอย่างเช่นภาพยนตร์นั้น ก็ได้มีการถ่ายทอดในประเด็นของผู้สูงวัยและสมาชิกในครอบครัว ซึ่งไม่ใช่แค่เพียงการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกร่วมระหว่างเรื่องราวของตัวละครและผู้ชมเพียงอย่างเดียว แต่หลายครั้งภาพยนตร์ยังทำหน้าที่พาให้เราไปพบกับประเด็นบางอย่างที่ชวนให้คิดต่อไปถึงสิ่งที่เชื่อมโยงหรือเกี่ยวข้องกับสภาวะที่เป็นอยู่ของตัวเอง เช่น อนาคตของครอบครัว หรือแม้แต่เรื่องสังคมเช่นเดียวกัน ยกตัวอย่างภาพยนตร์รางวัลลูกโลกทองคำอย่าง The Farewell ที่เล่าถึงครอบครัวคนจีนที่มีสมาชิกย้ายถิ่นฐานไปทำงานไกลจากบ้านเกิด แต่มีเหตุผลที่ทำให้ต้องกลับมาเพื่อดูแลอาม่าในครอบครัว

ภาพยนตร์เรื่อง หลานม่า กำกับโดย พัฒน์ บุญนิธิพัฒน์

แม้แต่ภาพยนตร์ “หลานม่า” ที่ประสบความสำเร็จจากการสร้างรายได้รวมทั่วโลกจำนวนกว่า 1,000 ล้านบาท (ข้อมูลเดือนมิถุนายน 2567) ซึ่งนอกเหนือจากความโดดเด่นในความเป็นธรรมชาติของบทและตัวละครที่ถูกถ่ายทอดแล้วยังเคล้าไปด้วยอารมณ์และเนื้อหาด้านความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวที่ลึกซึ้งกินใจ โดยสามารถถอดแนวคิดหรือประเด็นที่สะท้อนออกมาได้ 3 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

1. แก่นของความ “กตัญญู”

โดยสิ่งนี้ถูกยึดถือเป็นเรื่องของคุณธรรมและหน้าที่สำคัญที่ถูกหลานจะเข้ามารับผิดชอบ ประเด็นที่ถูกนำเสนอยังคงออกแบบให้สอดคล้องกับค่านิยมดังกล่าวผ่านการตัดสินใจและการกระทำของตัวละครตลอดการดำเนินเรื่อง และเป็นเหมือนค่านิยมที่มีจุดร่วมกันทั่วเอเชีย

ท้ายที่สุด ประเด็นค่านิยมนั้นอาจถูกถกเถียงกันต่อว่า สิ่งไหนคือความถูกต้องที่แท้จริง หรือสิ่งไหนคือปัญหาเชิงโครงสร้าง สวัสดิการ ที่ภาครัฐต้องพัฒนาต่อไป แต่อย่างน้อยการพูดคุยเหล่านี้ ก็เกิดขึ้นจากความตระหนักรู้ในประเด็นผู้สูงวัยจากการรับชมภาพยนตร์นั่นเอง

2. ปัญหาขาดแคลนผู้ดูแลผู้สูงวัย

จำนวนของผู้สูงวัยในประเทศไทยนั้นกำลังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ตัวเลข “ผู้ต้องการการดูแล” มีจำนวนสูงกว่าตัวเลข “ผู้ดูแล” เป็นอย่างมาก ทำให้หน้าที่การดูแลรับผิดชอบส่วนใหญ่กลายเป็น “หน้าที่จำเป็น” ของลูกหลานมากกว่าผู้ดูแลที่รับค่าจ้างที่เหมาะสม ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาด้านมาตรฐานการดูแลรักษาและเรื่องของสุขภาพระยะยาว หรือแม้กระทั่งภาวะทางด้านอารมณ์ของผู้ดูแล เพราะหากมีการสนับสนุนในเรื่องของเจ้าหน้าที่ สถานพยาบาลหรือพื้นที่ในการดูแลผู้สูงวัยมากพอก็ย่อมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นต่อตัวผู้สูงวัยและสมาชิกในครอบครัวไปพร้อม ๆ กัน

3. การขาดแคลนรายได้ในกลุ่มผู้สูงวัย

แม้จะเข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว อาม่าเองก็ยังขายใจในทุก ๆ เช้า แม้เป้าหมายของการกระทำดังกล่าวอาจมีสาเหตุมาจากความเบื่อหน่ายที่ต้องอยู่บ้านเพียงลำพัง หรือ

แม้แต่ความต้องการออกไปพบปะพูดคุยกับคนอื่นมากกว่าเรื่องรายได้ก็ตาม แต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงภาวะการทำงานในผู้สูงวัยเช่นเดียวกัน ผู้สูงวัยอาจมีความรู้สึกกลัวเป็นภาระต่อลูกหลานในอนาคต ซึ่งการแก้ไขปัญหานั้นอาจต้องอาศัยความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน ในการสนับสนุนการกระจายเรื่องของการงานและรายได้สู่กลุ่มผู้สูงวัย

แม้ภาพยนตร์เรื่องหลานมาจะมีจุดเด่นในการนำเสนอถึงเรื่องราวความรัก ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ลึกซึ้งกินใจ แต่อีกหนึ่งประเด็นที่ไม่สามารถละทิ้งออกไปได้นั้นก็คือ การเข้าใจและเตรียมตัวรับมือต่อการดูแลผู้สูงวัย ทั้งในแง่ของครัวเรือน ไปจนถึงการตระหนักถึงความท้าทายของภาครัฐในการออกแบบสนับสนุนสังคมในอนาคต รวมไปถึงชวนให้เราคิดและตกตะกอนถึงคุณธรรมที่แฝงอยู่ในการตัดสินใจต่าง ๆ จากตัวละคร เป็นการตั้งคำถามและนิยามในสถานะที่เต็มไปด้วยข้อจำกัด และความต้องการที่แท้จริงของคนในครอบครัวนั่นเอง

เมื่อการมีอายุยืน สื่อถึง แง่มุมสุขภาพผ่านสื่อสารคดี

แท้จริงแล้วภาวะสูงวัยอาจไม่ใช่สิ่งที่จะต้องเกรงกลัวนัก หากมองในความเป็นจริง ก็เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องเผชิญในอนาคต แต่สิ่งที่สำคัญกว่านั้นคือ การดูแลสุขภาพของตัวเองให้สมบูรณ์ และส่งผลต่อการมีอายุยืนอย่างมีคุณภาพ ประเด็นในเรื่องนี้ถูกเล่าผ่านสารคดีใน Netflix ที่ชื่อ **Live to 100: Secrets of the Blue Zones** โดยเป็นการนำเสนอข้อมูลของ “แดน บูทเนอร์” นักสำรวจ นักเขียน และนักวิจัยชาวอเมริกัน ที่ได้ใช้เวลากว่า 20 ปี ในการศึกษาเคล็ดลับด้านอายุยืนยาวจากผู้คนทั่วโลก จนออกมาเป็นประเด็นที่น่าสนใจผ่านชุมชนที่เต็มไปด้วยคนอายุยืนยาวพร้อมสุขภาพที่ดีจำนวน 5 เมืองทั่วโลก และกำหนดออกมาเรียกว่า “บลูโซน” (Blue Zone) โดยสิ่งที่เชื่อมกันระหว่างเคล็ดลับสุขภาพของกลุ่มคนสูงวัยเหล่านี้คือ พฤติกรรมการบริโภคอาหาร เพราะด้านโภชนาการคือพื้นฐานสำคัญของสุขภาพที่ส่งผลต่อการอยู่ดีในทุกช่วงวัย เคล็ดลับการบริโภคจึงมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ความหลากหลายเหล่านี้ เป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจ และนำมาปรับใช้ได้ โดยมีแง่มุมหลัก ๆ อยู่ 3 ประเด็นด้วยกัน

สารคดี Live to 100: Secrets of the Blue Zones โดย Dan Buettner

- 1. คุณค่าทางโภชนาการที่มาจากพืชผัก** ชาวบลูโซนจะเน้นการบริโภค โดยเฉพาะธัญพืชไม่ขัดสี ผักใบเขียว พืชตระกูลถั่วในปริมาณหรือสัดส่วนที่มากกว่าเนื้อสัตว์ อาหารส่วนใหญ่เป็นอาหารที่ปรุงสดใหม่ ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น มักเน้นรสชาติที่เรียบง่าย ไม่ปรุงรสจัดจ้าน นอกจากนี้การรับประทานอาหารร่วมกันเป็นครอบครัวและชุมชน ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีและความสัมพันธ์ที่ดีในสังคมอีกด้วย
- 2. การเลือกวัตถุดิบที่ส่งผลต่อสุขภาพ** ชาวซาร์ดีเนียในประเทศอิตาลี มีการเลือกวัตถุดิบที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ เช่น เลือดคีมนมแพะซึ่งมีส่วนช่วยลดความเสี่ยงของโรคหัวใจและอัลไซเมอร์ หรือการกินชีส Pecorino ที่ทำจากนมแกะ อุณหภูมิด้วยโอเมก้า 3 รวมไปถึงการนิยมดื่มไวน์แดง Cannonua ในปริมาณที่พอเหมาะ เพราะไวน์แดงประเภทนี้มีสารฟลาโวนอยด์ที่ช่วยต่อต้านอนุมูลอิสระ นอกจากเรื่องอาหารการกินแล้ว ชาวซาร์ดีเนียยังให้ความสำคัญกับการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมออีกด้วย
- 3. การดื่มชาสมุนไพรเป็นประจำ** นอกจากจะช่วยให้ร่างกายสดชื่นแล้ว ยังเป็นการบำรุงสุขภาพจากภายในอีกด้วย สารต้านอนุมูลอิสระในสมุนไพรต่าง ๆ ช่วยป้องกันโรคเรื้อรัง และยังมีส่วนช่วยควบคุมความดันโลหิตอีกด้วย ดังนั้นการดื่มชาสมุนไพรเป็นประจำทุกวัน จึงเป็นทางเลือกที่ดีในการดูแลสุขภาพอย่างยั่งยืน

นอกเหนือจากความท้าทายในด้านตลาดแรงงาน การดูแลผู้สูงอายุ ปัญหาในเรื่องโครงสร้างหรือนโยบายต่าง ๆ แล้ว เราได้เห็นอีกแง่มุมหนึ่งของการใช้ชีวิตในวัยเกษียณที่เต็มไปด้วยความสุขและแรงบันดาลใจ ผ่านการเลือกบริโภคอาหาร จะเห็นได้ว่าแม้จะมีภูมิลำเนาหรือสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันไป แต่กลุ่มผู้สูงอายุจากกรณีศึกษาในบทสัมภาษณ์ของตัวสารคดีแต่ละพื้นที่ก็มีจุดร่วมเดียวกันคือ “พฤติกรรมบริโภค” ซึ่งเราสามารถนำมาปรับใช้กับตัวเอง เพื่อเป็นการดูแลสุขภาพในระยะยาวได้เช่นเดียวกัน

ความสัมพันธ์ในครัวเรือน สู่การเป็นเพื่อนในฐานะครีเอเตอร์

จากกระแสสื่อออนไลน์ในปัจจุบัน ได้ให้ความสนใจในเรื่องของ Generation หรือความสัมพันธ์ระหว่างวัยของสมาชิกในครอบครัว รวมไปถึงการถ่ายทอดแนวคิดมุมมอง และประสบการณ์จากคนต่างวัยกัน ซึ่งเราสามารถเห็นได้จากการทำการตลาดหรือแม้แต่เหล่าครีเอเตอร์ต่าง ๆ ทั้งช่องทาง YouTube, TikTok ที่เน้นการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่อง “ความต่างระหว่างวัย” หรือเรื่องของ “วัยเก๋า” ซึ่งเป็นหนึ่งในตัวอย่างของการให้ความสำคัญในเรื่องของวัยที่แตกต่างกัน เพราะไม่เพียงแต่จะเป็นการสื่อสารเนื้อหาหรือวิถีชีวิตไปยังกลุ่มผู้สูงอายุด้วยตนเองแล้ว ยังเป็นหนึ่งในตัวเลือกในการเรียนรู้และทำความเข้าใจซึ่งกันและกันสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างวัยอีกด้วย ขอยกตัวอย่างผ่าน 3 ครีเอเตอร์ที่กำลังเป็นกระแสในปัจจุบัน

เกษียณสำราญ

ตัวอย่างการถ่ายทอดความสุขสบาย ๆ ของคนวัยเกษียณ ช่อง YouTube ที่นำเสนอโดยคุณแม่ของเหล่าดาราดัง เนื้อหาของรายการเป็นเรื่องราวไลฟ์สไตล์ของคุณแม่วัยเกษียณที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ออกทริปไปเที่ยว เข้าครัวทำอาหาร หรือแม้แต่กิจกรรมระหว่างคุณแม่และคุณลูก รายการเกษียณสำราญจะทำหน้าที่เหมือนเพื่อน คลายเหงาที่เข้าใจคนในวัยเกษียณด้วยกัน ช่วยสร้างความสุขความผ่อนคลาย รวมไปถึงเป็นเหมือนเพื่อนต่างวัยสำหรับกลุ่มเป้าหมายในวัยอื่น ๆ ด้วย

รายการเกษียณสำราญ

มนุษย์ต่างวัย

มนุษย์
ต่างวัย

รายการที่อยากให้ทุกคนเข้าใจผู้สูงวัยมากยิ่งขึ้น รวมทั้ง การเปลี่ยนมุมมองของสังคมที่มีต่อผู้สูงวัย ผ่านการนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้สูงวัยที่หลากหลายและน่าสนใจ โดยเน้นย้ำว่าผู้สูงวัยแต่ละคนมีความแตกต่างกัน และมีความสามารถเฉพาะตัวที่น่าสนใจ และเพลง “มนุษย์ต่างวัย” มีการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวชีวิตของผู้สูงวัยที่น่าสนใจ การวิเคราะห์แนวโน้มของสังคมสูงวัย หรือ แม้แต่การเสนอแนะแนวทางในการดูแลผู้สูงวัยใน ครอบครัว เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคนรุ่นต่าง ๆ โดยเน้นย้ำว่าความสุขของผู้สูงวัยไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุ แต่ขึ้นอยู่กับทัศนคติและการใช้ชีวิต

รายการมนุษย์ต่างวัย Talk จากช่อง Youtube: @Manoottangwai

โบว์กินยั่ว

หนึ่งในรายการจากช่อง YouTube ที่ชวนทั้งคุณแม่และสมาชิกในบ้าน ตั้งวงกินข้าวตอนดึกด้วยกันผ่านบทสนทนาเรื่องราวของครอบครัว การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากวัยที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นเหมือนอีกมุมมองหนึ่งที่เราได้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขแม้จะไม่ใช่วัยเดียวกันก็ตาม

รายการโบว์กินยั่ว จากช่อง Youtube: @Bowkanyarat

จากรายการที่ได้ยกตัวอย่างมา ทำให้เราได้เห็นมุมมองที่สะท้อนถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน เช่น ความพยายามในการหาแนวทางอยู่ร่วมกันสำหรับคนที่ต่างวัย นำเสนอผ่านความคิดเห็น ประสบการณ์ ทศนคติ และความสัมพันธ์อันดีงามที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นภายในครอบครัว หรือแม้แต่คนอื่น ๆ อีกทั้งยังเป็นการลดความเข้าใจผิด ๆ หรืออคติที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด การดูแล การอยู่ร่วมกันผู้สูงวัย และการส่งเสริมให้ผู้สูงวัยมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้สูงวัยมีชีวิตที่มีความสุขได้ด้วยนั่นเอง

เราสามารถสรุปประเด็นการปรับตัวและอยู่ร่วมกันระหว่างวัยให้มีความสุข พร้อมคุณภาพชีวิตที่ดีได้ ผ่าน 6 ประเด็นหลักด้วยกัน ดังนี้

ประเด็น 1 :

สร้างความเข้าใจและยอมรับความแตกต่าง

ไม่ว่าจะอยู่ในวัยเด็ก ผู้ใหญ่ หรือสูงวัย ควรเปิดใจรับฟังและเข้าใจความคิดเห็นที่แตกต่างกัน การยอมรับและปรับตัวในความหลากหลายของแต่ละช่วงวัย จะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นในครอบครัวและสังคมยิ่งขึ้น

ประเด็น 2 :

ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันอย่างยั่งยืน

การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกันจะช่วยให้ทั้งสองวัยได้พัฒนาตนเอง การที่คนรุ่นใหม่เรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้สูงวัย และผู้สูงวัยเปิดใจเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ จะช่วยให้เกิดการพัฒนายั่งยืนยิ่งขึ้น รวมไปถึงลดช่องว่างในการเข้าหาซึ่งกันและกันเพราะเรามีความเข้าใจร่วมกันมากยิ่งขึ้นนั่นเอง

ประเด็น 3 :

การดูแลสุขภาพ

การดูแลสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุกช่วงวัย รวมไปถึงการส่งเสริมให้ผู้สูงวัยออกกำลังกาย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และเข้าสังคม จะช่วยให้มีสุขภาพที่ดีและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ประเด็น 4 :

การปรับปรุงสภาพแวดล้อม

การปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงวัย (Universal Design) ซึ่งเป็นการออกแบบที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตสำหรับคนทุกประเภท เช่น การติดตั้งอุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงวัยในสถานที่สาธารณะ การออกแบบบ้านให้เหมาะสมกับผู้สูงวัย จะช่วยให้ผู้สูงวัยสามารถใช้ชีวิตได้อย่างสะดวกสบายมากขึ้น

ประเด็น 5 :

การสร้างเครือข่ายทางสังคม

การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายทางสังคมสำหรับผู้สูงวัย เช่น กลุ่มผู้สูงวัยในชุมชน กิจกรรมสำหรับผู้สูงวัย จะช่วยให้ได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์กับเพื่อนวัยเดียวกัน ลดความเหงา และมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น รวมไปถึงเกิดเครือข่ายที่แข็งแกร่งระหว่างกลุ่มผู้สูงวัยด้วยกันเอง

ประเด็น 6 :

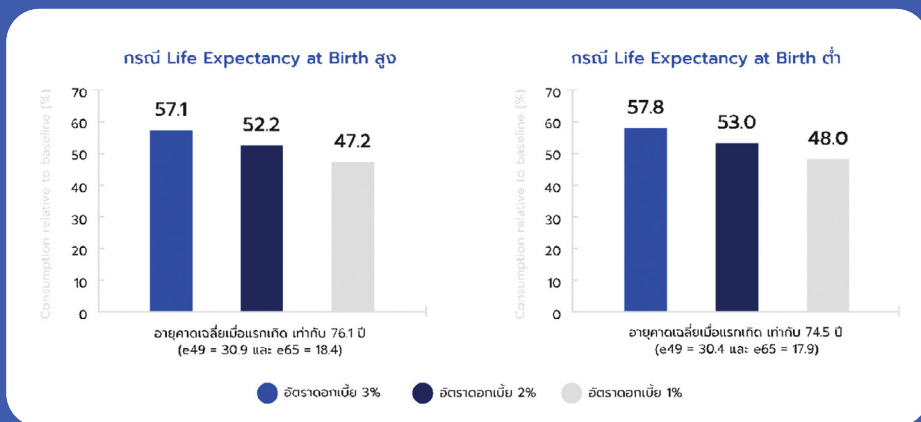
การมีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชน

ภาครัฐและเอกชนต้องร่วมมือกันในการส่งเสริมนโยบายและโครงการที่เอื้อต่อการดูแลผู้สูงวัย เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงวัย การสนับสนุนสร้างบ้านพักผู้สูงวัย การให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้สูงวัย ฯลฯ

หัวใจหลักของการอยู่ร่วมกันระหว่างวัยทั้งในครอบครัวและในสังคมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง หรือที่เรียกว่า **Intergeneration** ที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะในสังคมการอยู่ร่วมกันของชาวเอเชีย ผู้สูงวัยสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ และภูมิปัญญา ให้กับคนรุ่นหลังได้ ในขณะที่คนรุ่นใหม่ก็สามารถนำความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีมาแบ่งปันให้กับผู้สูงวัยได้ การอยู่ร่วมกันแบบนี้ยังช่วยลดความเหงาของผู้สูงวัย เสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว และสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นสุขได้อีกด้วย

แนวโน้มการบริโภคของผู้สูงวัยในอนาคต

จากข้อมูลบัญชีกระแสการโอนประชาชาติ ปี พ.ศ. 2562 (National Transfer Accounts: NTA) พบว่าผู้สูงวัยไทยมีระดับการบริโภคค่อนข้างคงที่ตลอดช่วงวัยสูงอายุ โดยมีค่าใช้จ่ายหลักในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ที่อยู่อาศัย อาหาร และค่ารักษาพยาบาล โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพจะเพิ่มสูงขึ้นตามอายุที่มากขึ้น ซึ่งภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายส่วนนี้ผ่านระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม (กขส.)

โดยแหล่งที่มารายได้นั้นลำดับแรกมาจากเงินโอนจากเอกชน (เช่น เงินบำนาญ) รองลงมาคือ รายได้จากการทำงาน (สำหรับผู้สูงวัยช่วงต้น) และการจัดสรรสินทรัพย์ (เช่น เงินออม) ส่วนรายได้จากภาครัฐ (เช่น เบี้ยยังชีพ) มีสัดส่วนน้อยที่สุด เมื่ออายุมากขึ้น บทบาทของเงินโอนจากภาครัฐและภาคเอกชนจะเพิ่มขึ้น เพื่อชดเชยรายได้จากการทำงานที่ลดลง ซึ่งจากข้อมูลข้างต้น สามารถคาดการณ์ไปถึงแนวโน้มการบริโภคของกลุ่มผู้สูงวัยได้เป็น 2 ประเด็นหลัก ๆ คือ

ประเด็นที่ 1 :

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็ว

โดยคาดการณ์ว่าในปี 2583 ประเทศไทยจะเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด ซึ่งหมายความว่า สัดส่วนของประชากรสูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ส่งผลให้อัตราส่วนพึ่งพิงทางอายุเพิ่มขึ้นตามไปด้วย อันเนื่องมาจากประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานลดลง

ประเด็นที่ 2 :

ความยั่งยืนในการบริโภคของผู้สูงวัย

เนื่องจากผู้สูงวัยมีอายุยืนยาวขึ้น แต่รายได้จากการทำงานกลับลดลง ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต การศึกษาพบว่า หากสถานการณ์ยังเป็นเช่นนี้ต่อไป ผู้สูงวัยในอนาคตจะต้องทำงานเพิ่มขึ้นเพื่อรักษาระดับการบริโภคให้เท่าเดิม

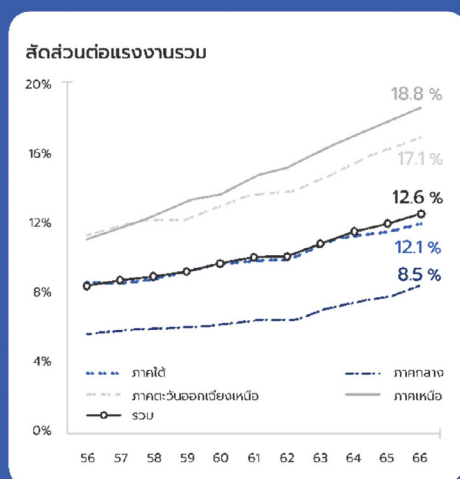
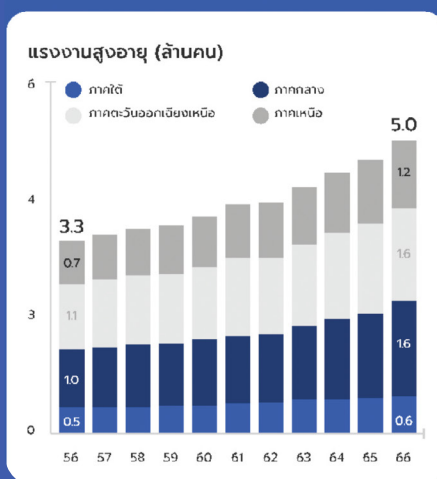
จะเห็นได้ว่าทั้ง 2 ประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการคาดคะเนถึงแนวโน้มและปัญหาต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคต และเป็นหนึ่งในความท้าทายของรัฐ ที่ต้องหาหนทางในการสนับสนุน แก้ไข และเสริมสร้างความยั่งยืนของการบริโภคของผู้สูงวัย ผ่านแนวทางความเป็นไปได้ดังต่อไปนี้

- **ส่งเสริมการทำงานที่เพิ่มมูลค่า** เพิ่มรายได้ให้ผู้สูงวัยโดยไม่จำเป็นต้องเพิ่มเวลาทำงาน เช่น พัฒนาทักษะใหม่ ๆ ที่เหมาะสม หรือทำงานที่ยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น สิ่งนี้จะช่วยเสริมทักษะการทำงานให้สามารถรับมือและปรับตัวกับสภาวะการทำงานต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ผู้สูงวัยรู้สึกว่าจะสามารถทำงานหรือทำสิ่งที่ตนปรารถนาได้ ไม่เป็นภาระให้ผู้อื่น
- **บูรณาการระบบบำนาญ** เชื่อมโยงระบบบำนาญต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้สูงวัยได้รับสิทธิประโยชน์อย่างต่อเนื่องและครอบคลุม เพราะปัญหาหลักที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือการที่ตัวผู้สูงวัยบางกลุ่มอาจไม่สามารถเข้าถึงระบบบำนาญได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพได้ รวมไปถึงการปรับปรุงหลักเกณฑ์และสูตรการคำนวณเงินบำนาญให้เหมาะสม เป็นธรรมมากขึ้น เช่น เพิ่มเพดานเงินสมทบ ปรับอัตราเงินเพื่อและพัฒนากลไกการหารายได้ใหม่ ๆ เป็นต้น
- **ส่งเสริมการออม** ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพและการดำรงชีวิตยังคงมีอยู่และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นสวนทางกัน การเริ่มต้นออมตั้งแต่วัยหนุ่มสาวจะช่วยให้มีเงินทุนสำรองเพียงพอสำหรับใช้จ่ายในช่วงเกษียณได้อย่างสบายใจ การส่งเสริมให้คนในสังคมให้ความสำคัญกับการออมสามารถทำได้หลากหลายวิธี เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการเงิน สร้างแรงจูงใจผ่านสื่อต่าง ๆ หรือการมีมาตรการทางภาษีเพื่อสนับสนุนการออม เป็นต้น สร้างวินัยในการออมอย่างสม่ำเสมอและการเลือกช่องทางการลงทุนที่เหมาะสม จะช่วยให้เป้าหมายในการมีชีวิตหลังเกษียณที่สุขสบายเป็นจริงได้

สถิติแรงงานสูงวัย (Elderly Workers) กำลังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา แรงงานสูงวัยของไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2566 มีแรงงานสูงวัยจำนวน 5.1 ล้านคน หรือเพิ่มขึ้นกว่า 52 % โดยเฉพาะแรงงานสูงวัยในภาคเหนือ ซึ่งสะท้อนถึงปัญหารายได้หลังเกษียณที่ลดลง

สัดส่วนแรงงานสูงอายุเพิ่มขึ้นทุกภาค โดยเฉพาะภาคเหนือมีสัดส่วนสูง

ประเทศไทยกำลังผลักดันนโยบายส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงวัย เช่น ขยายอายุเกษียณในบางตำแหน่ง แต่ยังพบกับข้อจำกัดโดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงวัยที่เป็นแรงงานเกษตรในพื้นที่ชนบท ซึ่งมีรายได้ต่ำและภาระหนี้สินสูง การแก้ปัญหาจึงควรเน้นนโยบายที่ตอบโจทย์ความหลากหลายของพื้นที่ เช่น ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างคนรุ่นใหม่และคนรุ่นเก่าในภาคเกษตรกรรม แม้การจ้างงานผู้สูงวัยมีผลดีหลายประการ ทั้งช่วยสร้างรายได้ เพิ่มสุขภาพ และความสุขของผู้สูงวัย

อีกความเป็นไปได้ในด้านการสนับสนุนการจ้างแรงงานผู้สูงวัย คือ การร่วมมือของเครือข่ายในระดับท้องถิ่น ที่ตอบรับกับกระแสความต้องการของสังคมปัจจุบันที่เน้นการอุดหนุนสินค้าและบริการพื้นถิ่นจากสถานที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนต่าง ๆ ทำให้เป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้สูงวัยในพื้นที่มีการประกอบอาชีพและได้รายได้มากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจจ้างงานนั้นจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ศักยภาพของผู้สูงวัย และความพร้อมของผู้ประกอบการ รวมไปถึงการสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นที่แข็งแกร่งในสังคมสูงวัย เป็นสิ่งจำเป็นและต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อเพิ่มโอกาสการจ้างงาน สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน และพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับผู้สูงวัย รวมถึงการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร เพื่อให้ผู้สูงวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสังคมมีความยั่งยืนนั่นเอง

นวัตกรรมในไทยที่ส่งเสริมสังคม และการทำงานของผู้สูงวัย

สังคมผู้สูงวัย คือประเด็นที่ทุกภาคส่วนต้องตระหนักรู้และให้ความสำคัญในด้านการส่งเสริมศักยภาพที่จำเป็น เพื่อขับเคลื่อนให้โครงสร้างพื้นฐานหรือการเป็นอยู่ในภาพรวมนั้นมีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น รองรับทั้งในด้านวิถีชีวิต สุขภาพ ตลาดแรงงาน รวมไปถึงความยั่งยืนของไทยในอนาคต นอกเหนือจากการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องสังคมสูงวัยในวงกว้างแล้ว ประเทศไทยเองก็มีโครงการหรือนวัตกรรมที่เป็นตัวอย่างในการออกแบบบริการ โครงการ ที่จะเข้ามาสอดรับและตอบโจทย์การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยของไทยในอนาคตได้มากยิ่งขึ้น

Joyride Thailand บริการ “ลูกรับจ้าง หลานจำเป็น” ที่ช่วยพาผู้สูงวัยไปหาหมอ

Joyride Thailand คือบริการที่เข้าใจถึงความกังวลของลูกหลานที่มีต่อผู้สูงวัยในครอบครัว เนื่องจากไม่มีเวลาเพียงพอที่จะดูแลผู้สูงวัยในครอบครัวได้อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในเรื่องสุขภาพและความปลอดภัย บริการของ Joyride Thailand ไม่ได้จำกัดอยู่แค่การพาผู้สูงวัยไปพบแพทย์เท่านั้น แต่ยังขยายขอบเขตไปถึงการดูแลเอาใจใส่ผู้สูงวัยเสมือนคนในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นบริการพาผู้สูงวัยไปพบแพทย์แบบครบวงจร ตั้งแต่การไปรับถึงส่ง การช่วยเหลือในการติดต่อประสานงาน และการรายงานผลการตรวจสุขภาพให้กับลูกหลาน พาผู้สูงวัยไปทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างความสุขและผ่อนคลาย เช่น ซอปปิง ไปงานเลี้ยง หรือทำบุญ

“Café Amazon for Chance” สร้างงาน สร้างอาชีพ วัยเก๋า

โครงการ Café Amazon for Chance เกิดจากความร่วมมือระหว่างกลุ่ม ปตท. และ บริษัท สานพลัง วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด มีเป้าหมายหลักในการแก้ไขปัญหาสังคมและสร้างโอกาสทางการงานให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เช่น ผู้พิการ ผู้สูงวัย และทหารผ่านศึก โดยเปิดโอกาสให้กลุ่ม

บุคคลเหล่านี้ได้เข้ามาร่วมงานในร้าน Café Amazon เพื่อพัฒนาทักษะและสร้างรายได้เลี้ยงดูตนเอง โดยเน้นย้ำถึงการผลักดันศักยภาพของผู้สูงวัย โครงการจึงได้ออกแบบร้านกาแฟให้เหมาะสมกับผู้สูงวัยและผู้พิการ เช่น ติดตั้งอุปกรณ์ช่วยเหลือต่าง ๆ การปรับปรุงพื้นที่ และจัดเตรียมงานที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล โครงการ Café Amazon for Chance ได้สร้างผลกระทบเชิงบวกหลายประการ เช่น สร้างโอกาสทางการงานให้กับผู้ด้อยโอกาส เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร

อย่างไรก็ตาม โครงการยังเผชิญกับข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น กฎหมายการจ้างงานผู้สูงอายุที่ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการจ้างงานผู้สูงอายุในภาคเอกชนอย่างเต็มที่ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจ้างงานผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น

“พี่ใหญ่ ไฟแรง”

ส่งเสริมการจ้างงานสูงอายุในห้างค้าปลีก

ปัจจุบันบริษัทค้าปลีกชั้นนำของไทยหลายแห่ง เช่น บิ๊กซี โลตัส และเซ็นทรัล ต่างให้ความสำคัญกับการจ้างงานผู้สูงอายุ โดยมองว่าผู้สูงอายุมีประสบการณ์และทักษะที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้หลากหลายตำแหน่ง นอกจากนี้ ยังเป็นการช่วยให้ผู้สูงอายุมีรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอีกด้วย เช่น โครงการ “พี่ใหญ่ ไฟแรง” ของบิ๊กซี เป็นตัวอย่างหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในการจ้างงานผู้สูงอายุ โดยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ได้ทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ เช่น พนักงานฝ่ายบริการลูกค้า พนักงานฝ่ายอาหารสด และพนักงานจัดเรียงสินค้า ซึ่งได้รับการตอบรับที่ดีจากทั้งผู้สูงอายุและบริษัท

โครงการ “พี่ใหญ่ไฟแรง”
พร้อมต้อนรับพี่ใหญ่วัย 60 ปีขึ้นไป

คุณสมบัติเบื้องต้น

- อายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งชายและหญิง
- มีใจรักงานบริการ
- สามารถทำงานเป็นกะได้

สอบถามเพิ่มเติม
Ins. 02-655-0666

รวมทั้งบริษัทอื่น ๆ เช่น โลตัส อีเกีย และเซ็นทรัล ก็มีโครงการที่คล้ายกัน โดยมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุผ่านการฝึกอบรมและการแลกเปลี่ยนความรู้กับพนักงานรุ่นใหม่ เพื่อเป็นหนึ่งกลไกในการสนับสนุนการจ้างงานที่หลากหลายและเท่าเทียมมากยิ่งขึ้น

แหล่งข้อมูล

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. “จำนวนผู้สูงอายุสัญชาติไทยจำแนกตามจังหวัด พ.ศ. 2567”, 2024. https://www.dop.go.th/statistics_page?cat=1&id=2555&ai=
- อังคณา นาคเกิด. “Universal Design การออกแบบที่ใส่ใจทุกคน”, 2018. <https://urbancreature.co/universal-design/>
- อธิวัฒน์ อุตัน. “ปี 2030 ไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด”, 2024. <https://urbancreature.co/aged-society/>
- มติชนสุดสัปดาห์. “หลานม่า : ภาพสะท้อนความเหลื่อมล้ำทางสังคมผู้สูงอายุ”, 2024. https://www.matichonweekly.com/column/article_763740
- โดมร สุขปรีชา. “จาก ‘หลานม่า’ ถึงปรากฏการณ์ผู้สูงอายุใน TikTok : caregiver และการออกแบบ ‘วาระสุดท้าย’ ในทางสังคม”, 2024. <https://www.the101.world/elderly-caregiving/>
- ไยรัก ชูติอังกูร. “หลานม่า ได้รับเลือกเป็นตัวแทนภาพยนตร์ไทยชิงรางวัลออสการ์ ครั้งที่ 97 สาขาภาพยนตร์ต่างประเทศยอดเยี่ยม”, 2024. <https://thestandard.co/thai-film-representatives-competing-for-oscars/>
- ถัลธรา ธิศิริ. “ไขความลับอายุยืนเกินร้อย จากดินแดน Blue Zones”, 2023. <https://www.thairath.co.th/lifestyle/lifestyle45plus/2729288>
- ป้อมยาม | จักรกระแส. “ความลับคนอายุ 100 ปีในบาหลี (ซีรีส์เน็ตฟลิกซ์): ชีวิตยืนยาวที่เลือกได้”, 2024. <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/entertainment/1144386>
- กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “การประเมินผลกระทบและความยั่งยืนของการบริโภคของผู้สูงอายุภายใต้ระบบบำนาญของประเทศไทย”. 2023. https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=14368&filename=PageSocial
- ศิริรัตดา ปรีชา, ธีรพัฒน์ เชื้อนปัญญา, ปราณี จิระกิตติเจริญ สำนักงานภาคเหนือ ธนาคารแห่งประเทศไทย. “แรงงานสูงวัยปรับตัวอย่างไร...ให้ทันเทรนด์”, ม.ป.พ. <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/regional-articles/reg-article-2024-02.html>
- Maneenate Worrachananun. “รู้จัก Joyride Thailand บริการรถหลานให้เช่า เมื่อเวลาคือสิ่งที่ผู้สูงอายุต้องการที่สุด”. 2024. <https://thematter.co/thinkers/joyride-thailand/225539>
- กรุงเทพธุรกิจ. “Café Amazon for Chance’ สร้างงาน สร้างอาชีพ วัยเก๋า”, 2024. <https://www.bangkokbiznews.com/health/labour/1115388>
- กรุงเทพธุรกิจ. “ปิกคอร์ปหนุนจ้างงานผู้สูงอายุ”, 2021. <https://www.bangkokbiznews.com/business/932350>

PART 5

Empathy & Mental Health

สำรวจสุขภาพใจ
ในยุคแห่งความเปราะบาง

“ผลกระทบจากสิ่งรอบตัวภายนอก
อาจส่งผลถึงความเปราะบางภายใน
โดยไม่ทันตั้งตัว”

ยุคสมัยที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเต็มไปด้วยความ
ไม่แน่นอน สิ่งที่เราอาจได้รับผลกระทบมากที่สุดก็คือ เรื่องของจิตใจ
ทั้งอารมณ์ ความรู้สึก และจิตสำนึกภายในที่เราอาจได้รับบาดเจ็บ
โดยที่เราไม่ทันตั้งตัว “การดูแลสุขภาพใจ” จึงกลายเป็นสิ่งจำเป็น
อย่างยิ่งที่จะเข้ามาช่วยจัดการอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ที่เกิดจาก
การเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ส่องวิกฤตสุขภาพใจคนไทย เมื่อความเครียดกลายเป็น “โรคประจำตัว”

จากรายงานสุขภาพคนไทยประจำปี 2567 โดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และภาคีเครือข่าย ได้กล่าวถึงการให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสุขภาพจิตเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทความพิเศษ เรื่อง “ความเครียด ภัยเงียบของสังคมไทย” ที่ได้วิเคราะห์สถานการณ์ความเครียดในสังคมไทยอย่างละเอียด ผ่านการใช้งาน 11 ตัวชี้วัดสุขภาพ “เทคโนโลยีดิจิทัลกับสุขภาพคนไทย” ที่ช่วยชี้ให้เห็นบทบาทของเทคโนโลยีที่เข้ามามีส่วนร่วมในชีวิตประจำวัน และส่งผลต่อสุขภาพคนไทยในยุคปัจจุบันมากขึ้น จากการสำรวจและวิเคราะห์ในรายงานฉบับดังกล่าว สามารถสรุปสถานการณ์ที่ส่งผลต่อสุขภาพใจของคนไทยประจำปี 2567 ดังนี้

เหตุการณ์ภัย กับแนวทางการควบคุมอาวูรป็น

ไทยเป็นแชมป์ครอบครองปืนมากที่สุด

เป็นอันดับ 1 ในอาเซียน

ตัวเลขการครอบครองปืนที่สูงลิ่ว

สะท้อนให้เห็นถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ

อัตราการเสียชีวิตจากอาวูรป็นสูง ติดอันดับที่ 11 ของโลก

เป็นตัวเลขที่น่าตกใจ และบ่งบอกถึงความรุนแรง

ที่ฝังรากอยู่ในสังคมไทย

ประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับปัญหาความรุนแรง โดยเฉพาะเหตุการณ์กราดยิงที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า โดยในปี 2560 คนไทยครอบครองปืน 10 ล้านกระบอก เฉลี่ย 15.1 กระบอก ต่อ 100 คน ซึ่งมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ของอาเซียน และอันดับที่ 13 ของโลก นอกจากนี้ ไทยยังมีผู้เสียชีวิตจากอาวุธปืนในปี 2559 ถึง 3,830 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.45 ราย ต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งสูงเป็นอันดับที่ 11 ของโลก สะท้อนให้เห็นถึงวิกฤตด้านความปลอดภัย และปัญหาความรุนแรงไม่ได้จำกัดอยู่แค่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่กำลังแพร่กระจายไปสู่ทุกกลุ่มอายุ

การกราดยิงในประเทศไทย นับได้ว่าเป็นอีกหนึ่งปัญหาใหญ่ที่พบเจอได้บ่อยขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นเหตุกราดยิงในห้างดังจังหวัดนครราชสีมา เหตุกราดยิงตามพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ รวมไปถึงเหตุกราดยิงครั้งใหญ่ ณ ห้างสรรพสินค้าใจกลางกรุงเทพฯ ที่สะท้อนขวัญคนห่อหมาก จากฝีมือคนร้ายที่ยังเป็นเพียงเยาวชนเท่านั้น เหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงที่ถดถอยลงของคุณธรรมจริยธรรม ทั้งด้านของคามมีวินัยและรู้จักผิดชอบชั่วดี การแก้ไขที่จำเป็นต้องเริ่มต้นอย่างเร่งด่วน คือการปฏิรูปกฎหมายควบคุมอาวุธปืนให้ทันสมัย และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การจัดการควบคุมปัจจัยสื่อที่เป็นแหล่งกระตุ้นให้เกิดความรุนแรง และส่อไปถึงพฤติกรรมกราดยิงแบบได้ ในการดำเนินงานนั้นควรได้รับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในการสร้างสังคมที่ปราศจากความรุนแรงตั้งแต่เริ่มต้น อีกทั้งควรติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการทำงาน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละช่วงเวลาอย่างเหมาะสมต่อไป

ปี 2556 – 2565 แพทย์ลาออก เฉลี่ยปีละ 455 คน

และเกษียณปีละ 150 – 200 คน

นำมาสู่การสูญเสียบุคลากรเฉลี่ย 655 คนต่อปี

กระทรวงสาธารณสุขรายงานว่าในช่วง ปี 2556 - 2565 ไทยมีแพทย์ลาออก เฉลี่ยปีละ 455 คน นอกจากนี้ยังมีเกษียณอายุปีละ 150 - 200 คน ทำให้แต่ละปี กระทรวงสาธารณสุขต้องสูญเสียบุคลากรแพทย์เฉลี่ยปีละ 655 คน ทำให้มีการเรียกปรากฏการณ์ที่แพทย์ลาออกดังกล่าวว่า เป็นภาวะ ‘The Great Resignation’ หรือ การลาออกครั้งใหญ่ของบุคลากรสาธารณสุข

การลาออกครั้งใหญ่นี้ สะท้อนให้เห็นถึงสาเหตุหลักจากปัจจัยหลายประการตั้งแต่ภาระงานที่หนักเกินไป ค่าตอบแทนที่ไม่สอดคล้องกับภาระงานที่ได้รับ ขาดความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและส่วนตัว ไปจนถึงสภาพแวดล้อมการทำงานที่ไม่เอื้ออำนวย สาเหตุดังกล่าวนี้ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรทางการแพทย์เป็นอย่างมาก ทั้งในด้านของสุขภาพร่างกายไปจนถึงจิตใจ สู้ตัวยทางเลือกในการแก้ปัญหาของแพทย์ที่ไม่สามารถรับสภาพแวดล้อมเหล่านี้ได้ คือการลาออกจากวงการแพทย์ จนส่งผลกระทบเป็นการลาออกครั้งใหญ่ (The Great Resignation) ตามข่าวที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยไม่ใช่เพียงแค่แพทย์รักษาในโรงพยาบาลเท่านั้น แต่รวมถึงทันตแพทย์ นักรังสีการแพทย์ และพยาบาลด้วยเช่นกัน

การแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลในภาครัฐให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การปรับปรุงสวัสดิการ การเพิ่มค่าตอบแทน และการปรับโครงสร้างงานให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น นอกจากนี้ การกระจายบุคลากรทางการแพทย์ไปยังพื้นที่ขาดแคลน และการส่งเสริมให้บุคลากรมีสมดุลระหว่างชีวิตการทำงาน และชีวิตส่วนตัว ก็เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่น่าสนใจ ในการแก้ไขปัญหาขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ในปัจจุบันด้วยเช่นกัน

“บัตรทอง” กับก้าวสำคัญ สู่การเข้าถึงสุขภาพที่เท่าเทียม

สองทศวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลง ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือที่รู้จักกันดีในชื่อ “บัตรทอง” ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงระบบสุขภาพของประเทศไทยอย่างมาก ตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา จากจุดเริ่มต้นที่มุ่งเน้นการให้ประชาชนเข้าถึงบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานได้อย่างทั่วถึง ปัจจุบันบัตรทองได้ขยายขอบเขตการให้บริการไปสู่การดูแลสุขภาพที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นไปที่การลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประชาชน และการเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงบริการ

A background image showing two women smiling and looking upwards. The woman on the left is wearing a light blue shirt, and the woman on the right is wearing a red shirt. They are both looking towards the top right of the frame.

ขยายสิทธิ์ เพื่อทุกคน ทุกโรค

การขยายสิทธิประโยชน์ของบัตรทองให้ครอบคลุมการรักษาทุกโรค เป็นก้าวสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของรัฐบาลในการสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการสุขภาพ ไม่ว่าประชาชนจะอาศัยอยู่ในพื้นที่ใด หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร ทุกคนก็มีสิทธิที่จะได้รับการดูแลสุขภาพที่ดีเท่าเทียมกัน การขยายการให้บริการไปยังพื้นที่ห่างไกลและชุมชนแออัด ช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสุขภาพ และทำให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ไม่ต้องเผชิญกับความแออัดในโรงพยาบาล

ความท้าทายและโอกาส พัฒนาสุขภาพคนไทย

แม้ว่าการขยายสิทธิประโยชน์ของบัตรทองจะเป็นเรื่องที่น่ายินดี แต่ก็มาพร้อมกับความท้าทายที่สำคัญ เช่น การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอเพื่อรองรับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น และการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถรองรับจำนวนผู้ป่วยที่เพิ่มขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม ความท้าทายเหล่านี้เปิดโอกาสให้เกิดการพัฒนาระบบสุขภาพของประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น โดยรัฐบาลควรให้ความสำคัญกับการวางแผนงบประมาณระยะยาว เพื่อให้มั่นใจว่าจะมีงบประมาณเพียงพอสำหรับการดูแลสุขภาพของประชาชน รวมถึงส่งเสริมการป้องกันโรคและการดูแลสุขภาพตนเอง เพื่อลดจำนวนผู้ป่วยและบรรเทาภาระของระบบสุขภาพ ในอนาคตบัตรทองจะยังคงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบสุขภาพของประเทศไทยต่อไป โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนทุกคนมีสุขภาพที่ดีและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

พนันออนไลน์ ภัยเงียบ ที่คุกคามเยาวชนไทย

การระบาดของโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนทั่วโลกอย่างมาก ในขณะที่หลายอุตสาหกรรมต้องเผชิญกับความยากลำบาก อุตสาหกรรมการพนันออนไลน์กลับเติบโตอย่างรวดเร็ว เพราะการกักตัวอยู่บ้านและการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่ง่ายขึ้น ทำให้ผู้คนหันมาเล่นพนันออนไลน์มากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่ใช้เวลาว่างบนโลกออนไลน์มากขึ้น

การพนันออนไลน์ ภัยร้ายใกล้ตัว

จากการสำรวจในปี 2566 ของศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน พบว่า คนหนุ่มสาว อายุ 15-25 ปี ใน 19 จังหวัดทั่วประเทศ มีผู้เล่นการพนันมากถึงร้อยละ 42.1 โดยเป็นการพนันออนไลน์ร้อยละ 11.9 การพนันทั้งออฟไลน์และออนไลน์ร้อยละ 20.4 โดย 1 ใน 4 เป็นนักพนันออนไลน์หน้าใหม่

เยาวชนไทยจำนวนมากเข้าถึงการพนันออนไลน์ได้ง่าย และหลายคนกลายเป็นนักพนันหน้าใหม่ การพนันในวัยเด็กนั้นได้ส่งผลกระทบร้ายแรงต่อการพัฒนาทางด้านจิตใจ สังคม และการศึกษา นอกจากนี้ยังมีการพนันออนไลน์เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น การฟอกเงิน การหลอกลวง และการคุกคามทางออนไลน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ในขณะที่กฎหมายการพนันของไทยไม่สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและพฤติกรรมของผู้คนได้ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างยากลำบาก

แนวทางแก้ไขปัญหานี้ จำเป็นต้องมีการดำเนินการในหลายด้าน ได้แก่ การปรับปรุงกฎหมายการพนันให้ทันสมัยและครอบคลุม เพื่อให้สามารถควบคุมการพนันออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความตระหนักให้แก่สังคมเกี่ยวกับอันตรายของการพนัน โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน ซึ่งควรส่งเสริมให้มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจที่ดี สิ่งสำคัญคือการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม ต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจัง หากไม่เริ่มต้นแก้ไขปัญหาดังแต่นี้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจะยิ่งรุนแรงมากขึ้นในอนาคต

วิกฤตความปลอดภัยในก่อสร้าง เสียงเรียกร้องให้ตื่นตัว

อุตสาหกรรมก่อสร้าง ถือเป็นสาเหตุอันดับหนึ่งของอุบัติเหตุที่เกิดจากการทำงาน จากตัวเลขสถิติที่น่าตกใจ ในปี 2562 มีอุบัติเหตุจากการก่อสร้างรวมทั้งสิ้น 11,599 กรณี คิดเป็น 12 % จากอุบัติเหตุทั้งหมด 94,906 กรณี และสัดส่วนผู้เสียชีวิตจากการก่อสร้างสูงถึง 29 % หรือมีจำนวน 186 กรณี จากอุบัติเหตุที่มีผู้เสียชีวิตทั้งหมด 639 กรณี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวิกฤตความปลอดภัยในการก่อสร้าง ที่ยังคงเป็นปัญหาเรื้อรัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุบัติเหตุที่ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก เหตุการณ์เหล่านี้ไม่เพียงแต่สร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริสุทธิ์เท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบความปลอดภัยในการก่อสร้างอีกด้วย

เหตุการณ์อุบัติเหตุจากโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ นับว่าเป็นอีกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างซ้ำซากในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นอุบัติเหตุจากชิ้นส่วนรางรถไฟไฟฟ้าสายสีชมพูตกหล่น หรืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งจากเศษวัสดุการก่อสร้างร่วงหล่นบนถนนพระราม 2 ต่างสร้างความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินของผู้คนบนท้องถนนอย่างมากมาย เหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการเพิ่มมาตรการความปลอดภัยอย่างจริงจัง โดยภาครัฐควรมีการปรับปรุงบทบาทการกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดมากขึ้น รวมถึงเพิ่มบทลงโทษแก่ผู้กระทำผิด เพื่อเป็นการสร้างความหวาดกลัว และป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำรอย ในขณะที่ภาคเอกชนผู้รับเหมาและคนงานก่อสร้าง ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด รวมทั้งมีการอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องแม่นยำ สำหรับภาคประชาชนเองก็ควรได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความปลอดภัย และมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและแจ้งเหตุเมื่อพบเห็นความผิดปกติ หรือสิ่งที่สามารถทำได้เพิ่มเติม คือการจัดตั้งองค์กรอิสระ เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับสาธารณะ เข้ามาทำหน้าที่ตรวจสอบและติดตามผลหลังเกิดเหตุเพิ่มเติม ซึ่งจะกลายเป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญในการสร้างความโปร่งใสและความเชื่อมั่นให้กับประชาชน และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน เพื่อให้การก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ในอนาคตเป็นไปอย่างปลอดภัยและสร้างประโยชน์สูงสุดแก่สังคม

อาชญากรรมข้ามชาติ วิกฤตความมั่นคงที่แทรกซึมทุกภาคส่วน

มาเฟียข้ามชาติ ได้ถูกแทรกซึมเข้ามาอยู่ภายใต้ธุรกิจผิดกฎหมายในประเทศไทย อย่างล้นหลาม ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินสถานบันเทิงผิดกฎหมาย ขบวนการค้ายาเสพติด การฟอกเงิน แก๊งคอลเซนเตอร์ รวมไปถึงขบวนการค้ามนุษย์ สิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็น ปัญหาที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ รวมถึงในภาคเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกลุ่มที่เข้ามาสร้างเครือข่ายพรรคพวกกับฝ่ายการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ จนเกิด เป็นการทุจริตในประเทศต่อไป

ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นยาเสพติด ค้าสัตว์ป่า ค้ามนุษย์ ค้าอาวุธ และการพาคนเข้าเมืองแบบผิดกฎหมาย ซึ่งมักมีต้นตอเบื้องหลังมาจากปัญหาใหญ่อย่างอาชญากรรมข้ามชาติที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มทุนจีนสีเทาที่เริ่มมีการเคลื่อนย้ายเข้ามาประกอบธุรกิจผิดกฎหมายในประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น ซึ่งปัญหามาเฟียข้ามชาติที่เข้ามามีอิทธิพลในประเทศไทยนี้ ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความมั่นคงทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม

การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ภาครัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญ ผ่านการปรับปรุงกฎหมายและกลไกในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผ่านการร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชน ให้เกิดการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ประเทศไทยเป็นสังคมที่ปลอดภัยสำหรับการอยู่อาศัยของผู้คนในประเทศมากที่สุด

ตะวันออกกลาง เส้นทาง “หารายได้” หรือ “กับดักความเสี่ยง” แรงงานไทย

แม้รัฐบาลไทยจะออกแบบระบบการจัดส่งและติดตามคุณภาพชีวิตในการทำงานของแรงงานไทยในตะวันออกกลางอย่างต่อเนื่อง แต่เหตุจากสงครามระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์นั้นพบว่า ยังมีช่องโหว่ที่ก่อให้เกิดปัญหาและความท้าทายทั้งในด้าน “ความเป็นธรรม สงคราม และสุขภาพ” ซึ่งเป็นปัจจัยเข้ามาสั่นคลอนความมั่นคงในชีวิตของแรงงานไทย

เมื่อภาวะเศรษฐกิจในไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด จนอาจเกิดเป็นความกังวลและไม่สบายใจต่อกลุ่มผู้ใช้แรงงาน การเคลื่อนย้ายและอพยพชีวิตของแรงงานไทยไปทำงานในประเทศแถบตะวันออกกลาง จึงกลายเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ถึงแม้ว่าการโยกย้ายถิ่นฐานเพื่อไปดำเนินงานและเส้นทางชีวิตใหม่ที่ต่างประเทศนั้น จะนำมาซึ่งรายได้ที่สูงมากกว่าการทำงานใช้แรงงานภายในประเทศก็ตาม แต่แรงงานไทยในประเทศตะวันออกกลางนั้น กลับต้องเผชิญกับปัญหาและความท้าทายทั้งในด้านสวัสดิการดูแลลูกจ้าง สภาพการทำงานในแต่ละพื้นที่ รวมไปถึงความปลอดภัยในการอยู่อาศัยในพื้นที่ต่างแดน ภาครัฐจึงได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวผ่านการนำเทคโนโลยีมาใช้งาน สำหรับพัฒนาระบบคุ้มครองแรงงานให้สามารถครอบคลุมถึงการคุ้มครองแรงงานในต่างประเทศได้ดีมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ก็ยังคงมีอีกหลายประเด็นที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นการป้องกัน

การบังคับใช้แรงงาน การพัฒนาทักษะแรงงาน และส่งเสริมโอกาสในการทำงานที่เหมาะสมเมื่อกลับมายังประเทศไทย เพื่อให้แรงงานไทยได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างถูกต้อง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

มลพิษทางอากาศคร่าชีวิตคนไทย ถึงเวลาทวงสิทธิอากาศสะอาด

กระทรวงสาธารณสุขรายงานว่า ปี 2563 พบจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่อาจมีความสัมพันธ์กับมลพิษทางอากาศ ทั่วประเทศจำนวน 6,880,709 ราย ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มโรคทางเดินหายใจ ตามด้วยโรคผิวหนังอักเสบ ตาอักเสบ และกลุ่มโรคหัวใจ หลอดเลือดและสมองอุดตัน ขณะที่องค์การอนามัยโลกรายงานว่าปี 2561 ประเทศไทยมีจำนวนผู้เสียชีวิตที่มีสาเหตุมาจากมลพิษทางอากาศมากกว่าสามหมื่นราย

หลายปีที่ผ่านมา ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ได้เริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการขยะ มลพิษทางน้ำ หรือความเสื่อมโทรมทางธรรมชาติ แต่อีกหนึ่งปัญหาใหญ่ที่ยังคงต้องได้รับการจัดการโดยไวที่สุด คือการเผชิญกับวิกฤตมลพิษทางอากาศอย่างรุนแรง โดยเฉพาะปัญหาฝุ่น PM 2.5 ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพและการดำเนินชีวิตของประชาชนอย่างมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นจำนวนผู้ป่วยในโรงพยาบาลที่สูงขึ้นจนขาดแคลนห้องพักรักษาผู้ป่วย และจำนวนผู้เสียชีวิตจากโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศเป็นจำนวนมากขึ้นทุก ๆ ปี ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีการออกนโยบายการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว แต่การดำเนินงานก็อาจจะยังไม่สามารถเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ ภาคประชาสังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ร่วมกันผลักดันให้มีการปรับปรุงมาตรฐาน คุณภาพอากาศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยมีการเรียกร้องให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด เพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชนให้ปลอดภัยจากมลภาวะ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน เพื่อให้ประเทศไทยมีอากาศบริสุทธิ์และประชาชนมีสุขภาพที่ดีมากขึ้นต่อไปในอนาคต

ภารกิจในการถ่ายโอน รพ.สต. ไปสู่ อบจ.

ภารกิจในการถ่ายโอน รพ.สต. และ สอน. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น ผู้ดูแลนั้น มีเป้าหมายเพื่อให้หน่วยงานท้องถิ่นเป็นศูนย์สุขภาพของประชาชนในพื้นที่ สามารถดำเนินงานด้านสาธารณสุขทั้งด้านการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกัน การรักษา พยาบาลเบื้องต้น และอาจพัฒนาการให้บริการรักษาพยาบาลในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งการถ่ายโอนดังกล่าวนี้ เป็นการดำเนินการตามกฎหมายที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องปฏิบัติตาม

การถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และสถานีนอมาຍฯ (สอน.) ให้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) นั้นนับว่าเป็นการปฏิรูปครั้งสำคัญ เพื่อกระจายอำนาจในการบริหารจัดการบริการสาธารณสุข ให้ขยับเข้าใกล้ชิดและ เข้าถึงประชาชนได้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีโอกาสในการเข้าถึงการรักษา ที่ดี มีคุณภาพ และปลอดภัยใกล้ตัว แม้จะพบอุปสรรคและความท้าทายในการปรับ

ตัวอย่างมาก จากการถูกตั้งคำถามในแวดวงสาธารณสุขว่า ท้องถิ่นระดับเล็กอย่าง อบต. จะมีความพร้อมมากแค่ไหนในการรับมือด้านสาธารณสุขให้กับประชาชนอย่างจริงจัง แต่การดำเนินการดังกล่าว ถือเป็นก้าวสำคัญในการพัฒนาระบบบริการสุขภาพของประเทศ ให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ได้ดียิ่งขึ้น การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ให้บรรลุผลสำเร็จ เพื่อให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพได้อย่างเท่าเทียมกัน

ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 3

ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 3 มีทิศทางที่มุ่งให้เกิด “ระบบสุขภาพที่เป็นธรรม” ให้ความสำคัญกับกลุ่มคนที่เสียเปรียบหรือถูกละทิ้งในสังคม การคุ้มครองกลุ่มคนที่อยู่ในสถานะเปราะบาง รวมไปถึงการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชนและทุกภาคส่วนในสังคม กล่าวคือ เป็นระบบสุขภาพที่มีความเป็นธรรมทั้งด้านสุขภาพทางกาย จิต ปัญญา และสังคม กับทุกกลุ่มประชากรตลอดทุกช่วงวัย

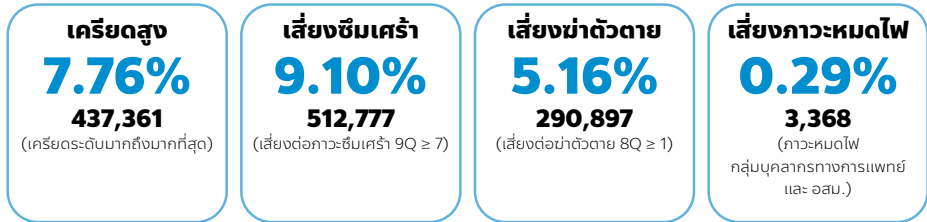
ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2565 ถือว่าเป็นผลผลิตจากการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในประเทศไทย เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาระบบดูแลสุขภาพของประเทศ ให้มีความเป็นธรรมและครอบคลุมทุกมิติของประชาชน แม้จะไม่มีสถานะเป็นกฎหมายบังคับแบบจริงจัง แต่ธรรมนูญฉบับนี้ก็เป็นกรอบสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่คาดหวังของธรรมนูญฯ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการกับภาคการศึกษา เพื่อสร้างประชาชนและคนรุ่นใหม่ ให้มีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของตนเองและชุมชน ตั้งแต่เริ่มต้นด้วยตัวเอง ซึ่งสิ่งนี้จะนำไปสู่การสร้างระบบสุขภาพที่แข็งแกร่งและยั่งยืน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนทุกคน

สุขภาพจิต ≠ (ไม่เท่ากับ) อาการทางจิต เมื่อต้องรู้กัน เป็นได้ ก็หายได้!

จากสถานการณ์ด้านสุขภาพจิตในประเทศไทยที่ผ่านมา ต่างได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ตึงเครียดโดยรอบที่ถูกนำเสนอผ่านทางสื่อออนไลน์ จนเกิดผลกระทบต่อความรู้สึกแย่งทางจิตใจ และพัฒนาไปจนถึงขั้นการเกิดปัญหาสุขภาพจิตแก่ผู้คนในสังคม ถูกแสดงออกมาผ่านอาการและการกระทำภายนอก เช่น ความเครียด วิตกกังวล มีอาการเฉยเมยต่อสิ่งรอบข้าง ซึมเศร้า และอาจหนักสุดถึงขั้นฆ่าตัวตาย จนเกิดการสร้างมุมมองในแง่ลบต่อผู้ป่วยสุขภาพจิตว่า หากเริ่มต้นเป็นแล้ว จะไม่สามารถหายจากอาการที่เป็นได้ ความเข้าใจผิดเหล่านั้น นับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการเข้าถึงการรักษาที่เหมาะสมของผู้ป่วยที่มีปัญหาด้านสุขภาพจิต จากการเชื่อมโยงปัญหาด้านสุขภาพจิตเข้ากับความคิดปิดกั้นทางจิตว่าเป็นสิ่งเดียวกัน

ดังนั้น การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องว่า “สุขภาพจิต ≠ อาการทางจิต” จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการสื่อสารอย่างเร่งด่วนเท่าที่สามารถทำได้ เพื่อให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพจิต และให้ผู้ป่วยที่มีปัญหา สามารถเข้าถึงการรักษาจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญได้อย่างทันท่วงที เพราะเรื่องของปัญหาสุขภาพจิต ไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เพียงกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้กับคนในทุกช่วงวัย โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น นักรศึกษา และวัยกลางคน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของประเทศ การละเลยปัญหาสุขภาพจิตไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อชีวิตส่วนตัวของแต่ละบุคคลเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อสังคม และเศรษฐกิจในวงกว้างอีกด้วย

รายงานแนวโน้มสุขภาพจิตคนไทย

จากข้อมูลสถิติการประเมินสุขภาพจิตคนไทย โดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ที่เริ่มต้นประเมินตั้งแต่เดือนมกราคม ปี 2563 จนถึงตุลาคม ปี 2567 ในปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่า มีประชากรผู้อยู่ในภาวะหมดไฟ โดยจัดอยู่ในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์และ อสม. เป็นจำนวน 0.29% มีประชากรผู้อยู่ในกลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตาย เป็นจำนวน 5.16% พร้อมด้วยประชากรที่อยู่กลุ่มความเครียดสูงในระดับมากถึงมากที่สุด เป็นจำนวน 7.76% และมีประชากรผู้อยู่ในกลุ่มเสี่ยงซึมเศร้าถึง 9.10% ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงที่สุดจากความเสี่ยงในการสำรวจทั้งหมด และส่งผลต่อการพัฒนาเป็นอาการทางจิตเวชในรูปแบบแขนงต่าง ๆ ได้ต่อไป

โรค	กรุงเทพมหานคร	สมุทรปราการ	นนทบุรี	ปทุมธานี	พระนครศรีอยุธยา
โรคสมองเสื่อม	4,495	1,249	1,581	746	783
ติดแอลกอฮอล์	3,006	1,545	925	691	1,570
ติดยาบ้า (Amphetamine)	2,601	1,235	651	594	2,965
ติดยาเสพติดอื่น ๆ	4,200	1,576	1,446	1,666	2,440
โรคจิตเภท	15,415	4,884	4,127	3,293	3,073
โรคจิตเภทอื่น ๆ	3,490	1,327	970	826	1,502
โรคอารมณ์สองขั้ว	3,545	719	1,532	677	641
โรคซึมเศร้า	17,040	6,786	7,373	4,459	5,160
โรควิตกกังวล	16,454	6,616	6,730	3,841	4,335

อ้างอิงจากรายงานผู้ป่วยที่มาเข้ารับบริการด้านจิตเวช ประจำปีงบประมาณ 2566 ข้อมูลจากคลังข้อมูลการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (HDC) พบว่า กรุงเทพมหานคร คือจังหวัดที่มีผู้ป่วยมารับการรักษาทางด้านจิตเวชมากที่สุดถึง 108,633 คน จากจำนวนทั้งหมด 2,904,328 คน ที่แสดงการเข้ารับบริการด้านจิตเวชอยู่อย่างสม่ำเสมอ แต่ก็ยังคงมีผู้คนอีกจำนวนมากตามจังหวัดต่าง ๆ ที่ไม่ได้แสดงตนเข้ารับการรักษาอาการทางจิตเวชอย่างถูกต้องในระบบสาธารณสุขของรัฐ

จุดนี้คือสิ่งที่ยืนยันให้เห็นได้ชัดเจนว่า เรื่องของสุขภาพจิตในประเทศไทย ยังคงเป็นสิ่งที่เราต้องหันมาใส่ใจและดูแลกันมากยิ่งขึ้น

สุขภาพจิตเยาวชนไทย “เครียด ซึมเศร้า เสี่ยงฆ่าตัวตายสูง”

“เยาวชนไทยอายุต่ำกว่า 20 ปี

มีความเครียดสูง 24.83 %

มีภาวะเสี่ยงซึมเศร้า 29.51 %

และมีอัตราเสี่ยงฆ่าตัวตายสูงถึง 20.35 %

ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงกว่าวัยทั่วไป”

ช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมา ปัญหาสุขภาพจิตของคนไทยโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน และนักศึกษา มีแนวโน้มรุนแรงขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง ดังที่ข้อมูลกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข แสดงให้เห็นว่าอัตราภาวะเครียด ซึมเศร้า และความคิดฆ่าตัวตายในกลุ่มนักศึกษามีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สาเหตุหลักมาจากปัจจัยหลายประการ อาทิ ความเครียดจากการเรียน การสอบ การแข่งขันในสังคม และปัญหาส่วนตัว ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึง ความจำเป็นเร่งด่วนในการให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพจิตของคนในทุกกลุ่มวัย โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนในช่วงวัย 11 - 14 ปี

อย่างไรก็ตาม ระบบการติดตามและรายงานข้อมูลสุขภาพจิตที่มีอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่ได้เก็บข้อมูลของเยาวชนกลุ่มนี้อย่างครอบคลุม ทำให้ขาดข้อมูลที่ทันสมัยและถูกต้อง เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตของเด็กและวัยรุ่นได้อย่างแม่นยำ

ดังนั้น การปรับปรุงระบบการเก็บข้อมูลและขยายการเฝ้าระวังให้ครอบคลุม กลุ่มอายุที่ต่ำลง จึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วน เพื่อให้ประเทศไทยมีข้อมูลที่สมบูรณ์เพียงพอในการวางแผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพจิตสำหรับเด็กและวัยรุ่น และนำไปสู่การสร้างบุคลากรผู้ช่วยดูแลสุขภาพจิตใจที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ในอนาคต

“ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการ” จุดรั้งสุขภาพจิตของคนไทย

แม้ว่าประเทศไทยจะมีการพัฒนาระบบบริการสุขภาพจิตอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการยังคงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข เนื่องจากบุคลากรทางการแพทย์เฉพาะทางด้านจิตเวช เช่น จิตแพทย์และพยาบาลจิตเวช ยังคงกระจุกตัวอยู่ในเขตเมืองใหญ่ ทำให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลและชนบทประสบความยากลำบากในการเข้าถึงบริการที่จำเป็น

นอกจากนี้ ปัญหาภาระงานที่หนัก สภาพการทำงานที่ไม่เอื้ออำนวย และการขาดข้อมูลที่ครอบคลุมในแผนพัฒนาสุขภาพจิตแห่งชาติ ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของบุคลากร

จากปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมด ทำให้ความเหลื่อมล้ำยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงบริการสุขภาพจิตของประชาชน การแก้ไขปัญหานี้จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบอย่างครอบคลุม ทั้งการเพิ่มจำนวนและกระจายบุคลากร ปรับปรุงสภาพการทำงาน และพัฒนาระบบการส่งต่อผู้ป่วยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงบริการสุขภาพจิตที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน ควบคู่ไปกับการแก้ไขเชิงระบบ ควรสนับสนุนให้ประชาชนทั่วไปมีทักษะในการดูแลสุขภาพจิตเบื้องต้นด้วยตนเอง โดยการขยายความร่วมมือกับสหวิชาชีพต่าง ๆ ให้ครอบคลุมนอกเหนือจากสถานพยาบาล ซึ่งแนวคิดเหล่านี้ได้ถูกนำไปปฏิบัติจริงแล้วผ่านตัวอย่าง 3 โครงการทั้งในต่างประเทศและประเทศไทย

ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสุขภาพจิตในประเทศไทย นับว่าเป็นอีกหนึ่งเรื่องเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไข เพราะถึงแม้จะมีการพัฒนาระบบบริการสุขภาพจิตอย่างต่อเนื่อง แต่ในขณะเดียวกันนั้นทรัพยากรบุคคล โดยเฉพาะจิตแพทย์ และพยาบาลจิตเวชยังกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่เมืองใหญ่ ทำให้การเข้าถึงบริการสำหรับประชาชนในพื้นที่ห่างไกลและชนบทยังเป็นเรื่องที่ทำได้ยากลำบาก นอกจากนี้ อีกปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรเกิดภาวะหมดไฟ คือส่วนของภาระงานที่หนักเกินไป และสภาพการทำงานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อบุคลากร รวมไปถึงทางด้านแผนพัฒนาสุขภาพจิตแห่งชาติ ที่ยังไม่สามารถรวบรวมข้อมูลที่ช่วยตอบโจทย์ปัญหาความเหลื่อมล้ำได้อย่างเพียงพอสำหรับบุคคลทุกช่วงวัย และยังมีในส่วนของการตั้งเป้าหมายการผลิตบุคลากร ที่ยังไม่สอดคล้องต่อความต้องการที่แท้จริง ไปจนถึงการขาดกลไกที่จำเป็นต้องใช้ในการกระจายบุคลากรไปยังพื้นที่ขาดแคลนอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งหมดที่กล่าวมานั้น ส่งผลให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงบริการสุขภาพจิตของประชาชน การแก้ไขปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนเชิงระบบที่ครอบคลุม ทั้งการเพิ่มจำนวนบุคลากร การกระจายบุคลากรไปยังพื้นที่ห่างไกล การปรับปรุงสภาพการทำงาน และการพัฒนาระบบการส่งต่อผู้ป่วยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงบริการสุขภาพจิตที่ได้มาตรฐานเท่าเทียมกัน นอกจากนั้น สิ่งที่ควรนำมาพิจารณาควบคู่ไปพร้อมกันคือ การสนับสนุนให้คนทั่วไปมีทักษะในการดูแลจิตใจขั้นพื้นฐานด้วยตนเองอย่างเข้มแข็ง ผ่านการขยายแนวร่วมสหวิชาชีพให้มีขอบเขตออกไปมากกว่าแค่ในสถานพยาบาล ซึ่งแนวคิดเหล่านี้ถูกคิดริเริ่มและนำมาสร้างให้เกิดขึ้นจริงแล้ว ผ่านตัวอย่าง 3 โครงการจากต่างชาติและประเทศไทย ดังนี้

1. โครงการ Friendship Bench จากประเทศซิมบับเว

โครงการฝึกอบรมคุณยายในชุมชนให้เป็นผู้ให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่ผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิต โดยเฉพาะผู้ป่วยซึมเศร้าระดับน้อยถึงปานกลาง ถือเป็นแนวทางที่น่าสนใจในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางสุขภาพจิตในชุมชน ผ่านการฝึกอบรมให้กลุ่มคนเหล่านี้ได้ใช้เทคนิคการบำบัดด้วยการแก้ไขปัญห (PST) เพื่อช่วยแนะแนววิธีการให้ผู้ป่วยสามารถจัดการกับปัญหาที่ตนเองเผชิญได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า โครงการนี้ประสบความสำเร็จในการลดอาการซึมเศร้า ในกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการได้อย่างมีนัยสำคัญ สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลสุขภาพจิตเบื้องต้น และเป็นการสร้างเครือข่ายการดูแลสุขภาพจิตที่แข็งแกร่งในระดับพื้นที่ เพื่อขยายผลสู่ระดับสังคมได้ต่อไป

2. การพัฒนาศักยภาพหมอดู ให้เป็นที่ปรึกษาด้านสุขภาพจิต จากประเทศไทย

โครงการพัฒนาศักยภาพหมอดูให้เป็นที่ปรึกษาด้านสุขภาพจิต เกิดจากความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรมสุขภาพจิต และสมาคมโหราแห่งประเทศไทย เป็นการนำร่องที่น่าสนใจในการนำศาสตร์โหราศาสตร์ ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างมากในความเชื่อของประเทศไทย มาประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้หมอดูผู้เปรียบเสมือนที่ปรึกษาเพื่อความสบายใจ สามารถให้คำปรึกษาและดูแลสุขภาพจิตเบื้องต้นแก่ผู้ที่มีปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการฝึกอบรมดังกล่าว สามารถเพิ่มพูนทักษะของหมอดูในการช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตได้เป็นอย่างดี และยังเป็นการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงบริการสุขภาพจิตให้กับประชาชนในวงกว้างมากขึ้น การขยายผลโครงการนี้จึงเป็นโอกาสอันดีในการสร้างเครือข่ายการดูแลสุขภาพจิตที่เข้มแข็งในระดับชุมชนต่อไปได้

3. “สตรีมเมอร์” กับบทบาทการเป็นปรีกษาทางใจให้เยาวชน

จากการศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 พบว่า สตรีมเมอร์ในชุมชนเกมไม่ได้มีบทบาทเพียงแค่ผู้สร้างความบันเทิงให้แก่ผู้ชมเพียงเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นเสมือนที่ปรึกษาทางอารมณ์ให้กับเยาวชนที่เข้ามาเข้าชมอีกด้วย โดยเฉพาะในช่วงที่เยาวชนต้องเผชิญกับความโดดเดี่ยวและความไม่แน่นอน สตรีมเมอร์ กลายเป็นบุคคลที่เยาวชนให้ความไว้วางใจ และหันมาปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต เนื่องจากมองว่าสตรีมเมอร์เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลเชิงบวก และเข้าใจความรู้สึกของตนเองจากไลฟ์สไตล์และความชอบที่เป็นไปในทางเดียวกัน ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทที่สำคัญของสตรีมเมอร์ในสังคมปัจจุบัน และช่วยสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการการปรึกษาด้านสุขภาพจิตของเยาวชนที่เพิ่มสูงขึ้นในทุก ๆ วันอีกด้วย

จาก “ป่วยแล้วรักษา” สู่ “ป้องกันและเข้าถึง” พลิกโฉมระบบสุขภาพจิตไทยเพื่อทุกคน

ปัญหาเรื่องสุขภาพจิต นับว่าเป็นประเด็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง แม้ประเทศไทยจะมีความพยายามในการพัฒนาระบบบริการสุขภาพจิต ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล แต่ในขณะเดียวกันนั้น ภายในประเทศก็ยังคงมีข้อจำกัดและความท้าทายหลากหลายประการ ที่ต้องใช้เวลาในการปรับและเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การพัฒนาระบบบริการสุขภาพจิตตามมาตรฐานสากล สามารถเกิดขึ้นได้จริง โดยเฉพาะการมีรายละเอียดครอบคลุมถึง 3 ประเด็นหลักเหล่านี้ ได้แก่

- 1. เน้นการดูแลสุขภาพจิตใจตั้งแต่ก่อนเริ่มเจ็บป่วย** ขยายขอบเขตการดูแลสุขภาพจิตไปสู่กลุ่มเด็กและวัยรุ่น โดยเฉพาะกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง และส่งเสริมให้บุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพจิตเบื้องต้นด้วยตนเองกันมากขึ้น
- 2. เพิ่มการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพจิตอย่างทั่วถึง** โดยเพิ่มจำนวนบุคลากรการแพทย์ทางด้านสุขภาพจิต โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ห่างไกล พร้อมด้วยการสนับสนุนให้มีทีม “นักดูแลสุขภาพใจชุมชน” และพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว
- 3. ให้การดูแลอย่างกันทั่วถึง** ควรปรับปรุงตัวชี้วัดประสิทธิภาพระบบบริการสุขภาพจิต จากอัตราการเข้าใช้บริการ เป็น “เวลารอคอย” เพื่อติดตามเวลาการเข้าถึงการรักษาที่เป็นจริง ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการได้รับคำปรึกษา ช่วยให้การพัฒนาระบบสนับสนุนบุคลากรทางสุขภาพจิต สามารถปรับปรุงการให้บริการได้อย่างเต็มที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

สุขภาพจิตที่ดี คือรากฐาน ของอนาคตที่ยั่งยืน

จากการวิเคราะห์สถานการณ์สุขภาพจิตในประเทศไทย จากเนื้อหาข้อมูลทั้งหมด ที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น สรุปความเห็นได้ว่าปัญหาสุขภาพจิตเป็นประเด็นที่ซับซ้อน และเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยส่วนบุคคล สังคม เศรษฐกิจ หรือ แม้แต่ปัจจัยทางการเมืองก็นับว่ามีส่วนที่เกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน การแก้ไขปัญหาเหล่านี้ อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม รวมถึงการเริ่มต้นที่ตัวของบุคคลนั้น ๆ เอง การให้ความสำคัญกับสุขภาพจิตนั้นไม่เพียงแต่เป็นการดูแลตนเอง แต่ยังเป็นจุดเริ่มต้น ของการสร้างสรรค์สังคมแห่งอนาคตที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จากการ ส่งเสริมให้ทุกคนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพจิตได้อย่างเท่าเทียม มีความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพจิต และไข่มุมมองที่ว่า การเข้ารักษาสุขภาพจิตเป็นเรื่อง ที่น่าอับอายทิ้งไป เพื่อให้สังคมไทยก้าวข้ามผ่านอุปสรรคและก้าวไปสู่การเป็นสังคม ที่มีสุขภาวะที่ดีอย่างยั่งยืน โดยเริ่มต้นจากการใส่ใจสุขภาพจิตของตนเองและผู้อื่น สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิต และสนับสนุนให้ผู้ที่มีปัญหาเข้าถึง การรักษาที่เหมาะสม เราจะสามารถสร้างสังคมที่เอื้อต่อการเติบโตและพัฒนาของ ทุกคนได้อย่างแท้จริง เพราะสุดท้ายแล้วการลงทุนในสุขภาพจิต ไม่เพียงแต่เป็น การลงทุนเพื่อสุขภาพของแต่ละบุคคลเท่านั้น แต่ยังเป็นการลงทุนเพื่ออนาคตของ ประเทศชาติอีกด้วย หากเราทุกคนร่วมมือกัน สังคมประเทศชาติของเราก็จะสามารถ พัฒนาไปได้ไกล พร้อมเดินหน้าต่อไปสู่ความยั่งยืนในอนาคตอย่างแน่นอน

แหล่งข้อมูล :

- คลังข้อมูลการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. รายงานผู้ป่วยมารับบริการด้านจิตเวช. <https://dmh.go.th/report/datacenter/hdc/>
- MENTAL HEALTH CHECK IN. สถิติการประเมินสุขภาพจิตคนไทย. <https://checkin.dmh.go.th/dashboards>
- เว็บไซต์ Hfocus.org เจาะลึกระบบสุขภาพ. เปิดตัวเลขคนไทย 10 ล้านคน มีปัญหาสุขภาพจิต นักศึกษา “เครียด ซึมเศร้า” พยายามทำร้ายตัวเอง. <https://www.hfocus.org/content/2024/03/30088>
- สำนักข่าว Thai PBS. ไทยพบนักศึกษาภาวะ “เครียด-ซึมเศร้า” 30%. <https://www.thaipbs.or.th/news/content/338472>
- สำนักข่าวกรุงเทพธุรกิจ. ‘ใจป่วย’ เรื่องปกติที่รักษาได้ รู้เท่าทัน ‘สุขภาพจิต’ ในวันที่โลกเปลี่ยน. <https://www.bangkokbiznews.com/health/well-being/1092593>
- THE 101 world. คู่มือหัวใจไม่ให้ใครรังเกียจ: เปลี่ยนระบบบริการสุขภาพจิตให้เข้าถึงง่ายและทันทั่วทั้ง. <https://www.the101.world/improve-access-to-mental-health-care/>

PART 6

Moral Behavior Index

ดัชนีชี้วัดคุณธรรม : กระแสสะท้อนสังคมไทย ในยุคแห่งความท้าทาย

ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลและข้อมูลข่าวสารไหลบ่าเข้ามาอย่างไม่หยุดยั้ง ผู้คนต่างเร่งรีบกับการแสวงหาความสำเร็จและความสุขส่วนตัว จนอาจจะละเลยความสำคัญของความสัมพันธ์และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ด้วยการแข่งขันที่รุนแรงและการเอารัดเอาเปรียบจึงกลายเป็นเรื่องปกติในสังคม ขณะที่ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ความเห็นอกเห็นใจ หรือการมีจิตสาธารณะกลับลดน้อยลง ปรากฏการณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจของผู้คน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณธรรมของสังคมโดยรวม

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางความมืดมิด ยังมีแสงสว่างแห่งความหวังที่ส่องประกายอยู่ นั่นคือความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของ “คุณธรรม” ซึ่งเป็นเครื่องมือในการนำพาสังคมไทยให้ก้าวผ่านความท้าทายต่าง ๆ ไปได้ แต่เราจะรู้ได้อย่างไรว่า คุณธรรมในสังคมไทยกำลังเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด? เราจะวัดผลและประเมินสถานการณ์คุณธรรมที่เกิดขึ้นนี้ได้อย่างไร?

ลดจุดอ่อน เสริมจุดแข็ง เข้าใจสถานการณ์ปัจจุบัน ด้วยดัชนีชี้วัดคุณธรรม

จากคำถามข้างต้น จึงเป็นที่มาของการพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณธรรม ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการสำรวจและวิเคราะห์สถานการณ์คุณธรรมในสังคม เป็นการวัดการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมของสังคมไทยในแต่ละช่วงเวลา รวมถึงเป็นเครื่องมือบอกแนวโน้ม หรือทิศทางในการติดตามสถานการณ์ทางสังคม ช่วยให้เราเข้าใจถึงพฤติกรรมและค่านิยมของผู้คนในแต่ละช่วงวัย และเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย ซึ่งปัจจุบันได้มีการนำคุณธรรม 5 ด้านมาใช้ในการสำรวจดัชนีชี้วัดคุณธรรม ได้แก่ พอเพียง วินัยรับผิดชอบต่อสุจริต จิตสาธารณะ และกตัญญู

ดัชนีชี้วัดคุณธรรมจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เราเข้าใจพฤติกรรมของคนในสังคม และสถานการณ์คุณธรรมในภาพรวม ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ปี : 2566 - 2570) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น “คนดี คนเก่ง มีคุณภาพ” และเตรียมพร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21

ศูนย์คุณธรรมได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนเรื่องคุณธรรมในสังคมไทย โดยนำคุณธรรมมาถอดรหัสเป็นกลุ่มพฤติกรรมที่จับต้องได้ (Behavior) สะท้อนวิถีชีวิตตามช่วงวัย (In the Way of Life) และการประเมินตนเองจากภายใน (Self-Reflection) ผ่านเครื่องมือที่เรียกว่า “แบบสำรวจสถานการณ์คุณธรรมด้วยดัชนีชี้วัดคุณธรรม” ที่ช่วยในการวัดผลการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมของคนไทย และจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมในกลุ่มคนไทย 3 ช่วงวัยได้แก่ ช่วงอายุ 13 - 24 ปี 25 - 40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป

ดัชนีชี้วัดคุณธรรม 5 ด้าน ประกอบด้วย พอเพียง วินัยรับผิดชอบ สุจริต จิตสาธารณะ และกตัญญู

ผลการสำรวจดัชนีชี้วัดคุณธรรม ปี 2567

- **ภาพรวมการสำรวจ :** การสำรวจดัชนีชี้วัดคุณธรรมในปี 2567 ครอบคลุมคนไทย 29,432 ราย ใน 3 ช่วงวัย และ 6 ภูมิภาคทั่วประเทศ

จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจ

ช่วงอายุ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
13-24 ปี (วัยรุ่นและเยาวชน)	11,482	39.01
25-40 ปี (วัยผู้ใหญ่ตอนต้น)	8,736	29.68
41 ปีขึ้นไป (วัยกลางคน และวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย)	9,214	31.31
รวม	29,432	100.00

การกระจายตัวของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตามเพศ

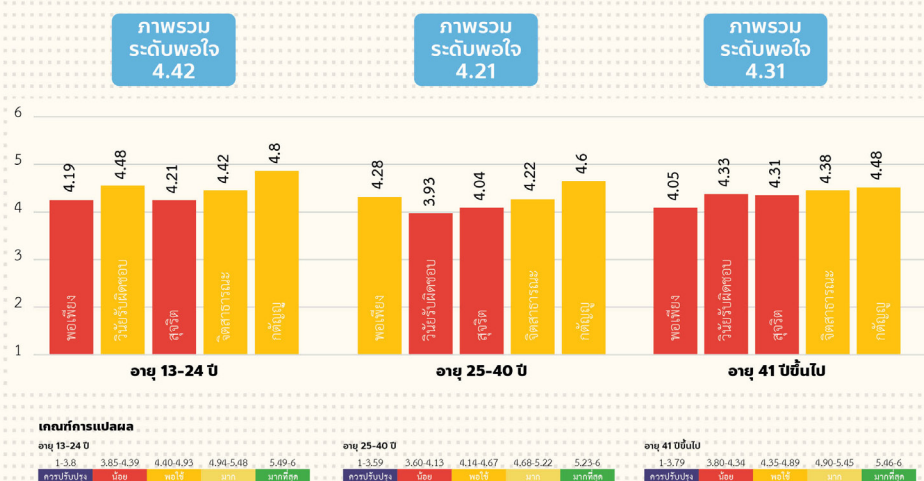
เพศ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ชาย	11,702	39.76
หญิง	15,225	51.73
LGBTQ+	2,505	8.51
รวม	29,432	100.00

ตามภูมิภาค

ภูมิภาค	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ภาคเหนือ	4,625	15.71
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4,881	16.58
ภาคตะวันออก	3,185	10.82
ภาคกลาง	7,765	26.38
ภาคตะวันตก	3,434	11.67
ภาคใต้	5,542	18.83
รวม	29,432	100.00

ผลการสำรวจดัชนีคุณธรรม ปี 2567

กลุ่มตัวอย่าง 29,432 คน

คะแนนคุณธรรมในภาพรวมของกลุ่มคนไทย

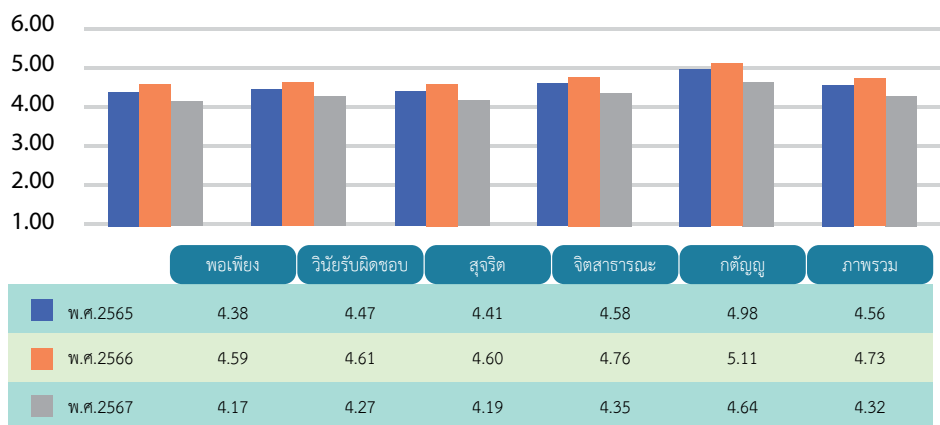
คุณธรรมในภาพรวมของคนไทย 3 ช่วงวัย
อยู่ในระดับ “พอใช้” โดยมีค่าเฉลี่ย 4.32 จากคะแนนเต็ม 6

- กลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน (อายุ 13 - 24 ปี) มีค่าเฉลี่ย 4.42 อยู่ในระดับพอใช้
- กลุ่มวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (อายุ 25 - 40 ปี) มีค่าเฉลี่ย 4.21 อยู่ในระดับพอใช้
- กลุ่มวัยกลางคนและวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย (อายุ 41 ปีขึ้นไป) มีค่าเฉลี่ย 4.31 อยู่ในระดับพอใช้

เปรียบเทียบสถานการณ์คุณธรรม ปี 2565 – 2567

จากการสำรวจสถานการณ์คุณธรรมตั้งแต่ปี 2565 – 2567 ของกลุ่มคนไทย รวม 3 ช่วงวัย ในภาพรวม พบว่ามี “คุณธรรม 5 ด้าน” อยู่ในระดับพอใช้ จากฐานข้อมูลปี 2565 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในปี 2566 และลดลงในปี 2567

คุณธรรม 5 ด้านของคนไทย

เกณฑ์การแปลผล

อายุ 13-24 ปี

อายุ 25-40 ปี

อายุ 41 ปีขึ้นไป

สถานการณ์คุณธรรม 5 ด้าน กลุ่มคนไทย ปี 2567

อายุ 13 - 24 ปี

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 11,482 ราย พบว่า ในกลุ่มคนไทยอายุ 13 - 24 ปี มีคุณธรรม 5 ด้านอยู่ในระดับพอใช้ (คะแนนเฉลี่ย 4.42) เมื่อพิจารณาคุณธรรมพื้นฐานในแต่ละด้าน พบว่า **คุณธรรมด้าน “พอเพียง” และ “สุจริต” อยู่ในระดับน้อย** มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.19 และ 4.21 ในขณะที่คุณธรรมด้านอื่น ๆ “กตัญญู” “วินัยรับผิดชอบ” “จิตสาธารณะ” อยู่ในระดับพอใช้ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.80, 4.48 และ 4.42 ตามลำดับ

คุณธรรม	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง	ค่าคะแนนเฉลี่ย
พอเพียง		
ความพอประมาณ ความมีเหตุผล	ซื้อทุกสิ่งที่ต้องการแม้ไม่มีความจำเป็น	3.57
	ทำในสิ่งที่คิดหรือต้องการโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบ	3.57
	ทำบางสิ่งเพื่อการเป็นที่ยอมรับแม้ผู้อื่นจะเดือดร้อน	3.66
	ตัดสินใจปัญหาโดยใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล	3.66
วินัยรับผิดชอบ		
การยอมรับและปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม	ไม่ปฏิบัติตามกฎจราจรทุกครั้งเพราะมั่นใจว่าไม่มีความเสี่ยง	3.63
สุจริต		
การละอายต่อการกระทำที่ไม่ถูกต้อง	มองการทำผิดกฎระเบียบเป็นเรื่องปกติ	3.70
การไม่เอาเปรียบและไม่แสวงหาผลประโยชน์	ยอมทำผิดกฎเพื่อแลกผลประโยชน์	4.13
การยืนหยัดในความถูกต้อง	เมื่อเห็นเพื่อนทำผิดแต่ไม่กล้าแจ้งตำรวจ	3.13
จิตสาธารณะ		
จิตอาสา	หลีกเลี่ยงเป็นอาสาสมัครเพราะคิดว่าไม่คุ้มค่าและไม่เกิดประโยชน์	3.57
สำนึกสาธารณะ	คิดว่าการจัดการขยะเป็นเรื่องของบุคคลที่เกี่ยวข้อง	3.57

หมายเหตุ : ประเด็นคุณธรรมที่อยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วงและควรได้รับการปรับปรุง และเนื่องจากเป็นข้อคำถามเชิงลบ มีการกลับค่าคะแนนก่อนการคำนวณสถิติ (Recode)

จากการประเมินกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน อายุ 13 - 24 ปี พบว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมทั้ง 5 ด้านยังคงน่าเป็นห่วงและควรปรับปรุง ยกเว้นเรื่อง “ความกตัญญู” ที่ไม่ค้นพบข้อที่ควรปรับปรุง เมื่อพิจารณาเจาะลึกในรายประเด็นที่ได้ดำเนินการสำรวจสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ด้านลบ ที่ควรส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้น ดังนี้

สถานการณ์ความพอเพียง

การซื้อทุกสิ่งที่ต้องการแม้ไม่มีความจำเป็น

“การบริโภคนิยม” ได้กลายเป็นวัฒนธรรมที่ฝังรากลึกในสังคมไทยสมัยใหม่ โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนซึ่งเติบโตมาพร้อมกับแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเต็มไปด้วยโฆษณาและการนำเสนอไลฟ์สไตล์ที่เน้นวัตถุนิยม ยุคที่การช้อปปิ้งออนไลน์เป็นเรื่องง่ายเพียงปลายนิ้ว และการผ่อนสินค้าด้วยระบบ “Buy Now, Pay Later” (ซื้อก่อน แล้วค่อยจ่ายทีหลัง) ที่ทำให้การเข้าถึงสินค้าราคาแพงเป็นไปได้โดยง่าย ทำให้เยาวชนไทยจำนวนมากตกอยู่ในวังวนของการบริโภคที่เกินความจำเป็น นำไปสู่ปัญหาหนี้สินตั้งแต่อายุน้อย จากรายงานสถานการณ์คุณธรรม ปี 2566 ศูนย์คุณธรรม ได้ชี้ให้เห็นว่า คนไทยนิยมบริโภคสินค้าออนไลน์สูงมากเป็นประวัติการณ์ ในปี 2566 ในขณะที่ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทยในปี 2567 ชี้ให้เห็นว่า หนี้สินของกลุ่มคนอายุ 20 - 30 ปี เพิ่มขึ้นถึง 35% ในช่วงห้าปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นหนี้จากการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย การขาดทักษะการวางแผนทางการเงินและการออม ทำให้เยาวชนไทยจำนวนมากไม่มีเงินสำรองสำหรับอนาคตหรือยามฉุกเฉิน สะท้อนถึงความไม่สมดุลระหว่างรายได้กับรายจ่าย และการขาดภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดี

การทำให้สิ่งที่คิดหรือต้องการ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบ

ในยุคที่ข้อมูลข่าวสารเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เยาวชนไทยจำนวนมากมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจและกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยขาดการคิดวิเคราะห์ถึงผลกระทบในระยะยาว กรณีตัวอย่างที่เห็นได้ชัดจากสถานการณ์ทางสังคมไทยที่เกิดขึ้น เช่น การทำคอนเทนต์ที่เสี่ยงอันตราย ทำทนายกฎหมาย เช่น การถ่ายคลิปโชว์การขับขี้อักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมาย การถ่ายภาพทำลายธรรมชาติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการขาดทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างรอบด้าน และขาดความตระหนักในความรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยวัฒนธรรมการได้รับความพึงพอใจทันทีทันใด (Instant Gratification) ทำให้เยาวชนมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการส่วนตนในปัจจุบันมากกว่าการคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต ดังนั้น สังคมไทยจำเป็นต้องปลูกฝังแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและการคิดอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่ในครอบครัวและสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างเยาวชนที่มีวุฒิภาวะทางความคิดและมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง

การทำให้บางสิ่งเพื่อการเป็นที่ยอมรับ แม้ผู้อื่นจะเดือดร้อน

“การเป็นที่ยอมรับ” ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเยาวชนไทยในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันสูง ทั้งในด้านการศึกษา การทำงาน และสถานะทางสังคมทำให้เยาวชนพร้อมที่จะทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนหรือสังคม แม้ว่าการกระทำนั้นจะส่งผลกระทบในทางลบต่อผู้อื่นก็ตาม ตัวอย่างเช่น การยอมเข้าร่วมกิจกรรมที่เสี่ยงอันตรายหรือผิดกฎหมายเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม การแชร์ข้อมูลส่วนตัวหรือภาพที่น่าอับอายของผู้อื่นเพื่อความสนุกสนานหรือการยอมรับในโลกออนไลน์ สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงความไม่มั่นคงในคุณค่าของตนเอง และการให้ความสำคัญกับการยอมรับจากภายนอกมากกว่าความถูกต้องและผลกระทบต่อผู้อื่น ดังนั้นสังคมไทยจำเป็นต้องสร้างพื้นที่ปลอดภัยที่เยาวชนสามารถแสดงความเป็นตัวของตัวเองได้อย่างสร้างสรรค์ และเสริมสร้างความมั่นใจในคุณค่าที่แท้จริง ที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การยอมรับจากภายนอกเพียงอย่างเดียว

การตัดสินใจปัญหาโดยใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล

จากสถานการณ์ทางสังคมที่ท้าทายและแรงกดดันอีกหลายด้าน ทำให้เยาวชนจำนวนไม่น้อยตกอยู่ในภาวะความเครียดและความวิตกกังวล ส่งผลให้การตัดสินใจและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันเป็นไปอย่างเร่งรีบและใช้อารมณ์เป็นตัวนำมากกว่าการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ข้อมูลจากรายงานสถานการณ์เด็กและครอบครัว ปี 2023 ศูนย์ความรู้นโยบายเด็กและครอบครัว พบว่า เด็กและเยาวชนวัยเรียนเป็นวัยที่เผชิญความท้าทายด้านสุขภาพจิตรุนแรงที่สุด ในปี 2022 อัตราการพยายามฆ่าตัวตายของเยาวชนอายุ 15-19 ปีสูงถึง 224 คนต่อหนึ่งแสนคน สูงสุดในทุกช่วงวัย และมากกว่าวัยกลางคนราว 5 เท่าตัว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนวัยเรียนเป็นวัยที่เผชิญความท้าทายด้านสุขภาพจิตรุนแรงที่สุด และประสบปัญหาด้านการจัดการความเครียดและอารมณ์ โดยการตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานของอารมณ์มากกว่าเหตุผลของเยาวชน มักนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว สถานศึกษา ตลอดจนการทำลายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการตัดสินใจที่ผิดพลาดในการวางแผนชีวิต ดังนั้น การส่งเสริมทักษะการจัดการอารมณ์ การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาเยาวชนไทยให้มีความพร้อมรับมือกับความท้าทายในอนาคต สอดคล้องกับหลักการมีเหตุผลตามหลักความพอเพียง

อายุ 25 - 40 ปี

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8,736 ราย พบว่า ในภาพรวมกลุ่มคนไทยอายุ 25 - 40 ปี มีคุณธรรม 5 ด้านอยู่ในระดับ “พอใช้” โดย “วินัยรับผิดชอบ” และ “สุจริต” อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 3.93 และ 4.04 ตามลำดับ ขณะที่ “จิตสาธารณะ” และ “กตัญญู” อยู่ในระดับพอใช้ โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 4.22 4.28 และ 4.60 ตามลำดับ

จากการประเมินกลุ่มวัยผู้ใหญ่ตอนต้นอายุ 25 - 40 ปี พบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับคุณธรรม 5 ด้านเรื่อง “พอเพียง” “วินัยรับผิดชอบ” “สุจริต” และ “จิตสาธารณะ” ยังคงน่าเป็นห่วงและควรปรับปรุง ยกเว้นเรื่องของ “ความกตัญญู” ที่ไม่ค้นพบข้อที่ควรปรับปรุง

คุณธรรม	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง	ค่าคะแนนเฉลี่ย
พอเพียง		
ความมีเหตุผล	ตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ โดยใช้อารมณ์และความรู้สึกมากกว่าเหตุผล	3.49
วินัยรับผิดชอบ		
การยอมรับและปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม	ยอมลงมือปฏิบัติแม้จะขัดแย้งกับกฎกติกาหากจำเป็น	3.09
การควบคุมตนเอง	จะได้แย้งกันก็ที่มีความคิดเห็นต่างกับผู้อื่น	2.91
การตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตน	คิดว่าเป็นเรื่องปกติที่ส่งงานล่าช้าหากสภาพจิตใจไม่พร้อม	3.01
การยอมรับผลการกระทำของตน	คิดว่าทำงานไม่สำเร็จหรือผลงานมีคุณภาพด้อยลงเพราะมีคนอื่นมาช่วย	2.98
สุจริต		
การละอายต่อการกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง	วางตัวเฉยเมื่อรู้ว่าตนเองกำลังกระทำการสิ่งที่ไม่ถูกต้อง	3.54
การไม่เอาเปรียบและไม่แสวงหาผลประโยชน์	เลือกที่จะทำงานกับคนที่ได้ผลประโยชน์มากกว่าคนที่ทำงานตรงไปมา	3.26
	ให้สินน้ำใจแก่เจ้าหน้าที่เพื่อแลกความสะดวกในการบริการ	3.34
การยืนหยัดในความถูกต้อง	ทำเป็นไม่รู้เห็น เมื่อพบการกระทำความผิด	3.53
	ไม่กล้าร้องเรียนเรื่องการทุจริตของเจ้าหน้าที่	3.37
จิตสาธารณะ		
จิตอาสา	ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนเพราะมองว่าเสียเวลา	3.44
การเสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น	ไม่ชอบบริจาคทรัพย์สินและสิ่งของให้ส่วนรวมหรือผู้เดือดร้อน	3.58

หมายเหตุ : ประเด็นคุณธรรมที่อยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วงและควรได้รับการปรับปรุง และเนื่องจากเป็นข้อคำถามเชิงลบ มีการกลับค่าคะแนนก่อนการคำนวณสถิติ (Recode)

สถานการณ์วินัย และความรับผิดชอบ

ยอมลงมือปฏิบัติแม้จะขัดแย้งกับกฎกติกา หากจำเป็น

สังคมที่ดี เริ่มต้นที่การที่คนในสังคมยอมรับและปฏิบัติตามกฎร่วมกัน แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันค่อนข้างสูงกลับพบว่า สังคมไทยมีกลุ่มคนวัยกลางคนเลือกที่จะทำผิดกฎระเบียบ เพื่อเป็นทางลัดไปสู่ความสำเร็จ หรือมองว่ากฎระเบียบในองค์กรเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอในระบบวินัยของสังคม เรามักจะเห็นปรากฏการณ์ที่ผู้คนมักใช้ความคิดเห็นส่วนตัวเป็นตัวตัดสินว่าจะปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือไม่ เช่น การละเมิดกฎจราจร การหลีกเลี่ยงภาษี หรือการไม่เคารพกฎระเบียบที่ตนเองไม่เห็นด้วย ซึ่งอาจนำไปสู่การกระทำที่ผิดกฎหมายหรือการละเมิดกฎเกณฑ์ทางสังคม

จะโต้แย้งกันก็ที่มีความคิดเห็นต่างจากผู้อื่น

ในยุคที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นที่หลากหลาย วัยกลางคนอาจเผชิญกับความท้าทายในการยอมรับและปรับตัวเข้ากับความคิดเห็นที่แตกต่าง ทำให้เกิดวัฒนธรรมการแสดงความคิดเห็นทันทีโดยไม่คิดไตร่ตรอง และมีการโต้แย้งแบบฉับพลัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการขาดทักษะในการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือการยึดมั่นในความคิดของตนเองมากเกินไป ไม่ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง ผลกระทบที่ตามมาคือ ปัญหาความขัดแย้งในที่ทำงาน ทำให้เกิดความรุนแรง การขาดความร่วมมือร่วมใจ และการสูญเสียโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา

การมองว่าการส่งงานเข้าเป็นเรื่องปกติ หากสภาพจิตใจไม่พร้อม

คนรุ่นใหม่มีแนวโน้มให้ความสำคัญกับความสมดุลในชีวิต (Work-Life Balance) มากกว่าความสำเร็จในหน้าที่การงาน ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนลำดับความสำคัญ โดยอาจไม่ได้ให้ความสำคัญกับการส่งงานตรงเวลามากเท่าความสบายใจของตนเอง ประเด็นนี้สะท้อนถึงการขาดความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงาน หรือให้ความสำคัญกับความรู้สึกส่วนตัวมากกว่าผลประโยชน์ขององค์กร ผลกระทบที่ตามมาคือ ความล่าช้าในการทำงาน สูญเสียความน่าเชื่อถือ และการสร้างภาระอื่น ๆ ให้กับเพื่อนร่วมงาน

คิดว่าทำงานไม่สำเร็จ หรือผลิตผลงาน ที่มีคุณภาพด้อยเพราะมีคนอื่นมาวุ่นวาย

วัยกลางคนอาจเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวเข้ากับการทำงานเป็นทีม และการยอมรับความผิดพลาดของตนเอง การโยนความผิดให้ผู้อื่น ขาดความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง ผลกระทบที่ตามมาคือเกิดความขัดแย้งในทีม ขาดความร่วมมือ และการสูญเสียโอกาสในการพัฒนาผลงาน นอกจากนี้ การโทษผู้อื่นหรือปิดความรับผิดชอบให้กับผู้อื่น จะกระทบต่อประสิทธิภาพและการพัฒนาองค์กรและสังคมโดยรวม

จากสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีหลายปัจจัยที่ส่งผลให้คนวัยกลางคนมองข้ามหรือละเลยการให้ความสำคัญในด้านวินัยและความรับผิดชอบ เช่น การเผชิญหน้ากับความเครียดและความกดดันจากการทำงาน วัฒนธรรมการทำงานที่เน้นผลลัพธ์และความสำเร็จ ทำให้เกิดภาวะหมดไฟ (Burnout) เกิดความท้อแท้หมดหวัง รวมทั้งการเข้าถึงข้อมูลและสื่อออนไลน์ตลอดเวลา ทำให้เสียสมาธิหรือขาดสมาธิในการทำงาน และด้วยค่านิยมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น เน้นความสุขส่วนตัวและความสำเร็จในระยะสั้น ทำให้ขาดความอดทนและความรับผิดชอบ หรือการให้ความสำคัญกับความสะดวกสบายและความรวดเร็ว ทำให้ขาดความมุ่งมั่นในการทำงาน ดังนั้น แนวทางในการส่งเสริมให้คนวัยกลางคนมีคุณภาพและความมั่นคงในการทำงานในระดับองค์กร จำเป็นต้องมีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน การสนับสนุนให้เกิดการทำงานเป็นทีมและ

การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อลดความขัดแย้งและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การให้ความสำคัญและพัฒนาทักษะความรู้ของพนักงานอย่างต่อเนื่อง และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพนักงานในการตัดสินใจ เพื่อสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและเพิ่มแรงจูงใจในการทำงาน สุดท้ายควรมีการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย หรือมีพื้นที่ปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อลดภาวะหมดไฟและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

สถานการณ์สุจริต

ท่ามกลางสภาวะการแข่งขันที่รุนแรง ความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เพิ่มมากขึ้น และวัฒนธรรมการยอมรับการทุจริตในสังคม ทำให้คนวัยกลางคนจำนวนไม่น้อยเลือกที่จะมองข้ามคุณค่าของความสุขจิต เพื่อแลกกับความสำเร็จหรือความสะดวกสบายในชีวิต ทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น การวางตัวเฉยเมยเมื่อรู้ว่าตนเองกำลังกระทำการที่ไม่ถูกต้อง หรือ “ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น” หรือนิ่งเฉย เมื่อพบกับการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นการทุจริตคอร์รัปชัน การละเมิดกฎหมาย หรือการกระทำที่ผิดจริยธรรม และในสภาวะทางเศรษฐกิจที่แข่งขันกันสูง คนวัยกลางคนจำนวนไม่น้อยเลือกที่จะทำงานกับบุคคลหรือองค์กรที่สามารถให้ผลประโยชน์ตอบแทนสูง แม้ว่าจะรู้ว่าวิธีการดำเนินงานอาจไม่โปร่งใสหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม ยอมรับในวัฒนธรรมเส้นสายหรือระบบอุปถัมภ์ รวมทั้งการให้สินน้ำใจหรือสินบน เพื่อแลกกับความสะดวกหรือความรวดเร็ว ซึ่งส่งผลต่อความไม่เป็นธรรมในสังคม และปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การที่ไม่กล้าร้องเรียนเมื่อพบเห็นการทุจริตของเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจ ทำให้หลายคนเลือกที่จะเก็บความไม่พอใจไว้กับตัวเอง หรือระบายความรู้สึกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ แทนที่จะดำเนินการร้องเรียนอย่างเป็นทางการ

แนวทางในการแก้ไข ควรเริ่มต้นตั้งแต่ระดับครอบครัว สถานศึกษา และสถานที่ทำงาน เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับเยาวชน ในส่วนของรัฐบาลควรเพิ่มความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการตรวจสอบการทุจริต และลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐและภาคเอกชน จะช่วยสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบในสังคมได้

อายุ 41 ปีขึ้นไป

จากการสำรวจสถานการณ์คุณธรรม 5 ด้านของกลุ่มคนไทยอายุ 41 ปีขึ้นไปจนถึงอายุ 75 ปี จำนวน 9,214 ราย พบว่า มีคะแนนคุณธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” เมื่อพิจารณาคุณธรรมพื้นฐานในแต่ละด้าน พบว่า คุณธรรม “กตัญญู” และ “จิตสาธารณะ” อยู่ในระดับพอใช้ (4.48 และ 4.38 คะแนน) ขณะที่คุณธรรม 3 ด้านที่เหลือ “วินัยรับผิดชอบ สุจริต และพอเพียง” อยู่ในระดับน้อย (4.33, 4.31 และ 4.05 คะแนน ตามลำดับ)

คุณธรรม	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง	ค่าคะแนนเฉลี่ย
พอเพียง		
ความพอประมาณ	ยอมทุ่มเทเวลาให้กับงานมากกว่าตนเอง	3.11
	ยอมเป็นหนี้เพื่อมีความสุข	3.75
ความมีเหตุผล	ตัดสินใจโดยใช้อารมณ์และความรู้สึกมากกว่าเหตุผล	3.78
ภูมิคุ้มกัน	ไม่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต	3.79

หมายเหตุ : ประเด็นคุณธรรมที่อยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วงและควรได้รับการปรับปรุง และเนื่องจากเป็นข้อคำถามเชิงลบ มีการกลับค่าคะแนนก่อนการคำนวณสถิติ (Recode)

จะเห็นได้ว่ากลุ่มคนไทยช่วงอายุ 41 ปีขึ้นไป มีประเด็นคุณธรรมพื้นฐานที่ควรปรับปรุงน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากเป็นวัยที่อยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ และวัยผู้สูงอายุ ดังนั้นกลุ่มคนในวัยนี้จะมีอิสระทางความคิดค่อนข้างมาก มีประสบการณ์ในการทำงานผ่านการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ มากมาย มีความคิดรอบคอบ และมีเหตุผลมากขึ้น ให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อตนเอง ตระหนักถึงผลกระทบของการกระทำของตนเองต่อตัวเองและคนรอบข้าง แต่แน่นอนว่าผู้ใหญ่แต่ละคนมีความคิดแตกต่างกัน บางคนยังยึดติดกับความคิดเดิม ๆ ขณะที่บางคนเปิดรับสิ่งใหม่และพร้อมเรียนรู้ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับการเติบโตและทัศนคติของแต่ละคนเอง

สถานการณ์พอเพียง

ยอมทุ่มเทเวลาให้กับงานมากกว่าตนเอง

ในยุคที่เทคโนโลยีทำให้การทำงานสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา วัยกลางคนอาจเผชิญกับความท้าทายในการแบ่งแยกระหว่างชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน ทำให้เกิดความเครียด เหนื่อยล้า ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวรวมทั้งครอบครัว และในสถานะที่สังคมมีการแข่งขันกันสูง ยิ่งทำให้เกิดความกดดันในการทำงาน ทำให้วัยกลางคนต้องยอมทุ่มเทเวลาให้กับงานมากกว่าเวลาของตนเอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับความสำเร็จในหน้าที่การงานมากกว่าความสุขในชีวิตรอบตัว ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตโดยรวมของวัยกลางคน

ยอมเป็นหนี้เพื่อให้มีความสุข

จากปัญหาหนี้ครัวเรือนของประเทศที่สูงขึ้น ค่านิยมบริโภคนิยมที่แพร่หลาย และการเข้าถึงสินเชื่อที่ง่ายขึ้น ทำให้วัยกลางคนยอมเป็นหนี้เพื่อซื้อสิ่งของฟุ่มเฟือย ประเด็นนี้สะท้อนถึงค่านิยมบริโภคนิยมที่ฝังรากลึกในสังคมไทย การให้ความสำคัญกับวัตถุและการแสวงหาความสุขจากการบริโภค ผลกระทบที่ตามมาคือ ปัญหาหนี้สิน ขาดการออม และการสร้างความไม่มั่นคงทางการเงินในระยะยาว

ตัดสินใจโดยใช้อารมณ์และความรู้สึกมากกว่าเหตุผล

สังคมไทยกำลังเผชิญกับความขัดแย้งทางความคิด การแบ่งแยกทางสังคม อิทธิพลของสื่อออนไลน์ที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นที่หลากหลาย ทำให้วัยกลางคนต้องเผชิญกับความท้าทายในการแยกแยะข้อมูลที่ถูกต้องและตัดสินใจอย่างมีสติ และมักตัดสินใจโดยใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล นำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาด เกิดความขัดแย้ง ความรุนแรง และการสูญเสียโอกาสต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างปัญหาให้กับตนเองและผู้อื่น ประเด็นนี้สะท้อนถึงการขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ซึ่งอาจเกิดจากความเครียด ความกดดัน หรือการขาดประสบการณ์ในการเผชิญหน้ากับปัญหา

ไม่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ในอนาคต

ในยุคที่เทคโนโลยีและสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และความไม่แน่นอนของสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคม วัยกลางคนอาจเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัว และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ทำให้ไม่ได้มีการวางแผนและขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมรับมือกับอนาคต ผลกระทบที่ตามมาคือ ความไม่มั่นคงในชีวิต การขาดทักษะที่จำเป็นในการทำงาน ขาดการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ในอาชีพการงาน หรือการเตรียมตัวล่วงหน้าสำหรับอนาคต

การสำรวจสถานการณ์คุณธรรมในกลุ่มวัยกลางคนอายุ 41 ปีขึ้นไป สะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายที่ซับซ้อนและหลากหลายมิติ โดยพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นไม่ได้เป็นเพียงปัญหาเฉพาะบุคคล แต่ส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง แนวทางในการแก้ไขและป้องกันปัญหาเหล่านี้ จำเป็นต้องมีมาตรการเชิงนโยบายที่ครอบคลุมและบูรณาการ โดยเริ่มต้นจากการส่งเสริมการศึกษาเรื่องการเงินและการออม การวางแผนชีวิต และการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต เพื่อให้วัยกลางคนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการจัดการชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ และในองค์กรควรมีการจัดการด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความสมดุลในชีวิต การทำงานที่มีความสุข เพื่อให้วัยกลางคนสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็น เช่น การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้วัยกลางคนสามารถรับมือกับความท้าทายในอนาคตได้อย่างมั่นใจ

ทุนชีวิต 5 พลังของคนไทย

พัฒนาระบบนิเวศพลังบวก เชื่อมโยงทุกมิติ

การพัฒนาทักษะของคนให้มีความพร้อมรับมือกับความท้าทายต่าง ๆ ในโลกยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง แนวคิด “ทุนชีวิต” จึงเกิดขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างภูมิคุ้มกันและส่งเสริมศักยภาพของคนไทยให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน จากสำรวจสถานการณ์ ทุนชีวิตของคนไทยในปี 2567 ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งและโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยในมิติต่าง ๆ อย่างรอบด้าน

ความหมาย & ความสำคัญของทุนชีวิต

“ทุนชีวิต” ตามแนวคิดของ รศ.นพ.สุริยเดว ทรีปาตี ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม คือ ปัจจัยที่ผสมผสานระหว่างทักษะชีวิตและจิตสำนึกของแต่ละบุคคล รวมถึงสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต โดยสามารถนำมาพัฒนาเป็นตัวชี้วัดที่จับต้องได้ และกำหนดทิศทางให้กับชุมชน ประกอบด้วย 5 พลังสำคัญ ได้แก่

- 1) **พลังตัวตน** รู้ลึกถึงคุณค่าของตนเอง มีศรัทธาเชื่อมั่นในตนเอง ยึดมั่นในคุณธรรม ความเท่าเทียม รับผิดชอบต่อหน้าที่และมีวินัยในตนเอง ไม่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยง
- 2) **พลังครอบครัว** มีความรัก ความห่วงใย เข้าใจ มีปียวาจาต่อกัน เป็นแบบอย่างที่ดีให้กัน รู้ลึกถึงความอบอุ่นปลอดภัย
- 3) **พลังเพื่อนและกิจกรรม** ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม
- 4) **พลังชุมชน** สภาพของชุมชนที่คนอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร ช่วยเหลือกัน มีปียวาจาต่อกัน มีกิจกรรมร่วมกัน รู้ลึกถึงความอบอุ่นและปลอดภัย

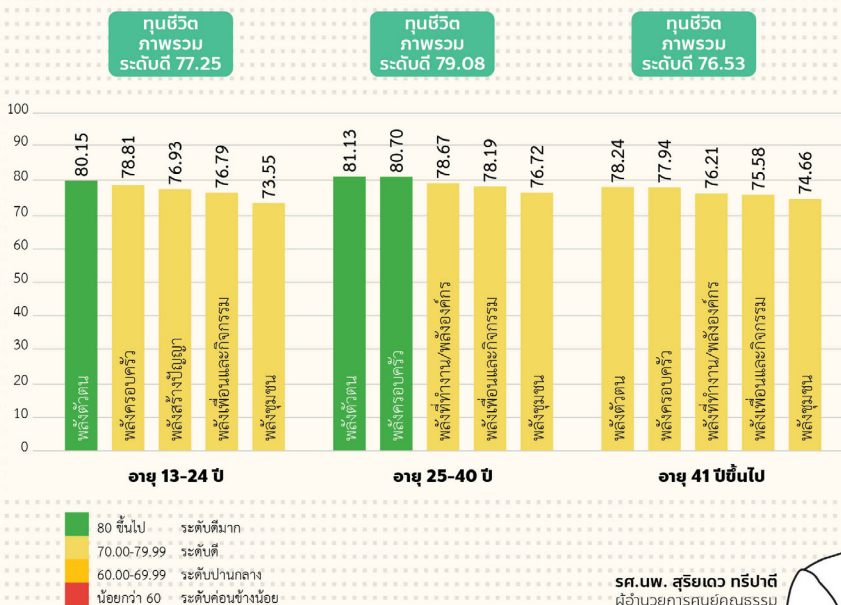
5) **พลังสร้างปัญญา** ความมุ่งมั่นเพิ่มพูนปัญญา ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวคิดทุนชีวิตได้รับการพัฒนาให้เป็นตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรม สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำงานแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และพลังบวกของชุมชน

ผลการสำรวจสถานการณ์ทุนชีวิต 5 พลังของคนไทยในภาพรวม ปี 2567

ในภาพรวมปี 2567 คนไทยมีทุนชีวิตผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับ “ดี” เมื่อพิจารณาพลังแต่ละด้าน พบว่าคนไทยมีพลังตัวตนและพลังครอบครัวผ่านเกณฑ์ระดับ “ดี” ถึง “ดีมาก” ขณะที่พลังสร้างปัญญา (ช่วงวัย 13-24 ปี) พลังที่ทำงาน/พลังองค์กร (ช่วงวัย 25 ปีขึ้นไป) พลังเพื่อนและกิจกรรม และพลังชุมชน ผ่านเกณฑ์ระดับ “ดี”

ทุนชีวิตคนไทย 3 ช่วงวัย ปี 2567

ดาวน์โหลด
งานวิจัยฉบับสมบูรณ์

สถานการณ์ทุนชีวิต 5 พลังของกลุ่มคนไทย 3 ช่วงวัย ปี 2567

อายุ 13-24 ปี

ภาพรวม = ระดับดี
พลังตัวตน = ระดับดีมาก
พลังครอบครัว = ระดับดีมาก
พลังสร้างปัญญา = ระดับดี
พลังเพื่อนและกิจกรรม = ระดับดีมาก
พลังชุมชน = ระดับปานกลาง

อายุ 25-40 ปี

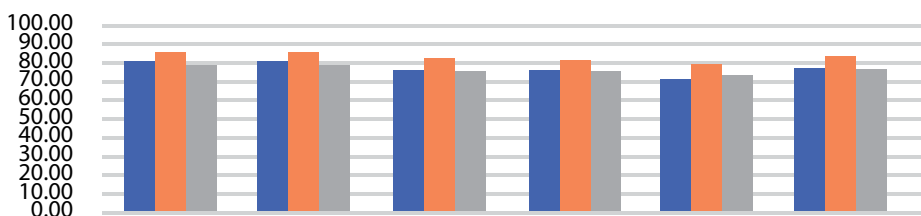
ภาพรวม = ระดับดี
พลังตัวตน = ระดับดีมาก
พลังครอบครัว = ระดับดีมาก
พลังที่ทำงาน/พลังองค์กร = ระดับดี
พลังเพื่อนและกิจกรรม = ระดับดี
พลังชุมชน = ระดับดี

อายุ 41 ปีขึ้นไป

ภาพรวม = ระดับดี
พลังตัวตน = ระดับดี
พลังครอบครัว = ระดับดีมาก
พลังที่ทำงาน/พลังองค์กร = ระดับดี
พลังเพื่อนและกิจกรรม = ระดับดี
พลังชุมชน = ระดับดีมาก

แนวโน้มทุนชีวิตของคนไทย เปรียบเทียบ 3 ปีย้อนหลัง (ปี 2565 – 2567)

ทุนชีวิต 5 พลังของคนไทย

	พลังตัวตน	พลังครอบครัว	พลังสร้างปัญญา/พลังที่ทำงาน-พลังองค์กร	พลังเพื่อนและกิจกรรม	พลังชุมชน	ทุนชีวิตโดยรวม
พ.ศ. 2565	81.86	81.92	77.06	77.37	72.17	78.08
พ.ศ. 2566	86.63	85.94	83.47	82.97	80.02	83.80
พ.ศ. 2567	79.84	79.10	77.22	76.83	74.84	77.57

การสำรวจทุนชีวิตของคนไทยระหว่างปี 2565 - 2567 แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจ โดยในปี 2565 และ 2567 ทุนชีวิตโดยรวมของคนไทยอยู่ในระดับ “ดี” ขณะที่ในปี 2566 มีค่าสูงขึ้นถึงระดับ “ดีมาก” อย่างไรก็ตาม การเปรียบเทียบระหว่างปี 2566 และ 2567 พบว่า ทุนชีวิตทั้ง 5 พลัง มีค่าคะแนนเฉลี่ยลดลงในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านพลังครอบครัวและพลังตัวตนของกลุ่มวัยกลางคนและวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย (41 ปีขึ้นไป) ที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัด

การลดลงของค่าคะแนนดังกล่าวสะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างครอบครัวไทย และการขาดการสนับสนุนทางจิตใจในกลุ่มผู้ใหญ่วัยกลางคนขึ้นไป นอกจากนี้ ยังชี้ให้เห็นถึงปัญหาความสัมพันธ์ในระดับชุมชนที่อาจเกิดจากการขาดกิจกรรมเชื่อมโยงสมาชิกต่างวัย

พลังทุนชีวิตที่ควรส่งเสริม

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว พลังทุนชีวิตที่ควรได้รับการส่งเสริมเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนไทย มีดังนี้

กล้ายืนหยัดในสิ่งที่เชื่อและกล้าแสดงความคิดเห็น

ในสังคมยุคข้อมูลข่าวสารที่เต็มไปด้วยความหลากหลายทางความคิดและการแข่งขันสูง การกล้ายืนหยัดในสิ่งที่เชื่อและกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติสำคัญ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญกับความท้าทายหรือเมื่อความคิดเห็นของตนแตกต่างจากคนส่วนใหญ่

สังคมไทยปัจจุบันที่มีความขัดแย้งทางความคิดและวัฒนธรรม “เกรงใจ” ที่ฝังรากลึก อาจทำให้หลายคนไม่กล้าแสดงออกถึงความเชื่อหรือความคิดเห็นของตนเอง การส่งเสริมให้คนไทยเข้าใจความเชื่อของตนเองอย่างมีเหตุผล สามารถแสดงความเห็นอย่างเคารพผู้อื่น จะช่วยสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งได้

พูดความจริง ไม่พูดโกหกหรือหลอกลวงผู้อื่น

ในยุคดิจิทัลที่ข่าวลวงและข้อมูลบิดเบือนแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว การยึดมั่นในการพูดความจริงเป็นคุณธรรมที่ต้องปลูกฝังและรักษาไว้ เพราะเป็นรากฐานของความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดีทั้งในระดับบุคคลและสังคม สังคมไทยที่กำลังเผชิญกับปัญหาการสื่อสารที่ไม่สร้างสรรค์ผ่านโซเชียลมีเดีย และการแพร่กระจายของข้อมูลเท็จในรูปแบบต่าง ๆ จำเป็นต้องส่งเสริมให้ทุกคนตระหนักถึงคุณค่าของความจริง เลือกวิธีการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ และหลีกเลี่ยงการโกหกแม้ในเรื่องเล็กน้อย ซึ่งจะช่วยสร้างความไว้วางใจ พัฒนาความน่าเชื่อถือ และสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการอยู่ร่วมกัน

สามารถควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง

ในโลกยุคใหม่ที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถจัดการกับปัญหาและความท้าทายต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สังคมไทยที่กำลังเผชิญกับวิกฤตหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเศรษฐกิจ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง จำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีทักษะในการตัดสินใจ ประเมินสถานการณ์ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา รู้จักปล่อยวางในสิ่งที่อยู่เหนือการควบคุม และรักษาสมดุลทางอารมณ์ รวมถึงการรู้จักขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นเมื่อจำเป็น

มีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน

ในยุคที่สังคมมีความซับซ้อนและมีทางเลือกมากมาย การมีเป้าหมายที่ชัดเจนในชีวิตช่วยให้คนไทยมีทิศทางและแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิต ท่ามกลางกระแสวัตถุนิยม การบริโภคนิยมที่ครอบงำสังคมไทย หลายคนวนเวียนอยู่กับการไขว่คว้าความสำเร็จทางวัตถุโดยขาดความเข้าใจเป้าหมายชีวิตที่แท้จริงของตนเอง

การส่งเสริมให้คนไทยกำหนดเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจน วางแผนเป็นขั้นตอน และเริ่มต้นจากเป้าหมายเล็ก ๆ จะช่วยสร้างความมั่นใจและแรงผลักดันสู่ความสำเร็จในระดับที่สูงขึ้น สังคมที่คนมีเป้าหมายชีวิตชัดเจนจะมีพลังขับเคลื่อนที่เข้มแข็งและมีทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

สามารถปรึกษาหารือ และขอคำแนะนำ จากครอบครัวได้อย่างสบายใจ

ด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันทำให้ความสัมพันธ์ในบางครอบครัวเริ่มถดถอย การปรึกษาหารือและขอคำแนะนำจากครอบครัวอย่างสบายใจ ไม่ว่าเรื่องเล็กหรือใหญ่ เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจภายในครอบครัว ดังนั้นทุกครอบครัวควรแสดงความจริงใจและเปิดเผยต่อกัน แสร์ความรู้สึกอย่างตรงไปตรงมาเพื่อสร้างความไว้วางใจ ให้ความสำคัญกับสิ่งที่สมาชิกครอบครัวพูด ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง บางครั้งทุกคนอาจจะมีมุมมองที่ไม่เหมือนกัน ควรสนับสนุนให้กำลังใจและเคารพความคิดเห็นเหล่านั้น หรือแม้กระทั่งการใช้เวลา ร่วมกันในการทำกิจกรรม จะช่วยเสริมสร้างความผูกพันและความแข็งแกร่งในครอบครัว

การอยู่ในครอบครัวที่มีระเบียบกฎเกณฑ์ชัดเจน มีเหตุผล และมีการดูแลให้ปฏิบัติตาม

การอยู่ในครอบครัวที่มีระเบียบกฎเกณฑ์ชัดเจนและมีเหตุผลนั้นมีข้อดีหลายอย่าง เช่น การช่วยสร้างวินัย ความรับผิดชอบ และทำให้สมาชิกในครอบครัวเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองได้ดีขึ้น นอกจากนี้ การดูแลให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ยังช่วยให้เกิดความปลอดภัยและความสงบสุขในครอบครัวด้วย หากกฎระเบียบเหล่านั้นมีความยืดหยุ่นและสื่อสารกันอย่างเปิดเผย ก็จะช่วยสร้างบรรยากาศที่สมดุลและลดความตึงเครียดในครอบครัวได้ ถ้ามีเรื่องใดที่รู้สึกว่าการปรับเปลี่ยน การพูดคุยอย่างมีเหตุผลก็เป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความเข้าใจกัน

การพัฒนาทุนชีวิตของคนไทยเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการฟื้นฟูพลังครอบครัวและพลังชุมชนที่มีแนวโน้มลดลง การส่งเสริมกิจกรรมที่เชื่อมโยงสมาชิกทุกเพศทุกวัยในชุมชน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างวัย และการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาของผู้สูงวัยในการเป็นที่ปรึกษากิจกรรมชุมชน จะช่วยฟื้นฟูพลังชุมชนและเสริมสร้างทุนชีวิตให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น

การพัฒนาพลังทุนชีวิตด้านการกล้ายืนหยัดในสิ่งที่เชื่อ การพูดความจริง และการควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง จะเป็นภูมิคุ้มกันที่ช่วยให้คนไทยสามารถเผชิญกับความท้าทายในโลกยุคใหม่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ด้วยการเข้าใจและพัฒนาทุนชีวิตอย่างครบทุกมิติ สังคมไทยจะสามารถก้าวข้ามวิกฤตและความท้าทายต่าง ๆ พร้อมสร้างอนาคตที่มั่นคงและยั่งยืนให้กับคนทุกรุ่น

Future Forward เตรียมพร้อมสังคมไทย สู่วันพรุ่งนี้

โลกยุคปัจจุบันเผชิญความเปลี่ยนแปลงรวดเร็วในทุกด้าน ทั้งสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อชีวิตคนไทยโดยตรง การส่งเสริมคุณธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อสร้างความสงบสุขและอนาคตที่ยั่งยืน

- **ความยั่งยืน (Sustainability)** หัวใจของการแก้ปัญหาระดับโลก ภาครัฐกิจ ชุมชน และทุกภาคส่วนต้องร่วมมือสร้างสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ไทยมีแนวโน้มเข้าสู่พลังงานสะอาด อุตสาหกรรมสีเขียว เกษตรยั่งยืน และให้ความสำคัญกับ ESG ในการดำเนินธุรกิจ

- **AI และเทคโนโลยี (AI & Technology)** AI จะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ แต่ต้องควบคุมคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อป้องกันการละเมิดข้อมูลและข่าวปลอม การพัฒนาทักษะแรงงานและโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีเป็นสิ่งจำเป็น
- **สังคมสูงวัยและการดูแล (Aging Society & Care Economy)** ไทยกำลังเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด ต้องเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ ทรัพยากร ระบบสุขภาพ และการดูแลผู้สูงอายุ การสร้างงานและรายได้จากการดูแลผู้สูงอายุ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในสังคมเป็นสิ่งสำคัญ
- **ความเห็นอกเห็นใจและสุขภาพจิต (Empathy & Mental Health)** ในยุคที่เปราะบาง สุขภาพจิตเป็นเรื่องสำคัญ การส่งเสริมความเห็นอกเห็นใจ การเข้าถึงบริการสุขภาพจิต และการศึกษาด้านสุขภาพจิตตั้งแต่เด็กเป็นสิ่งจำเป็น

ความเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่การสร้างรากฐานคุณธรรมที่แข็งแกร่ง จะช่วยให้ไทยรับมือกับความท้าทายและสร้างอนาคตที่ดีกว่าได้ ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม AI ที่มีจริยธรรม การดูแลสังคมสูงวัย และสุขภาพจิตโดยมีคุณธรรมเป็นหัวใจ จะนำไปสู่สังคมที่ยั่งยืนและมีความสุข

ขอบขอบคุณ

หนังสือ “Moral Momentum Phenomenon in Transition
ปรากฏการณ์สังคมไทยในยุคเปลี่ยนผ่าน” อยู่ภายใต้การดำเนินงาน
โครงการนวัตกรรมระบบพฤติกรรมไทย ศูนย์คุณธรรม (องค์การ
มหาชน) เป็นการศึกษา รวบรวม และสังเคราะห์ข้อมูลจากภาพรวม
สถานการณ์ทางสังคมไทยใน ปี 2567 และการศึกษาวิจัยการสำรวจ
สถานการณ์คุณธรรม ด้วยดัชนีชี้วัดคุณธรรม และทุนชีวิต โดย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ในการสังเคราะห์เนื้อหาดังกล่าวนี้ FUTURE TRENDS ในนาม
บริษัท ไลค์มี จำกัด เป็นผู้ดำเนินงานหลักในการรวบรวมสังเคราะห์
ข้อมูลสถานการณ์คุณธรรมที่เกิดขึ้น จากงานวิจัย องค์ความรู้ แหล่ง
ข่าวจากโซเชียลมีเดีย ในช่วงปี 2567 โดยมีการนำผลการศึกษาวิจัย
จากการสำรวจสถานการณ์คุณธรรม ด้วยดัชนีชี้วัดคุณธรรม และทุน
ชีวิต มาเรียบเรียง และนำเสนอให้น่าสนใจ โดยสอดแทรกสถานการณ์
สังคมในปัจจุบัน เพื่อให้มีความทันสมัย ทันท่วงทีสถานการณ์ที่
เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ศูนย์คุณธรรม ขอขอบคุณคณะผู้วิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้ดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวม ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาศาสนาการณคุณธรรมสังคมไทย ขอขอบคุณทีมงาน FUTURE TRENDS บริษัท ไลคมี จำกัด ที่ได้ทุ่มเท ในการสังเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูลให้มีความน่าสนใจและเข้าถึงได้ ง่าย ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะอันมีค่า ตลอดจนหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและสนับสนุน การดำเนินงานตลอดโครงการ

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณประชาชนทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือ ในการตอบแบบสำรวจและให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา วิจัย ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสะท้อนภาพสถานการณ์คุณธรรม ของสังคมไทยในปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริม คุณธรรมในสังคมไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

MORAL MOMENTUM

Phenomenon in Transition

ปรากฏการณ์สังคมไทยในยุคเปลี่ยนผ่าน

รายงานสถานการณ์คุณธรรม ปี 2567 ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

ที่ปรึกษา

รศ.บว. สุริยเดว ทรีปาตี

ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม

ผู้เรียบเรียง

นายดิณณพัชร์ พูลพิพัฒน์

นักวิชาการ

นางสาวพรรณพักดี อุไรวรรณ

นักวิชาการ

คณะทำงาน

นางสาวปริยาภรณ์ พูลศรี

ผู้จัดการสำนักพัฒนาองค์ความรู้วัฒนธรรมและสื่อสารสนเทศ

นางสาวธัญลักษณ์ ศรีสง่า

หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยวัฒนธรรมและระบบพฤติกรรมไทย

นายดิณณพัชร์ พูลพิพัฒน์

นักวิชาการ

นางสาวเปรมกมล สมใจ

นักวิชาการ

นางสาวพรรณพักดี อุไรวรรณ

นักวิชาการ

นางสาวเปรมยุดา ธงสินวาที

เจ้าหน้าที่โครงการ

ออกแบบ / ดำเนินการผลิต

บริษัท 1924 สตูดิโอ จำกัด

147 ซอยเกศา แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

โทรศัพท์ 094 935 9445

อีเมล 1924inbox@gmail.com

จัดพิมพ์โดย

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

เลขที่ 69 อาคารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU) ชั้น 16 - 17

ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 02 644 9900 โทรสาร 02 644 4901-3 <http://www.moralcenter.or.th>

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ISBN) 978-616-7988-33-7

พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤษภาคม 2568 จำนวน 500 เล่ม

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)
เลขที่ 69 อาคารวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU)
ชั้นที่ 16 -17 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0 2644 9900 โทรสาร 0 2644 4901-3
<http://www.moralcenter.or.th>

Future
trends